

**SAKRAALESEMED
JUTUSTAVAD PÕNE-
VAID LUGUSID** Lk 10–11

Mädara küla
Mädara külateatrist ja näite-
mängu tegijatest pajatavad
meie 89. külalood. Lk 12–13

Öised tiivulised
Loodusmajas näeb 300
ööliblika liiki. Tutvustame
neist põnevamaid. Lk 15

Pärnu Postimees

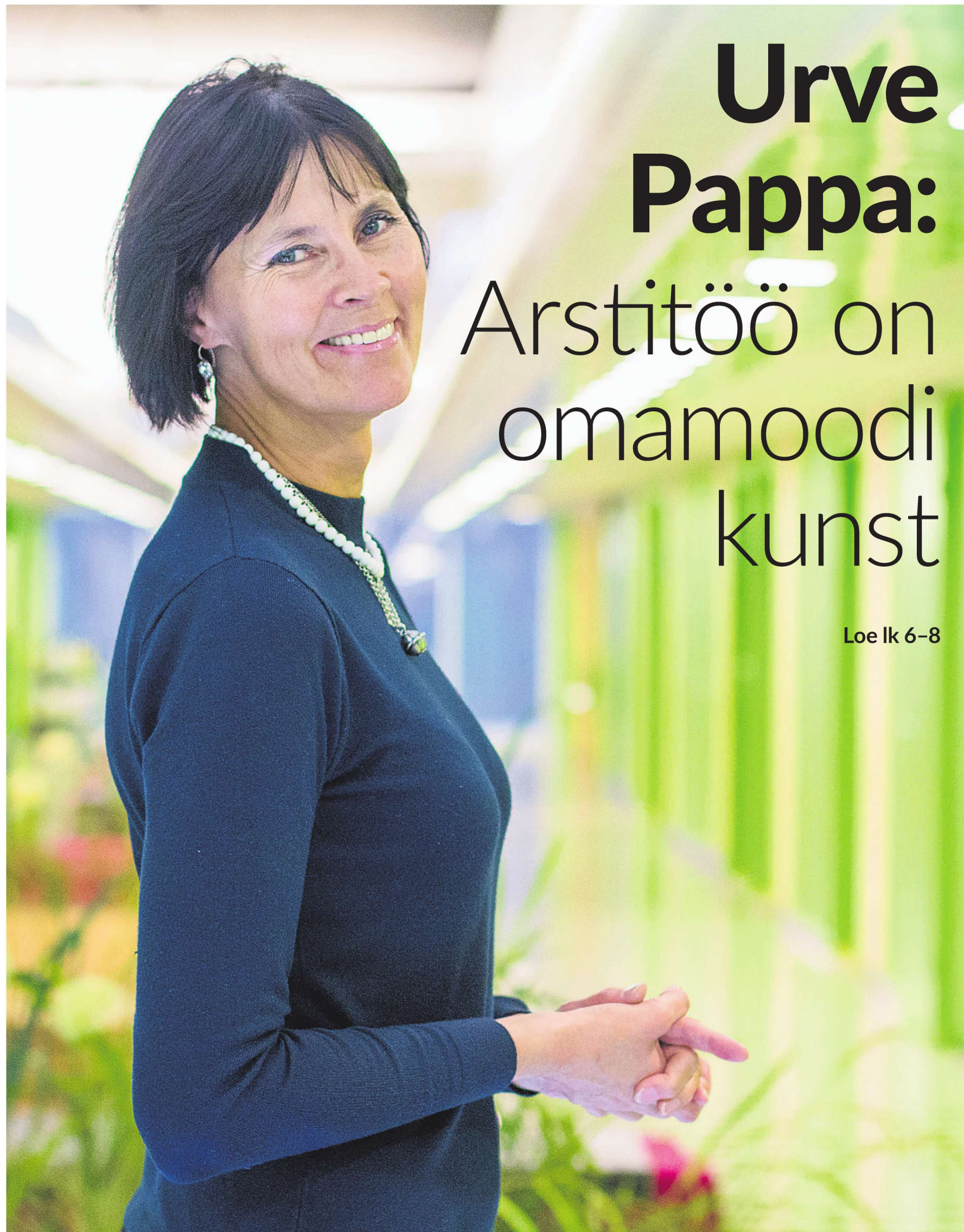
PÄRNUMAA AJALEHT

ASUTANUD J. V. JANNSEN 1857

parnu.postimees.ee

LAUPÄEV, 5. november 2016 NR 214

Urve Pappa: Arstitöö on omamoodi kunst

Loe lk 6–8

Hääletusest osavõtt on loid

Eile alanud Pärnu linna ja Are, Audru, Paikuse ja Tõstamaa valla Suur-Pärnuks ühinemise rahvaküsitlusel polnud küsitluspunktides hääletuskastide ümber tunglemist märgata.

Pärnu keskraamatukogus oli pool tundi pärast küsitluspunkti avamist käinud hääletamas üks inimene.

Audru vallaski ei saanud rahvas eile hommikul hääletuskastide ümber. Audru vallasekretäri Katri Pruuli sõnade järgi oli varaseks pärastlõunaks oma arvamuse öelnud 52 inimest. Tõstamaa vallas oli kella 13ks küsitluspunkti külastanud umbes 30 inimest.

Homme saab sedeliga hääletada 9–17 Are huvikeskuses ja Tõstamaa rahvamajas, 10–18 Audru vallamajas ja 10–19 Paikuse vallamajas ja Pärnu Rääma põhikoolis. (PP)

Publikut üllatasid Jalmar ja Sandra Vabarna

Üleeile õhtul kultuuriklubis Tempel toimunud heategevuskontserdiga kogus Pärnu Ülejõe põhikool ühe uue kitarri jagu raha. Piletiraha kontserdil ei küsitud, küll aga sai üritusel kooli kitarriõpilaste heaks annetada.

Kontserdil astusid üles mitmed tuntud muusikud. Näiteks folkmuusik Villu Talsi Curly Stringsist, kitarri- ja kitarriõpetaja Marek Talts, muusik Andre Maaker ja paljud teised.

Eriti suure üllatuse valmistasid kuulajatele samal õhtul varem Sütevaka humanitaargümnaasiumis kontserdi andnud folkmuusikud Jalmar Vabarna ja tema värske kaasa, torupillimängija Sandra Vabarna, koosseisust Trad Attack!. Annetused on oodatud MTÜ Pärnu Ülejõe Gümnaasiumi toetajate arveldusarvele EE731010220077104013. (PP)

ILM TÄNA

Päeval -5°
Öösel -4°

Täna on vahelduva pilvisusega ilm. Puhub muutliku suunaga tuul 1–7 m/s. Külma on 2–7 kraadi.

Karoli Hindriks valiti mõjukamate naisettevõtjate sekka

Euroopa üks tuntumaid iduettevõtluse teemasid kajastav keskkond EU-Startups valis kunagise pärnaka Karoli Hindriksi Euroopa *start-up*- ja riskikapitali maailma 50 mõjukama naise hulka.

Nimekirja koostamisel valiti ligemale 200 kandidaadi vahel.

Pärnus üles kasvanud ja koolis käinud Hindriks alustas ettevõtlusega 16aastaselt, kui sai omalaadsete pehmete helkurite patendi. Tänu sellele nimetati teda Eesti noorimaks leiutajaks.

Praegu on Hindriks ettevõtte Jobbaticali tegevjuht ja looja. Jobbatical teenus pakub võimalust liita eri projektidega töötajaid kogu maailmast.

Nii leiab rahvusvahelises koostöös spetsialiste, keda koduriigis ei leidu. (PP)

Sild on maanteeameti sahata

Murelik linnakodanik kurtis, et uus sild üle Sauga jõe, mis ühendab Pärnu linna ja Audru valda, on lumest rookimata. Audru vallavanem Siim Suursild ütles, et tema teada on silla lumetõrje maanteeameti töö.

Pärnu abilinnapea Rainer Aavik vastas lehe pärimise peale, et linnale kuulub vaid Sauga jõe ületav jalakäijate sild, mis kulgeb Vana-Sauga ja Põllu tänava vahel. (PP)

Tammiste tee ääres võetakse puid maha

Esmaspäeval langetavad töölised Pärnus Tammiste tee ääres ohtlikke puid. Linnavalitsus palub liiklejatel olla kannatlik, sest liiklus on häiritud ja üks sõidusuundadest suletud.

Pärnu linnavalitsuse pressiesindaja Gerli Kõivu teatel tehakse tänava novembris Niidupargis võsa- ja harvendusraiet, mille hulka kuulub ohtlike puude eemaldamine Tammiste tee äärest.

Niidu maastikukaitseala kaitsekorralduskava alusel tuleb aastatel 2013–2022 teha suured hooldustööd, et tagada loodusväärtuste säilimine, taastamine ja parendamine.

Niidu maastikukaitseala on Pärnus tervikuna tähtis roheala. Esindatud on looduslik mitmekesisus: vahelduv maastik, erinev metsa ja niidukooslus ja rohkearvuline metsalinnustik. Praegu on puisniidud, jõeäärsed niidud ning väärtuslikud ja eksponeerimist vajavad puistud võsastunud.

Hooldustööde käigus taastatakse hektar niiduala, avatakse vaateid Tammiste teelt jõe ja jõelt puhkealadele. Nimetatud tööd on esimene samm Niidu kaitsekorralduskava täideviimiseks. Järgnevatel aastatel soovitakse jätkata võsaraiumise ja kaunite vaadete avamisega Pärnu jõe. (PP)

■ Carl Robert Jakobsoni talumuuseumi direktor Monika Jõemaa paitab talu lauda ees maatõugu mullikat.

Urmas Luik

Kurgja talumuuseum eelistab iseseisvust

Silvia Paluoja

Kurgja talumuuseumi pere on vastu valitsuse otsusele, mille järgi muuseumid kujundatakse sihtasutusteks, ja plaanitavale ühendamisele piimandus- ja põllumajandusmuuseumiga.

Põllumajandusmuuseumide ümberkorraldamist arutati maaeluministeeriumis, lähtudes riigireformi suunistest. Huvitatud pooled peavad tegema ettepanekud novembris, et otsustada, kuidas edasi. Riigiraporti järgi on valikuvариante kaks: kas korraldada maaeluministeeriumi valitsemisalas muuseumid ümber eraldi või üheks sihtasutuseks.

“Sihtasutuse loomise üks eesmärk olevat parem side kogukonnaga. Meie omavalitsusjuhid on öelnud, et kui meie muuseum kuulub kolme põllumajandusmuuseumi sihtasutusse, ei toeta nad seda, sest nad ei tea, kuhu läheb raha, kuna rahakott on ju sihtasutusel ühine,” rääkis Carl Robert Jakobsoni talumuuseumi direktor Monika Jõemaa maaeluministeeriumis toimunud arupidamise järel.

Jõemaa sõnade kohaselt on ta kohalike omavalitsusjuhtide – Vändra alevivanema ja vallavanemaga arutades jõudnud mõteneni, et kui talumuuseum saab jääda iseseisvaks sihtasutuseks, võetakse enda teemaks Vändra ajalugu, mis seostub Jakobsoni, eestluse ja talukultuuriga.

“Ma ei ole kindel, kas tuleb sünergia, kui paneme kolmest geograafiliselt nii erinevas asukohas muuseumist kokku sihtasutuse. Meie näeme, et Kurgja võiks olla eraldi sihtasutus, aga selleks ajaks, kui see luuakse, ei ole enam praegust Vändra valda ega

KURGJA TALUMUUSEUM

- Asutatud 1948, esimene direktor oli Carl Robert Jakobsoni vanim tütar Linda Jakobson.
- Peaesmärk on Jakobsoni elu ja tegevuse jäädvustamine, väärtustamine, tutvustamine.
- Eesti ainus tegevtaalmuuseum, kus peetakse loomi, haritakse põldu, on oma mesila.
- Muuseumi peres on 18 töötajat, tegutseb talukultuurikool.
- Laudas on neli Eesti maakarja lehma, niisama palju mullikaid ja 16 eesti valgepealist lammast. Tallis on kolm Eesti tõugu ja üks Tori tõugu hobune. Peetakse küülikuid, kanu, kalkuneid.
- Aastas külastab talumuuseumi üle 30 000 huvilise.

Andmed: Pärnu Postimees

alevit,” arutles Vändra vallavanem Jaanus Rahula.

Rahula jutu järgi on Jakobsoni panus sedavõrd tähtis, et Kurgjat kui suurmehe tegevuse jätkajat ja väärtustajat võiks riik toetada. Eesti ainsas tegevtaalmuuseumis peetakse maakarja tõugu veiseid, Eesti ja Tori

tõugu hobuseid, lambaid, kanu, kalkuneid ja küülikuid, haritakse põldu, valmistatakse kohalikust toormest toitu külastajatele ja saab tööd paarkümment inimest. Aastas külastab muuseumi 31 000 – 33 000 huvilist.

Sõna sekka on muuseumide ühendamise kohta öelnud Pärnumaa omavalitsuste liit (POL), mille juhatuse esimees Lauri Luur rääkis, et Vändra alev ja vald esindavad liitu läbirääkimistel Kurgja tuleviku üle.

“Oleme väljendanud seisukohta, et Kurgja on Pärnumaa sümbol, visiitkaart. Seepärast ja põhjusel, et anna me välja Jakobsoni preemiati, peame talumuuseumi ja ajaloolist pärandit hästi oluliseks ega vaata kõrvalt, mis juhtub,” kinnitas Luur.

Toimuvat ei vaata pealt Järvamaal Imavere valdk, mille volikogu otsustas, et ainuõige on moodustada Eesti piimandusmuuseumist omaette sihtasutus, sest sellel muuseumil on kindel koht nii Imavere piirkonna kui Eesti maaelus.

“Ütlen kohe, et ma ei näe ühendamisest tõusvat tulu,” kostis piimandusmuuseumi direktor Ants Välimäe. “Kui vaatame võimalikku suurenevat finantsvõimekust ehk kolme muuseumi liidetud eelarvet, leiame eest sama olukorra mis kohalike omavalitsuste ühendamiselgi: ega's raha ei ole kusaigilt juurde tulnud, kahe väikese muuseumi lisandumine suurele ei anna finantseffekti.”

Välimäe tõdes, et Kurgja talumuuseumi soov jääda eraldi sihtasutuseks on põhjendatud ja praktilise meelega läbi kaalutud, sest Jakobsoni mail on kõik eeldused ise hakkama saada.

Võimalike liidetavate hulgas on ka Eesti põllumajandusmuuseum Tartumaal Ülenurmes. Muuseumi direktor Merli Sild arvas, et koos toimides oleks koostöö turunduse ja kommu-

nikatsiooni alal tõhusam ja viljakandvam.

“Kolmel muuseumil on ühised eesmärgid, teemaatika, samad sihtgrupid. Oleme oma valdkonnas unikaalsed ja koostöös on võimalik areneda ja ka investeerida,” selgitas Sild. “Pean väga oluliseks, et maaelu ja põllumajanduse teemaatika leiaks veel ulatuslikumat tutvustamist nii riigis kui väljaspool. Koos on võimalik genereerida ideid.”

Sild on arvamusel, et väike sihtasutus, nagu seda oleks Kurja talumuuseum, ei suuda end majandada, olla konkurentsivõimeline ega jätkusuutlik.

“Meie kolme muuseumi eesmärk ja kohustus on hoida, säilitada ja tutvustada maakultuuripärandit. Tuua eri tegevuse kaudu külastajad mitmekesisele maaelule lähemale. Koostöö kohaliku kogukonnaga ja muuseumide identiteet ei kao kuhugi, pigem rikkastub,” märkis Sild.

Maaeluministeeriumi haldusalas muuseumivõrgu ümberkorraldamine põhineb rahandus- ja kultuuriministeeriumi koostatud analüüsil.

Maaeluministeeriumi teadus- ja arendusosakonna juhataja Külli Kaare kinnitas, et muuseumide töö ümberkorraldamist on arutatud nii muuseumide kui omavalitsuste esindajatega, antud ülevaade hetkeseisust ja tulevikust põllumajanduse ja maaelu arengu nõukogu istungil 24. oktoobril.

“Muuseumide ümberkorraldamine selliselt, et nende tegevusse ja arengusse panustaksid riigi kõrval senisest enam omavalitsused, põllumajandusvaldkonna haridus- ja teadusasutused ning muud huvigrupid, aitaks maaeluministeeriumi hinnangul saavutada mastaabiefekti, tagada tegevuse jätkusuutlikkuse ja arenguks vajaliku investeerimisvõimekuse,” leidis Kaare.

Meie näeme, et Kurgja võiks olla eraldi sihtasutus, aga selleks ajaks, kui see luuakse, ei ole enam praegust Vändra valda ega alevit.

Jaanus Rahula

Pesamuna lasteaeda lisandus uus rühm

Anu Villmann

Pärnu-Jaagupi Pesamuna lasteaia alustas sel nädalal tööd 15ko-haline lasteaiaühm. Ühes vast avatud Liblika rühmaga on Pesamunas nüüdsest seitse rühma, kus käib 116 mudilast.

Lasteaia direktor Sirje Mölder ütles, et valla sünistatistika põhjal oli juba mõne aasta eest selge, et peagi tekib olukord, kus kõik Pärnu-Jaagupi mudilased enam kodukoha lasteaeda ära ei mahu.

“Kõik meie senised kuus lasteaiaühma – kaks söime- ja neli aiaeliste – olid selleks sügiseks täidetud normi piires ja kahes rühmas oli kokku isegi kaheksa last rohkem. Lasteaia hoolekogu otsusega võib aiaühmas olla 24 last 20 asemel, aga liialt suur rühm ei ole lastele kõige parem lahendus,” seletas Mölder.

Tekitamaks Pesamunasse üks rühm juurde, otsustas lasteaed võtta kasutusele tühjana seisva pinna, mis varem oli hoopiski lasteaia sisehoovi avanek katusealune.

Kui Halinga vald Pärnu-Jaagupi lasteaia mõne aasta eest renoveeris, katusealuse kinni ehitati ja sellele aknadki ette paneti, jäi pikk kitsas ruum tükkiks ajaks seisma ja omale õiget otsustarvet ootama. Nüüd avanes võimalus pind rühmaruumiks ehitada.

Mölder rääkis, et 20 aiaühma põnni uude rühma pinna omapära tõttu ära ei mahuks, kuid 15 mudilasele leidub siin lähedalt mänguruumi. Iga laps suurde kollektiivi ei sobigi ja pisemas seltskonnas jagub õpetajatel igale lapsele rohkem tähelepanu.

“Meie uues rühmas on 15 kohta, millest 11 on täidetud ja neli veel reservis. Kuna rühm on väiksem kui teised aiaühmad, kutsume seda väikerühmaks. Lapsed ise ristsid selle Liblika rühmaks,” lausub Mölder.

Kolme- kuni kaheksa-aastastele lastele mõeldud rühmas käiva Art Rasmuse meelest on uutes rühmaruumides kõige ägedam see, et tema saab magada rühma kõige kõrgemas voodis. Liblika rühma magamistuba täidavad nii sahtelvoodid kui nari, mille kõrgeim ase kuulub peagi seitsmeseks saavale Art Rasmusele.

“Ma sain ise valida, kus millist voodit ma tahan, ja ma valisin selle kõige kõrgema. Minu nimi on voodil peal ka,” kinnitas poiss rahulolevalt. Viieaastasele Adriana-Lyle meel-

■ Lapsesõbraliku sisekujundusega Liblika rühma ruumides on poistel ja tüdrukutel tore olla.

Mailis Ollino

dib Liblika rühmas keksu hüpata ja ponidega mängida. “Aga ma mängin teiste lastega ka,” kuulutas Adriana-Ly ja lisas, et uued rühmatoad on tema arvates väga-väga ilusad.

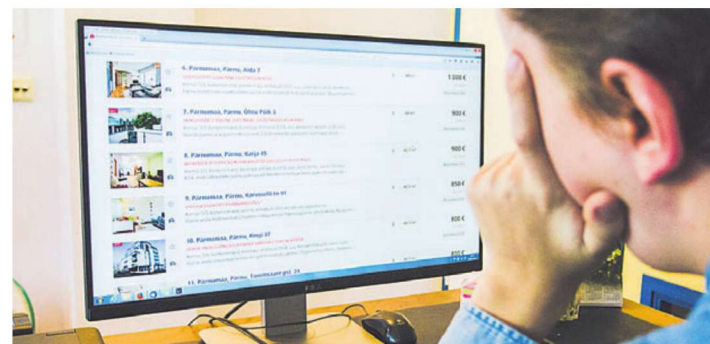
Pärnu-Jaagupi lasteaia teeninduspiirkonna moodustab küll terve vald, mitte ainult Pärnu-Jaagupi alev, kuid väljastpoolt alevit käib valdakeskusesse lasteaeda vaid seitse last 116st. Pärnu-Jaagupis elavad, ent Pärnus töötavad lapsevanemadki eelistavad kodukandi lasteaeda linna omadele, kuna väikeasula elukeskkonda peetakse lapsesõbralikuks ja rahulikuks.

Läinud aastal oma 30 aasta juubelit pidanud Pesamuna lasteaial uute rühmade avamiseks enam vaba pinda ei ole.

Kui sündide arv peaks tegema võimsa hüppe, tuleks mõelda lasteaiaamaja laiendamisele.

Praegu on kõigi seitsme rühma kasutuses kaks omaette tuba. See on luksus, mida paljud lasteaiaid endale lubada ei saa.

Liblika rühma ruumide väljaehitamine ja sisustamine läks Halinga vallale maksma 40 000 eurot. Sellest summast 30 000 tuli ettevõtluse arendamise sihtasutuselt.

Mailis Ollino

Pärnu korteriturg vaibus oktoobris

Arco Vara kinnisvaraturu ülevaatest selgub, et möödunud kuul tehti Pärnu linnas 62 korteritehingut, mida oli 33 protsenti vähem kui septembris.

Võrrelduna möödunud aasta sama ajaga suurenes tehingute arv 1,6 protsenti.

Tehingute mediaanhinnaks kujunes oktoobris 982 eurot

ruutmeetri eest, mis septembri-ga võrrelduna langes 0,8 protsenti ja möödunud aasta sama ajaga kõrvutades suurenes 13 protsenti.

Oktoobris langes märkimisväärselt ajavahemikus 1971–1990 ehitatud korterelamute kahe- ja kolmetoaliste korterite tehingute arv. (PP)

Lääne maavanem ei taha valdu Pärnumaale loovutada

Martin Laine

Kui Lääne maavanema Neeme Suure lauale jõudis Lihula, Hanila, Koonga ja Varbla valla ühinemisleping, lisas ta sinna palve ministrile, et loodav omavalitsus ei kuuluks Pärnumaale alla.

Kuna Läänemaa on mandri väikseim maakond, pole maavanema arvates mõistlik valdu Pärnumaale anda.

Lihula ja Hanila liitumisel Pärnumaaga jääks Läänemaa ilma 4000 elanikust ja ligemale 600ruutkilomeetrisest maalapist. Seejuures on Pärnumaa juba praegu Läänemaa pindalalt üle kahe korra ja rahvaarvult üle kolme korra suurem.

“See on lubamatu,” sõnas Lihula vallavanem Varje Ojala-Toos ettepanekut kommenteerides. “Maavanem on selle jutu-ga hiljaks jäänud.”

Ojala-Toos selgitas, et läbi-rääkimised on kestnud aastast

2014 ja Pärnumaaga liitumise tingimused on ammu kokku lepitud. “Neljal ühineval vallas on tohtu ühisosa. Meil on samasugused probleemid, millele koos lahendust otsime,” ütles ta. “Neid plaane ei tohi nüüd ära rikkuda.”

Ojala-Toosi jutu järgi on ühinevad vallad juba pikka aega lähtunud läbirääkimistest sellest, et uus omavalitsus jääb Pärnumaa piiridesse.

“Oleme rääkinud Pärnu maavanemaga mitmest probleemist ja nii mitugi küsimust on lahenduse leidnud,” sõnas ta. “Alates kiirest internetist, lõpetades hea valla ja Pärnu vahelise bussühendusega.”

“Kui me räägime potentsiaalsest riigireformist ja neljast Eesti piirkonnast, on meie piirkonna tõmbekeskus ilmselgelt Pärnu. Näiteks Põhja-Läänemaal on selleks Tallinn,” nentis Lihula vallavanem.

PÄRNU KAASAV EELARVE
Mõtle kaasa! Aita otsustada!

Esita IDEE hiljemalt
25. NOVEMBRI 2016
WWW.PARNU.EE

ISADEPÄEVA BRUNCH 13. novembril kell 12-16.00
Golfirestoranis EAGLE

Kõigi tulijate vahel läheb loosi perepäase Lottemaa Jõulumaale

Soovid TASUTA perepäaset isadepäevale, anna sellest teada tellijaeelis@parnupostimees.ee hiljemalt 10.11, loos 11.11.

E-kirja lisa oma nimi, telefoninumber, postiaadress ja märksõna “Isadepäev Lottega”.

Täiskasvanule menüü 16 eur

Lastele kuni 12-aastat (k.a) 8 eur, noorematele TASUTA

Ole karme registreeruma, sest maja on küll suur, kuid pole kummist!

Broneerimine e-kirjaga eagle@parnubay.com,

telefonil 449 2222 (kell 9-17.00) või www.vabalaud.ee

Restoran EAGLE ootab talveperioodil külalisi neljapäevast pühapäevani.

Pärnu Postimees

KOLUMN

Merili Nikkolo

Võtame tööle, kui lapsed suured?

Olen lugenud artikleid, kus naised räägivad, et neil pole lootustki tööle saada, kui elulookirjelduse on märgitud lapsed. Leidub neidki, kellele tööstusel on antud märku, et lapsed segavad tööle pühendumist. Olen lugenud juhtumeist, kus noored emad tahavad tööle tagasi minna, aga seal pole nad oodatud. Pärast kõigi nende lugude lugemist olen ma siiski lootnud, et tegemist on eranditega.

Avalikult räägime ju laste sünni olulisusest. Tahame, et Eestis oleks rohkem uusi ilmakodanikke, ja mõtleme, kuidas rohkematesse peredesse sünniks teisi ja kolmandaid lapsi. Me kõneleme emapalga paindlikumaks muutmisest ja muretseme, et noored emad saaksid vaevata tagasi tööle.

Aga see ilus fassaad on minu silmis mõranema hakanud. Viimase aasta jooksul olen olnud mitmel korral hämmingus, kui eri vestlustes on mulle kõneldud (kas või ümber nurga) mõttest, et noort naist on kahtlane tööle võtta, sest siis tuleb mõne aja pärast otsida jälle uus töötaja, kuna naine jääb ju lapseootele. Me ei küsi, milline haridus on naisel, kui suur töökogemus. Naistöötaja puhul hakkame rääkima kohe vanusest ja lastest. Teiseks on mind üllatanud, et seda räägivad mulle naised. Mõnel neist on lapsedki. Nad ei kõnele seda isegi pahatahtlikkusest, vaid väljendavad üldlevinud arvamust, mis moodustab osa nende mõttemaailmast. See on normaalsus.

Olen rääkinud tööandjaga, kes avaldas, et töötaja oli tulnud teda tänama lihtsalt sellepärast, et ta ei teinud grimasse, kui töötaja ütles, et laps on haige ja ta peab kohe koju minema. Töötaja oli sellist käitumist seni palju kogenud. Olen ka kohanud tööandjat, kes ütles lahkuva inimese kohta mürgiselt: "Ah, ta oli nagunii kogu aeg haige lapsega kodus."

Ühelt poolt oleme seda meelt, et Eestil on lapsi vaja ja neid võiks rohkem sündida. Juttudes toetame emadust. Teisalt vaatame noori emasid (samuti tulevasi) kui kahtlaseid töötajaid, kelle peale me ei saa kindlad olla. Seadused, määrused ja eeskirjad on abiks, aga mõtteviisi lõplikult muuta saavad inimesed ise. Muidugi jagub ettevõtjaid, kes on pere-sõbralikud, üha rohkem firmasid võimaldab paindlikku tööaega ja kiidab sellest saadavat kasu (soovitan lugeda eile Pärnu Postimehes ilmunud lugu "Paindlik tööaeg motiveerib"), kuid hämmastavalt palju kohtab ikka veel teistsugust mõtteviisi.

Nädala pärast kätte jõudva isadepäeva eel tahaks aga soovitada, et isad võtaksid julgemini isapuhkust, jääksid sagedamini haigete lastega koju. Äkki siis hakkab vähehaaval juurduma maailmapilt, et laps sünnib nii isale kui emale.

Naistöötaja puhul hakkame rääkima kohe vanusest ja lastest.

NÄDALAST JÄI KÕLAMA

Andres G. Adamson

Ootamatu talvastus meie õuele

Talv pidavat meie laiuskraadil tulema alati ootamatult. Kui vaadata liikluses toimuvat ja rehvivahetuse järjekordi, nii ongi. Eriti hull pilt avaneb liikluses: viimase kümne päevaga kaheksa hukkunut ja paari päevaga üle 200 õnnetuse.

Raskete tagajärgedega liiklusõnnetuste peapõhjus peitub valesti valitud sõidukiiruses, millele praegu lisanduvad väga muutlikud ilmaolud.

Tõesti, annab meenutada, et

talv oleks tulnud nii vara ja lumerohkelt. Olen sellest põlvkonnast, kes oma kooliaastad sai novembri algul revolvrühade puhul kooli kolonnis Pärnu kesklinnas marssida. Ei mäleta, et oktoobrirevolutsiooni aastapäeval lumi maas olnuks. Lobjakat on küll sadanud.

Tegelikult ei peaks novembri algusega alanud talves olema midagi väga erakordset ega ootamatut. Portaalist Ilm.ee võib lugeda, et 1825. aastal sadas lund juba 17. augustil nii, et valge kord oli maas. Klimatoloog Ain Kallis tegi küll kindlaks, et

ilmselt oli tegu ohtra hulga lumekruupidega, mida loetakse lumikatteks, aga mitte lumeks.

1986. aastal on Põhja-Eestis tulnud lumi maha 26. septembril ja Lõuna-Eestis järgmisel päeval. 1966. aastal juhtus see Põhja-Eestis 27. septembril ja Lõuna-Eestis päev hiljem.

30. septembril 1978 möllas Kagu-Eestis lumetorm, 1. oktoobril mõõdeti Võrus lume paksuseks 22 ja Haanjas 30 sentimeetrit. Tõsi, see lumekogus sulas kolme kuni viie päevaga.

1978. aasta oli ilmaolude poolest eriti kehv, kuid varase

lumesaju tõttu hävisid koristamata viljapõllud, murdusid saagi all lookas õunapuoksad, katkesid sideliinid ja liikluses valitses segadus.

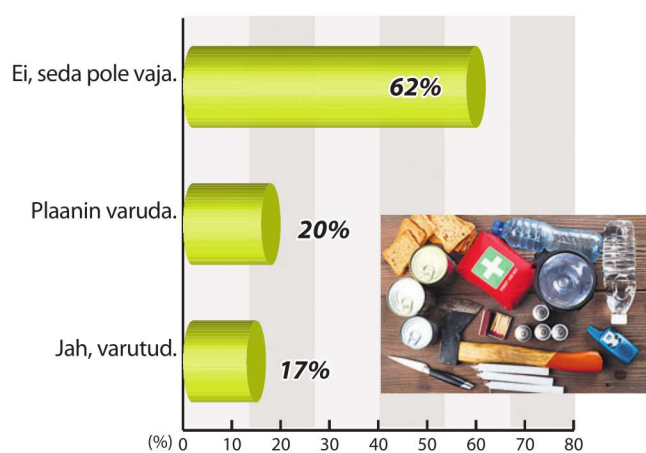
Vene ilmaportaal Gismeteo.ru lubab üksikute siia- ja sinna-poolse kõikumistega muidu mõõdukate miinuskraadidega novembrit. Meenub aasta, mil lumi sadas samuti külmumata maale ja langemata lehtedele ja jäigi kevadeni maha.

Vähemalt Munamäel on lastel lõbu laialt ja talverõõmud tasuta käes.

Kalev Vilgats

KÜSITLUS

Kas teil on hädaolukorraks olemas vee- ja toiduvaru?

Pärnu Postimehe veebiväljaande parnu.postimees.ee küsitlusel osaleti 31. oktoobrist kuni eile keskpäevani 775 korral.

VOX POPULI

Kas osalete Suur-Pärnuks ühinemise rahvahääletusel?

Ants,
pensionär

Jaa, lähen hääletama. Nägin juba linnavalitsuses neid plakateid ja raamatukogus. Hääletan vastu. Kui kõik nüüd kokku viia, jäävad niikuinii mõned ühinenud vallad ja vallaelanikud rahulolematuks. Raha pärast. Kui kõik raha ühte potti panakse, tekib selle jagamisel ikka arusaamatusi. See ühinemine on nonsens. Mis praegusel olukorral viga on? Milleks peab olema üks suur Pärnu linn?

Mul on suvekodu Rannametsas ja tahan ikka sõita maale, mitte linna teise otsa.

Kristiina,
puhastus-teenindaja

Olen sellest küsitlusest kuulnud, aga hääletama ei lähe, sest olen töö ja lastega väga hõivatud. Ühinemine oleks mõnes mõttes isegi positiivne, aga mõnes mõttes jällegi mitte. Teised keskused maakonnas kaoksivad. Aga kui ma saaksin hääletama minna, oleksin ilmselt isegi ühinemise poolt.

Pärnu läheks suuremaks, tuleks äkki turiste rohkem ja nad käiksid ka senise linna piiridest kaugemal. Maapiirkondades on ju ka ilusaid kohti, mida tasuks näidata. Ja äkki lisandub siis töökohti maakonda.

Helle,
muusikaõpetaja

Ei osale. Ma ei tea sellest rahvahääletusest midagi. Natuke olen ajalehest ühinemise kohta lugenud. Aga kuna ma elan Pärnu linnas Raekülas, siis see mind ei puuduta. Pigem on see oluline nei-

le, kes elavad linnast väljas. Nii polegi ma ise süvenenud.

Aive,
pensionär

Mille kohta see hääletus üldse on? Ühinemise? Ma arvan, et see ei puuduta mind otseselt. Ega see ühinemine suurt midagi muuda. Noored lahkuvad Pärnust, sest siin ei ole midagi teha. Seda juttu, et ühinemine muudab asjad paremaks ja investeeritud tuleb juurde, ei usu mina enne, kui seda oma silmaga näen.

Vana daam mängib tunnetega

Karin Klaus

Täna Pärnu Endla teatris esietenduv lugu "Minu vana daam" räägib igikestvast dilemmast: kas elama peaks oma südame hääle järgi või arvestama kaasteeliste tunnetega?

Ameerika näitekirjaniku Israel Horovitzi näidendis lendab eluga ummikusse jooksnud kesk-ealine Mathias viimaste säästude eest New Yorgist Pariisi, et müüa isalt päranduseks saadud luksus-korter.

Kohale jõudnud, avastab mees, et kinkekomplekti kuuluvad hiiglaslikud kommunaalmaksud ja korteris elav vanaproua oma vaenuliku tütreaga.

Korterinaabritest kolmikul on üksteiselt mõndagi õppida, et minevikuga rahu teha ja lootusrikkamalt tulevikku vaadata.

Lavastaja Enn Keerdi sõnusi soovitas näidendit teatrile Lii Tedre, keda näeb "Minu vana daami" peaosas.

"Loo aluseks on moraalsed ja eetilised valikud, kuidas oma elu elada: kas lähtudes oma hinge vajadustest ja isegi egoistlikult või "nii nagu peab", teistega arvestades," avas Keerd lavaloo sisu. "Tundeid alla surudes võib elu elamata jääda, samal ajal on kohutav, kui palju võib teistele oma armastuse või iha järgimisega haiget teha."

Nimelt elas loo peategelane – ontlik vanadaam kirklikku elu, mille tulemusena on tema ümber palju kannatavaid inimesi.

Egon Nuteri arvates on valesad kogemused tema kehastatud Mathias elu päris tuksi keera-

■ Mathias (Egon Nuter) saab isalt päranduseks luksuskorteri Pariisis. Ta sõidab New Yorgist kohale, et korter maha müüa, ja avastab, et seal elab vanaproua (Lii Tedre) oma tütreaga. Mats Öun

nud, kuid tegelased läbivad tee vihkamist armastuseni, mis lõpuks päästab kõik.

"See on väärt lugu, millega oli tükk pusimist. Kergelt see kätte ei tulnud," kommenteeris Nuter.

"Mulle meeldib see lugu, kuna mulle pole teatris huvitav tehniliselt ideaalseks vormitud esitus, vaid võimalus näitlejaga kaasa mõelda, temaga koos siin ja praegu see teekond läbida," pidas Carmen Mikivergi näidendit köitvaks.

Keerdi väitel on Horovitz vil-

jakas autor, kelle näidendeid maailmas väga palju mängitakse. Horovitz on kirjutanud üle 70 näitemängu, pidades "Minu vana daami" üheks oma lemmikuist. 2014. aastal lavastas autor samanimelise filmi, milles mängivad Maggie Smith, Kristin Scott Thomas ja Kevin Kline.

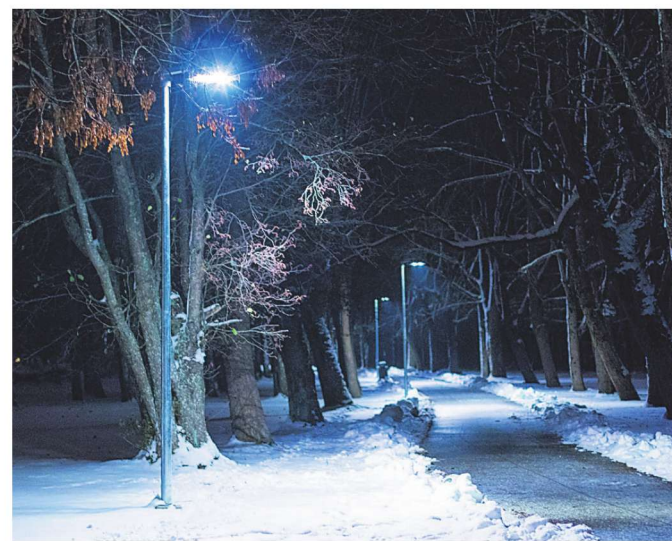
"Ta on nõutud dramaturg, kuna tema käsitletud teemad on inimestele lähedased ja mõistetavad ja puudutavad paljusid," seletas lavastaja.

"Horovitzil sulg jookseb, ta kirjutab väga omas stiilis, sar-

kastilise huumoriga, mida pole väga lihtne eesti keelde tuua," kiitis Nuter näidendi autori huumorimeelt.

Keerdi jutu järgi võimaldab näidendi tekst lavastada see nii tõsise draama kui lustliku komöödia võtmes, kuid autor ise on öelnud, et eelistab leida loos kahe žanri vahel balansi ja esitada seda tragikomöödiana.

Näidendi on tõlkinud Anne Lange, kunstnik on Marion Undusk ja valguskunstnik Margus Vaigur. Mängivad Lii Tedre, Carmen Mikiver ja Egon Nuter.

Mailiis Ollino

Moodsad valgustid löid Rannapargi särama

Sel nädalal paigaldati Pärnu Rannapargi Ammende villa ja Tervise ravispaahotelli vahelisele alale ning osalt Rummelga ja Ringi tänava äärde 74 leedlampi.

Moodsaid valgusteid paigaldanud Leonhard Weiss Energy ASI projektijuht Tarmo Laur selgitas, et praegu töötab neist 73, sest ühel tehasest saabunud valgustil puudus lambikate ja see pan-nakse tööle hiljem.

Kaevetööde, elektrikilpide

paigaldamise ja ühendamisega alustati juba septembris. "Valgustite tarne võttis aega, aga kui need päralt jõudsid, sai ka kohe üles pandud," märkis Laur.

Pargi valgusprojekt läheb linnale maksma 150 000 eurot.

Uued leedlambid valgustavad paremini ja on energiasäästlikumad kui vanad naatriumil töötavad tänavavalgustid. "Nende hooldaminegi peaks olema lihtsam," märkis Laur. (PP)

Sindis arutati kärestiku üle

Keskonnaagentuuri projekti-juht Külli Tammur ja projek-teerijate grupi juht Meelis Viirmaa tutvustasid Sindist simajas Sindis kärestiku ehituse tehnilisi lahendusi, rääkisid ehitustööde tähtaegadest ja projekti maksumusest.

Huvilisi oli kohal poolsada.

Sindis paisutammi betoon-osa lammutatakse, asemele ehitatakse looduslähedane kärestik, mis langetab paisuvett ligikaudu poolteise meetri võrra, säilitades siiski praegusest veidi ahtama paisutuse, millega Sindis ollakse harjunud ja mille mõju üles-

voolu ulatub Urumarjani.

Sindis väliujula peab säili-ma muutunud oludeski ja selleks ujulat süvendatakse.

"Usun, et Sindis saab endale praegusest parema ujula," lubas projekteerija Viirmaa.

Pärnu jõe kaladele läbi-pääsetavaks muutmine Sindist ülesvoolu on tähtis osa Pärnu jõestiku elupaikade taastamise projektist, mis lõpeb 2021. aastal ja läheb maksma umbes 15 miljonit eurot. Sindis paisu rekonstrueerimisele ja sellele ligipääsude rajamisele kulub nimetatud summast ligikaudu kaks kolmandikku. (PP)

PVC-akende kampaania
4.-18. november

AKNAKODA
KVALITEET JA KOGE MUSED

Talv tuleb külm ja praegu on tagumine aeg aknad ära vahetada!

-59%

Mina valin parimad!

PÄRNU MÜÜGIESINDUS:
Lai 10, tel 445 5588
parnu@aknakoda.ee
E-R 9-18

PEAKONTOR ja TOOTMINE:
Savi 3, tel 445 6238
E-R 8-17

Täpsem info:

www.aknakoda.ee

KODUSOOJUSE LOOB AKNAKODA!

RENAULT
Passion for life

Seoses müügi mahuga kasvuga otsib Pärnu Renault ja Dacia esindus Pereauto OÜ oma meeskonda:

Automüügi konsultanti

Sinu põhilisteks tööülesanneteks on aktiivne müük, pakumiste koostamine, läbirääkimiste pidamine ning kliendisuhete hoidmine ja arendamine.

Oled sobiv kandidaat, kui Sul on eelnev müügitöö kogemus, head läbirääkimis- ja esitlusoskused, väga hea eesti keele oskus ning vene ja inglise keele oskus suhtlustasandil. Sa oled oma töös iseseisev, aktiivne, täpne, tähelepanelik ja kohusetundlik. Sa oskad inimesi kuulata, naudid suhtlemist ning sulle meeldib esinduslik ja soliidne välja näha. Sul on kehtivad autojuhiloa ning huvi autode ja tehnika vastu.

Pereauto OÜ pakub Sulle meeldivat ja sõbralikku töökeskkonda uues esindushoones, kvaliteetseid töövahendeid, täiendkoolitust ning konkurentsivõimelist tulemuspõhist töötasu. Kandidateerimiseks saada oma elulookirjeldus enne 24. novembrit e-postiga aadressile info@pereauto.ee.

f pereauto.ee

PEREAUTO OÜ
Pärlimõisa tee 24, Pärnu
Tel: 44 77 300

Urve Pappa:

Inimestel ei ole kiire elutempo juures aega oma keha kuulata

Teele Talve

Erapraksise Marieta Med günekoloog ja asutaja Urve Pappa on kindel, et edukuse tagab tasakaalukas elu, kus piisab nii tööd, liikumist kui puhkust. Ennast hoiab arst rõõmsameelse ja puhanuna iluvõimlemise, suusatamise ja klassikalise muusikaga.

Inimesi on ikka huvitanud, miks keegi otsustab hakata günekoloogiks. Kuidas teie selle ala peale sattusite?

Tegelikult oli mu esimene valik hoopis Tallinnas kunstiinstituudis sisekujunduse eriala, aga lõin põnnama.

Günekoloogia sai valitud seepärast, et see on huvitav, kuna hõlmab nii paljut: rasedust, sünnitusabi, rasedate kirurgiat, patoloogiad.

Nimelt käisin põhikoolis lastekunstikoolis ja spordikoolis, kus tegelesin iluvõimlemisega. Seitsmendas klassis tuli suure koormuse tõttu valida, kumba ma eelistan. Ja mida see seitsmenda klassi tüdruk ikka valib? Muidugi spordi. Kui ma aga Miina Härma gümnaasiumi lõpetasin, tundsin, et mind huvitab hoopis kunst ja millegi loomine.

Sõitsite sisseastumiskatsetele Tallinna, aga lõite põnnama. Miks?

Jah, nägin, mida teised oskavad, ja otsustasin, et lähen ikkagi Tartusse tagasi.

Ja kuidas tuli otsus minna õppima arstiks?

Kui ma lasteaia käisin, olin öelnud, et tahan saada vereproovivõtjaks. Selles mõttes oli soov tõesti teistmoodi, sest meie peres arste ei olnud. Aga koolis mulle keemia ja bioloogia meeldisid ja mind huvitas inimene. Ja ka arstiteadus on omamoodi kunst.

Ja seal kohe teadmine, et õige on günekoloogia.

Kui ma läksin ülikooli dokumente sisse viima, seisin pikalt vastuvõtulaua taga. Ei teadnud, kas valida pediaatriat või rüvitarst. Seal öeldi mulle, et kui ma ei tea, kumba tahan, on õigem valida rüvitarst, sest pediaatria on väiksemate võimalustega.

Kui ma rüvitarsti erialale sisse sain, mõtlesin endamisi, et seal on targad inimesed ja küll nad aru saavad, et ma tegelikult sinna ei sobi.

Aga mida aeg edasi, seda huvitavamaks läks, lõpuks ahmisin teadmisi. Mäletan, et kui koolis lahkamist tegime, keelas ema mul kodus sellest rääkida. Aga mulle oli see kõik väga huvitav.

Ma teadsin vaid seda, et silmaarst ei ole mulle, sest silm on väga õrn.

Günekoloogia sai valitud seepärast, et see on huvitav, kuna hõlmab nii paljut: rasedust, sünnitusabi, rasedate kirurgiat, patoloogiad.

Ja mis sai pärast ülikooli?

Pidin minema Raplasse, aga sinna ma jõudsin ainult sünnitama. Sest samal päeval, kui lõpetasin ülikooli, ma abiellusin. Nii et hommikul võtsin diplomi ja päeval abiellusin. Järgmisel aastal on meil 30. pulma-aasta-päev.

Olete mõnda aega töötanud üle lahe Oulus. Kuidas sattus kogemuseta ülikoolilõpetaja 1990ndatel Soome haiglasse?

Pean siin kõigepealt tänama oma ema, kes sel ajal mu kaheaastast tüdart hoidis.

Kuna ema on mul ühe koori looja ja käis noortekoori festivalil ja meil olid seal tuttavad, näitasid nad mulle, kes ma olin just ülikooli lõpetanud, kliinikut. See oli mulle elamus, Soomes oli selliseid võimalusi, mida meie toona ei teadnud. Ja see jättis mulle sügava mulje. Käisin terve kliiniku läbi ja mõtlesin, kas ma julgen küsida, et tahaksin nende naistekliinikusse õppima tulla. Soome keelt ma ei osanud ja suhtlesime inglise keeles. Võtsin siis julguse kokku ja nad vastasid: "Miks mitte." Ja maksid veel peale.

Mis põhjusel tulite Eestisse tagasi?

Ma sain aastakese olla, kui Soomet tabas majanduskriis ja mark langes. Siis tõmmati koomale ja ma pidin tagasi tulema. Kui nüüd tagasi vaadata, aitasid soomlased taasisesseisvunud Eestit ikka väga – nii seadmete kui kogemustega. Ja kui Soomest tagasi tulin, olin arengus justkui ees.

Aga kuidas sattus Tartu tüdruk Pärnusse?

Kuigi Pärnu oli mulle kui teine kodulinn, sest mu tädi elas siin, ei arvanud ma, et Pärnusse sa-tun. Tulin siia oma mehe töö tõttu. Ta on elektriinsener.

Ja Pärnust käisite tööle hoopis Pärnu-Jaagupisse. Miks nii?

Kuna ma Pärnu haiglasse tööle ei saanud, siis käisin, jah, iga päev Pärnu-Jaagupisse tööle. Olen tänulik, et sain tööd teha kogenud ämmaemandaga. Ta aitas mind, ilma kogemuseta arsti, palju.

Seejärel läksite aastateks Pärnu haiglasse.

Jah, 1993 helistati mulle Pärnu haiglast, kas tahaksin sinna minna. Olin seal ambulatoorne tohter.

Kuna ma Pärnu haiglasse tööle ei saanud, siis käisin, jah, iga päev Pärnu-Jaagupisse tööle.

Pärast 12 aastat jätsite Pärnu haigla ja asutasite hoopis erapraksise. Miks haigla asemel erapraksis?

Pärnu haiglast lahkusin, kui ootasin oma viimast last. Ma sain neljanda lapse 42aastaselt (11 aastat tagasi). See polnud siis tavaline. Ja et vanemate laste puhul oli pigem telefonikasvatus ja olin väga palju tööl, olin viimase lapsega kodus kaks ja pool aastat. Ma kiidan väga Pärnu haigla tohtreid, aga ma tundsin, et ei saa tagasi minna.

Kuigi paljud mu tuttavad läksid Soome ja soovitasid minulgi minna, sain aru, et olen kaotanud soome keele oskuse. Ja ma ei tundnud, et see oleks see, millega tahaksin enam tegelda. Ma olin täiesti valmis lõpetama ja alustama millegi muuga.

Aga siis helistati mulle Villa Medicast ja uuriti, kas ma oleksin huvitatud. Nagu keegi oleks teadnud.

See oli hoopis teistsugune kogemus. Ma olen küll teaduspõhise meditsiini esindaja, aga olen alati austanud Rene Bürklandi, kes tegeleb Hiina meditsiiniga. Nüüd sain need omavahel siduda: üks ei välista teist.

2013. aastal asutasite erapraksise. Kui raskelt see otsus tuli?

Selles vanuses oli see ikka väga suur otsus, aga ma närisin selle läbi. Siin pean kindlasti tänama oma meest, kes on mulle väga palju toeks olnud.

Olete olnud günekoloog paarkümmend aastat. Kas patsiendid on ajaga muutunud?

CV

Teenistus- ja hariduskäik:

- 1981 Miina Härma nimeline Tartu 2. keskkool
- 1987 Tartu ülikooli arsti-teaduskond (*cum laude*)
- 1989 sünnitusabi ja günekoloogia internatuur
- 1991 Oulu ülikooli naistekliinik
- 1992–2004 Pärnu-Jaagupi haigla
- 1993–2005 Pärnu haigla
- 2008–2013 AS A.L. Medical
- 2013– ... OÜ Marieta

Kuuluvus erialaseltsidesse:

- Eesti naistearstide selts,
- Eesti kolposkoopia ühing,
- Soome kirurgilise günekoloogia selts.
- Keeled: eesti, inglise, vene, soome.
- Perekonnaseis: abielus, neli last.

Patsiendid on väga muutunud. Inimestel ei ole kiire elutempo tõttu aega oma keha kuulata. Ja tihti jõuavad nad arsti juurde siis, kui juba tuleb tuld kustutada. Olgu see tulekahju siis vähk või lastetus, mis on kestnud viis, seitse või kümme aastat.

Kuigi patsiendid on teadlikumad, kohtan tihti äärmusi: inimesed panevad endale ise diagnoosi ja ütlevad, et nii on. Siis pean ma olema diplomaat ja selle "diagnoosi" maha võtma.

Tahetakse oma elu elada ja kardetakse, et laste pärast jääb see elamata.

Ma olen ikka mõelnud, et on kaks lasteraamatut, mis õpetavad. Üks neist "Karupoeg Puhh", mis õpetab elurõõmu. Ja teine on "Naksitrallid", kus Sammalhabe õpetab, et looduses peab olema tasakaal. Selline tasakaal peaks ka inimese elus valitsema.

Kui äärmustest täpsemalt rääkida, kes need inimesed on?

Üha enam jõuavad vastuvõtule 18–25aastased naised, kellel pole menstruatsiooni aasta või enam olnud. Nad näevad välja kaunid, kuid keha annab neile märku hormonaalsest häirist.

Need on tavaliselt naised, kes teevad iga päev trenni, nii jõusaalis kui läbivad maratone. Seejuures toituvad nad väga ühekskülselt. Kes on loobunud lihast või üldse loomsest toidust nagu munast, piimast.

Ja kuigi ma saaksin neile määrata hormoonravi, ei kaotaks see probleemi ennast ja varsti oleksid nad jälle siin tagasi.

Proovin rääkida, jõuda asja tuumani ja selgitada neile, et nad tahavad ehk kunagi emaks saada. Siis öeldakse, et 30. sünnipäevani on veel aega. Aga selleks ajaks on olukord juba hullem. Mõnikord vastatakse, et selleks on olemas katseklaasid.

See teema on väga-väga raske, sest neil naistel on tekkinud justkui sõltuvus. Ja tuleb olla ettevaatlik, sest üks inimene võib pidada vastu kauem, teine vähem. Organismid on erinevad.

Ja naised sünnitavad esimese lapse üha hilisemas eas.

Esmasünnitajate keskmine vanus jääb üle 30, sest inimestel ei ole aega. Tahetakse oma elu elada ja kardetakse, et laste pärast jääb see elamata. Või on naised seadnud meeste suhtes lati nii kõrgele, et neil on raske endale kaaslast leida.

Kui mu vastuvõtule tuleb 20. või 30. alguses edukas naine, küsin ma ikka, millised on tema lapseplaanid. Siis öeldakse näiteks, et partner on, aga temas ei saa kindel olla. Nii aeg läheb ja läheb ja mõni esmasünnitaja on üle 40aastane. Aga esmasünnitaja ei tohiks nii vana olla.

Kuidas on abortidega?

Aborte on üha harvem. Siin tuleks õlale patsutada naistearstidele, kelle tubli töö see on. Ja üha vähem on teismelisi rasedaid. Kindlasti on see töö, mida tuleb jätkata. Sest kuigi abortide arv on vähenenud, võiks neid tänu rasedumisvastastele vahenditele olla veel vähem.

■ Urve Papp 1984. aastal tantsimas. Erakogu

Kas mingeid haigusi esineb tänapäeval rohkem kui aastakümne tagasi?
Aina noorem eas tuleb ette vähkkasvajaid nagu emakakaelavähki.

Kui raske on inimesele teatada, et tal on vähk või et ta ei saa lapsi?
Ma loodan, et tänapäeval saavad arstid selleks psühholoogilist ettevalmistust. Meie kooliajal sellele tähelepanu ei pööratud – meie võtsime proovi ja määrasime ravi. Kui ma nüüd saan vastuse, et inimesel on vähk, selgitan kohe, kuidas me saame siit edasi minna.

Kui kohtan naist, kellel kümme aastat tagasi oli vähk ja kes on nüüd terve ja õnnelik vanaema, tunnen, et ma olen midagi head teinud. Või kui ma näen kaksikuid, kes pole sündinud katseklaasist, aga tänu ravile.

Kui tihti peaksid naised kontrollis käima, et halvaloomulisi kasvajaid vältida?
On olukordi, kui inime- ne peab kontrollis käi-

ma kord või kaks aastat. Kui inimene millegi üle ei kaeba, piisab sellest, kui inimene tuleb kord kahe aasta jooksul lihtsalt kontrolli. Kindlasti tuleks vanemas eas naistelgi end arstile näidata. Me arvame, et üle 60aastaselt enam günekoloogil käima ei pea, aga statistika näitab, et sellises vanuses jõutakse arsti juurde liiga hilja.

Kui inimene tuleb minu vastuvõtule, uurin, kas ta on söeluringul käinud, ja räägin, miks see oluline on.

Mis vanuses tuleks esimest korda günekoloogi vastuvõtule tulla?
Kui mõni ema seda minu käest küsib, uurin, kas ta tütrele on menstruatsioon hakanud, kas tütrele on olemas poiss. Kui ta ei tea, soovitan tal tütar vastuvõtule saata, sest see vastus näitab mulle kohe ära, kui lähedased ema ja tütar on.

Kas mõne patsiendiga on keerulisem suhelda?

Patsiente on väga erinevaid. Kui patsient saab endale arsti valida, siis arst patsienti valida ei saa. Ja isegi kui ma tunnen, et me inimesega ei klapi, on ta minu patsient. Ma olen professionaal ja teen oma tööd ikka niisama hästi, kui suudan.

Ilmselt tuleb teilgi ette päevi, kui tunnete, et kõik on valesti.
Ühesuguseid päevi ei ole – igas päevas on midagi erinevat. Kindlasti ei suudaks ma teha liinitööd, sest mul on vaja vaheldust. Arstistöö on ikka selles mõttes nagu kunst, et me saame inimesi aidata. Aga arstidki on inimesed ja mõnikord me eksime. Ja ma elan eksimisi väga raskelt läbi. Ajaga õpib muidugi seda kontrollima, aga raske on see ikka.

Kui jõuate õhtul koju, siis ...
Olen kui tühjaks pressitud sidrun.

Kuidas te ennast laete?
Me oleme Pärnu kontserdimaja püsikliendid. Iga sügis ostan ma meetri jagu pileteid. Aga see ei tähenda, et ma ei käiks Tartus või Tallinnas kultuuri nautimas. Me kuulame klassikalist muusikat. Teater on jäänud tagaplaanile. Käiks rohkem, aga ma ei ole eriti komöödiate austaja. Neid näidatakse aga Pärnus väga tihti. Tallinna linna- ja draamateatrisse on aga väga raske pileteid saada.

Viimasel ajal oleme hakanud rohkem kinos käima ja Eesti kinokunsti avastama. Vahetevahel käin ooperiski ja mind ei sega see, kui ma pean seda tege- ma üksi. Püüan noorima tütre ikka kaasa võtta.

Talviti, kui teised sõidavad soojale maale, käime meie 1000–1200 kilomeetrit kõrgemal, Põhja-Soomes. Mulle meeldib, kui saab mäest üksi alla kihutada.

Kui mäesuuskadega esimest korda sõitsin, olin ma juba päris vana, 36 või 37, ja arvasin, et ma ei saa sellega hakkama ja see pole ikkagi minu jaoks.

Et puhkusel ennast välja lülitada, lülitan ma ka telefoni välja.

Kas arsti telefon heliseb alatasa ja abivajajad soovivad midagi küsida?
See ei ole sage, aga ikka tuleb ette, et helistatakse näiteks

pühipäeval või võetakse poes varrukast kinni. Aga siis kuulad inimese ära ja ütled, et esmaspäevast oled jälle tööl. Ma arvan, et see käib arstistöö juurde ja perearstidel võib see helistamissagedus palju tihedam olla.

Olete väga heas vormis. Inimesed räägivad, et kõnnite oma kodunt Palkuselt Pärnusse tööle jala. On see tõsi?
Jah, on küll. Vahemaa on ligikaudu 15 kilomeetrit ja ma kõnnin seda umbes kaks tundi. Suviti, kui on ilus hommik ja ilus õhtu, on mõnus jalutada. Talviti tuleb ikka kuidagi teistmoodi hakkama saada.

Kuidas te vormis püsitate? Vaid jalutamisega?
Nüüd hakkasin taas käima iluvõimlemas, võimlemisklubi Rüht daamide rühmas. Mind kutsuti sinna korduvalt, aga ikka ja jälle keeldusin. Siis otsustasin, et lähen, aga kinnitasin, et kuhugi esinema ma ei lähe. Nüüd harjutame aga juba Golden Age'i festivaliks.

Teil on neli last. Kas teadsite juba noorena, et nelja last soovite?
Esimesed kaks tulid justkui loomulikult. Aga kolmandat last me juba planeerisime. Ja neljanda puhul mõtlesime päris kaua.

Millega teie lapsed tegelevad? Käivad ema jälgedes?
Kõige noorem laps, kes põhikoolis käib, on kunstihuviline. Poeg võttis sel aastal üheotsapileti Austraaliasse. Mul on selle üle hea meel, et ta maailma avastab, aga raske on ka.

Me oleme Pärnu kontserdimaja püsikliendid. Iga sügis ostan ma meetri jagu pileteid.

Vanematest tütardest on üks noorsootöötaja, aga ma näen, et teda huvitab psühholoogiagi. Teine on loodusteaduste õpetaja.

Mida peate olulisimaks, mida lastele õpetada?
Ma olen oma lapsi julgustanud, et nad prooviksid asju, sest kui ei proovi, teada ei saa.

Kas on midagi, mida te kahetsete?
Ei oska kahetseda, kui ei tea, kuidas läinud oleks. Näiteks, mis oleks saanud, kui ma oleks läinud kunsti õppima. Seepärast olen enda lastele õpetanud, et proovima peab. Aga laste ees olen süüd tundnud ja vabandust palunud, et ma nende lapsepõlves oma töö tõttu tihti nendega olla ei saanud, tulin koju ja olin väga väsinud. Kuigi, kui me koos aega veetsime, andsin endast kõik, tegime ühiseid väljasõite. Kui ma sellest jälle juttu teen, ütleb poeg naljatades ikka, et ma ei muretseks: nad on täitsa normaalsed inimesed.

■ Dr Pappa sõnutsi on üha enam esmasünnitajaid 30ndates. Mailis Ollino

Hiinlased naudidvad Pärnu randa

Anete Kruusmägi

Suvehooajal Baltikumis reisivad hiinlased päevitamistest suurt ei hooli. “Hiina randades kannavad kõik kogu keha katvat ujumiskostüümi ja maski, et päikesekiired nahale lähedale ei saaks,” selgitas 29aastane lätlasest giid Georgijs Dunajevs, kes on viimased kolm aastat Hiina turismigruppidele Eestit näidanud ja nendega Pärnust käinud.

Mis hiinlasi Baltikumi tõmbab?

Hiinlased reisivad lääne inimestest erinevalt. Välismaal olles tahavad nad külastada nii paljusid kohti kui vähegi võimalik. Balti riigid, sealhulgas Eesti, pole kunagi nende ainus sihtkoht. Enamasti liidetakse Baltimaad kas Ida-Euroopa või Põhjamaade ringreisiga.

Mõned hiinlased on juba käinud Euroopa põhilistes turismikeskustes nagu Itaalia ja Prantsusmaa. Nüüd tahavad nad näha midagi uut ja erilist.

Mida te turistidele näitate?

Tallinnas kuuluvad kohustusliku plaani vanalinn ja Kadrioru park. Neile meeldib kohtadega seotud lugusid kuulata: kuupäevad ja nimed lähevad ju nagunii meelest ära.

Nii ma räägingi neile lugusid Vana Toomast ja Oleviste kiriku ehitanud Olevist. Pajatan veidi ajaloooski: Taani, Rootsi ja Vene ja nõukogude ajast.

Vanemad inimesed küsivad alati, missugune oli siinne elu nõukogude ajal. Jutustan neile tänapäevast Eestist ja sellest, kuidas Skype on siin leitud. Selle kohta ei tea nad tavaliselt midagi.

Kas hiinlased jäävad reisi rahule?

Jah, tavaliselt nad ei pettu. Ehki olen tähele pannud, et paljud Hiina turistid sooviksid näha vähem linnu, rohkem maakohti ja loodust. Kuna turiste sõidatakse tavaliselt ühest pealinnast teise, juhtub tihti, et kõik linnad sulavad lõpuks üheks kokku.

Olgem ausad, Euroopa on küll väga eriline, kuid meie ajalugu on siiski üsna ühesugune. Kõikidel keskaegsetel linnadel on midagi ühist.

Ma proovin neile näidata

looduskauneid kohti. Kui toon nad Pärnusse, läheme loomulikult randa, et nad näeksid ilusaid liivaluhteid ja saaksid hingata Läänemere värsket õhku.

Nüüdisaegne Hiina on kaotanud kontakti loodusega. Hiinlased küsivad mult sageli, mis nime kannab mingi taim, puu või lind. Hiinas ei ole puid ega metsloomi eriti näha.

Loomulikult on neil putukad, kuid enamik neist on inimestega linnadesse kolinud. Kui hiinlased tulevad Euroopasse, naudivad nad head kliimat, sinist taevast, värsket õhku ja looduse värve.

Kas hiinlastel polegi kodumaal ilusat loodust?

Probleem on selles, et tööinimese elu on Hiinas kiire. Ei ole aega isegi isiklikuks eluks, rääkimata veel reisimisest.

Hiinlaste suuremad pühad on uusaasta ja rahvavabariigi sünnipäev. Need on pühad, mil terve riik katkestab töö üheks nädalaks. Uuel aastal külastatakse tavaliselt vanemaid või sugulasi. Rahvuspühad minnakse reisile.

Hiinas on palju maalilisi kohti ja kohalike loodusearmastus ulatub sajandite taha. Umbes 80 protsenti Hiina luuletustest kirjeldavad ilusaid vaateid mägedele, jõgedele ja metsadele.

Tänapäeval aga elavad paljud inimesed loodusest ära lõigatuna.

Millist toitu hiinlased Eestis viibides söövad?

Proovin neile alati kohalikku toitu tutvustada, kuid sellega peab olema ettevaatlik. Kas neile meie toit maitseb, sõltub isiklikest eelistustest. Isegi parema kvaliteediga kohalikud road ei pruugi neile sugugi maitsesta.

Mõnda asja peavad aga hiinlased meie toidulaua suisa imelikuks: paljud hiinlased ei mõista külma supi olemust ja paluvad ettekandjatel selle üles soojendada.

Mitu korda olete gruppe Pärnusse toonud?

Sel aastal vaid korra. Pärnu väärib peatumist, aga tihti jäetakse see reisirühm välja, sest aega napib. Kuid tänavune grupp näis Pärnut nautivat, eriti randa.

Missuguseid suveniire hiinlased Balti riikidest koju viivad?

■ Lätlasest giid Georgijs Dunajevs sõnas, et Pärnu väärib külastamist, kuid sageli jääb see kavast välja, sest aega napib.

Erakogu

Merevaik on kindlasti väga populaarne tänu hiinakeelsele internetile, aga seda ostetakse enamasti ikka Lätist ja Leedust.

Mida ja kui palju ostetakse, sõltub jällegi inimesest. On nii neid, kes viivad koju paar asja, kui neidki, kes naasevad reisirühma suurte poekottidega.

Peale rukkileiva, Kalevi šokolaadi, Vana Tallinna, Riia palsami ja käsitööesemete ostetakse palju ilu- ja nahahoolustooteid, kuna need on siin odavamad kui nende kodumaal.

Kas reisidel juhtub midagi naljakat?

Igal reisil sünnib midagi lõbusat. Näiteks on hiinlastel kombeks tulla restorani oma alkoholiga ja hakata seda seal jooma.

Siis ma pean ettekandjatele seletama, et hiinlaste puhul on see tavaline, ja pean kasutama kõiki diplomaatilisi oskusi.

Hiina turiste jõuab Pärnumaale üha rohkem

Viimase nelja aastaga on Pärnumaal ja Pärnus peatuvate Hiina turistide arv vähemalt kahekordistunud.

Aasta esimese kaheksa kuu jooksul on Pärnumaa ja Pärnu linna majutuskohad vastu võtnud 451 Hiina turisti. Aastal 2012 ööbis Pärnu majutusasutustes kokku 222 hiinlast.

Sihtasutuse Pärnumaa Turism juhataja Kaire Ilus lisas kirjalikus kommentaaris, et sel aastal on Pärnu külastuskeskusest läbi astunud 366 Aasia turisti (kelle hulka pole arvestatud jaapanlasi). Eelmisel aastal oli neid 299. “Kerge kasvu-

tendents vast on, kui arvestada, et 2016. aasta arv käib üheksa kuu kohta,” nentis Ilus.

Enamasti külastavad Aasia turistid Pärnut üksi, kahekesi või väiksema seltskonnaga. Mõni kord aastas satub Pärnu külastuskeskusesse grupe. Ilus ütles, et need pole siiski tüüpilised kuurordituristid. Osa Aasia turistidest moodustavad need, kes peatuvad Tallinnas, kuid kellele korraldatakse ühepäevane Pärnu reis. “Omal käel reisirühmi ei ole siin aasta ringi. Ilmselt avastavad Euroopat ja Baltikumi,” oletas Ilus.

Aasia turistid huvituvad eelkõige Pärnu tähtsamatest vaatamisväärsustest. “Vanalinn, ajaloolised hooned ja mererand,” loetles Ilus huviväärsusi.

Nad paluvad soovitada rahvuslikke söögikohti ja tunnevad huvi mudavannide vastu, sest on leidnud vaatamisväärsuste seast mudaravila. Väljaspool Pärnut paelub Aasia turiste Kihnu. Huvi pakuvad rahvuspargid, sealhulgas Soomaa. “Küsitaksegi nende külastamise võimaluste kohta, bussi-, praamiaegu ja muud praktilist,” selgitas Ilus.

BENU Apteek

PAKKUMISED NOVEMBRIS!

COLDREX TABLETID N12, N24

Toimeained: 500mg parasetamool+5mg fenüülefriin+30mg vitamiin C+ 20mg terpiinhüdraat+25mg kofeiin. Käsivõõgiravimid. Näidustus: lühiajaliseks palaviku alandamiseks, nohu ja kõha sümptomaatiliseks raviks, nõrga valu leevendamiseks.

COLDREX HOTREM LEMON N5, N10

Toimeained: 750mg parasetamool+10mg fenüülefriin+60mg vitamiin C. Käsivõõgiravimid. Näidustus: lühiajaliseks palaviku alandamiseks, nõrga valu leevendamiseks ja nohu sümptomaatiliseks raviks.

COLDREX MAXGRIP LEMON N5, N10

Toimeained: 1000mg parasetamool+10mg fenüülefriin+40mg vitamiin C. Käsivõõgiravimid. Suukaudne lahustuv pulber. Näidustus: lühiajaliseks palaviku alandamiseks, nohu sümptomaatiliseks raviks, nõrga valu leevendamiseks.

COLDREX MAXGRIP MENTHOL & BERRIES N10

Toimeained: 1000mg parasetamool+10mg fenüülefriin+40mg vitamiin C. Käsivõõgiravimid. Näidustus: lühiajaliseks palaviku alandamiseks, nõrga valu leevendamiseks ja nohu sümptomaatiliseks raviks täiskasvanutel ja üle 12-aastastel lastel.

Tähelepanu! Tegemist on ravimiga. Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendis olevat infotehte. Kaebuste püsimise korral või ravimi kõrvaltoimete tekkimisel pidage nõu arsti või apteekriga.

CHEE/CHMULBRA/0008/16/10/2016
Kehtib kuni 10/2017

Pakkumised kehtivad 01.11.–30.11.2016 või kuni soodushinnaga tooteid jätkub.

www.benu.ee

OTRIVIN TOTAL 0,5MG/ML + 0,6MG/ML NINASPREI 10ML

Toimeaine: ksülotetasoliinvesinikkloriid + ipratroopiumbromiid. Käsivõõgiravim. Näidustus: ülemiste hingamisteede viirusinfektsioonist põhjustatud ninakinnisuse ja nohu sümptomaatiline ravi.

OTRIVIN 0,1% NINASPREI 10ML

OTRIVIN 0,1% NINATILGAD 10ML

OTRIVIN MENTHOL 0,1% NINASPREI 10ML

Toimeaine: ksülotetasoliinvesinikkloriid. Käsivõõgiravimid. Näidustus: nohu korral nina limaskestast turse vähendamine.

OTRIVIN 0,05% NINATILGAD 10ML

Toimeaine: ksülotetasoliinvesinikkloriid. Käsivõõgiravim. Näidustus: nohu korral nina limaskestast turse vähendamine lastel.

Tähelepanu! Tegemist on ravimiga. Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendis olevat infotehte. Kaebuste püsimise korral või ravimi kõrvaltoimete tekkimisel pidage nõu arsti või apteekriga.

■ Kiriku peasaal: kujuseina keskel asuvate suursuguste väravate kaudu käivad ainult piiskopid, preestrid ja diakonid jumalateenistuste ajal. Tüdrukutel ja naistel altarisse minna ei lubata.

SAKRAALESEMED

jutustavad põnevaid lugusid

Kirikumiljöö on väga salapärane, tulvil kummalisi esemeid ja sümboleid, mis pärinevad iidsetest aegadest ja on enamikule meist tundmatud. Kas kurjad vaimud on olemas? Kellele on mõeldud kiriku uhke tugitool? Miks on naistel teenistuse ajal rätik peas? *Tekst Silja Joon, pildid Urmas Luik*

Ülempreester Ardalion on teeninud koguduses 26 aastat ja lahkesti nõus kirikut tutvustama.

Ta seletab, et sai preestrinime pühitsemise järel. Ardalion oli üks tuhandetest märtritest, kes elas kunagi Roomas ja töötas näitlejana. Oli kristlaste tagakiusamise aeg ja näidend pidi neid pilama. Peategelane oli kristlane, kes saab rahva naerualuseks ja salgab Kristuse maha. Näitlejaga juhtus aga tüki kestel imeline muutus ja ta hakkas Kristusesse uskuma. Kui ta kinni võeti, keeldus mees usust taganemast ja talle langes osaks märtrisurm.

Õigeusu preester võib peale tavapärase musta ametirõiva kanda valget, lillat või halli kuube ehk rässat. Pika keti otsas rippuv ilurist Ardalioni mustal rässal on kullatud ja selle kujundus kõneleb vaimulikuteel edemisest. Preestri esimene rist oli hoopis valgest metallist. Kullatud risti andis talle metropoliit Stefanus, kellega Ardalion töötas koos kirikuvalitsuses.

Kirikusse sisenevad õigeusklikud teevad endale ristimärgi ülevalt alla ja paremalt vasakule – see on idakiriku tunnus. Läänekirikut esindavad luterlased teevad märgi vasakult paremale. Kirikust lahkudes tehakse taas ristimärk ja kummarlus.

“Kes on võõras ja kirikukombeid ei tea, sellelt ei nõuta midagi peale lugupidamise. Teenistust jälgida ei keelata kellelgi,” jutustab vaimulik.

Kõik, kes kirikusse astuvad, võivad süüdata küünla. Preester soovib süüdata vähemalt kaks küünalt: ühe surnutele ja teise elavatele. Samuti võib põlema panna sooviküünla.

Ardalioni kõrvu on jõudnud jutt, et 1990ndatel käinud grupp Eesti ekstrasensse Pärnu kirikute energia välja mõtmas ja leidnud, et Issandamuutmise kiriku kiirgus on kõige tugevam, ulatudes kirikuaiani. Usklikud teavad seda ekstrasenssidetagi ja teevad esimese ristimärgi juba värvaval.

Ardalion märgib, et õigupoolest peaks ristimisel saama inimese üleni vette kasta, ent kirikus pole niisugust basseini.

Väikelastele on vann ja täiskasvanutel kastetakse pead ja käsi. Kui tekitab võimalus, ehitatakse kiriku kõrvale spetsiaalne ristimismaja nagu Kuremäe kloostri.

Salvimine tähendab ristimise kinnitamist Püha Vaimu pitseriga. Luteri kirikus seda protseduuri ei ole. Salvimiseks vajalik oli ehk salv on segu oliiviõlist ja ravimtaimedest, mida keedetakse suurtes kateldes suurel nädalal kolme ööpäeva vältel ja seejärel pühitsetakse suurel neljapäeval piiskoppidega patriarhi juhtimisel. Salviga võitakse ristimise järel. Pärast toimub kogudusega ühendamise talitus.

Preester või piiskop viib pärast palvete lugemist ristitu kujuseina juurde kuninglike värvade ette ja kuulutab uue ristiinimese õigeusu kogudusega Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel ühendatuks.

Poisid ja mehed viiakse altarisse, kujuseina parempoolsest külguksest sisse ja vasakult välja. Kujuseina keskel asuvate suursuguste värvade kaudu käivad ainult piiskopid, preestrid ja diakonid jumalateenistuste ajal. Tüdrukutel ja naistel altaris minna ei lubata.

Kui protestandid lubavad armulauast osa saada kõigil ristitud täiskasvanutel, lubatakse apostlikus õigeusus armulauale ainult õigeuskul ristitud inimesi.

Ardalion selgitab, et peale armulaua eripära iseloomustavad idakirikut teisedki ususalasused. Salasused ehk sakramendid märgivad nähtamatu ühenduse loomist taevariigiga. See toimub näiteks vaimulikuks pühitsemisel, ristimisel või salvimisel.

Kiriku eeskoda on koht, kust patustanuid – abielurikkujaid, pettureid ja vargaid – vanal ajal kaugemale ei lastud. Nemad pidid seal mõnda aega oma eeskitsut kahetsema.

■ Ikonostaas ehk kujusein eraldab kiriku peasaali altarist, kujuseina taha õigeusku ristimata inimesi ei lasta.

■ Preester soovib kirikusse astujal süüdata vähemalt kaks küünalt: ühe surnutele ja teise elavatele, miks mitte sooviküünlagi.

■ Klaaskupli all on pühade andide hoidla, kus hoitakse armulaua ande.

■ Enamik kiriku tarbeesemeid on niisama vanad kui kirik ise: pärit 1904. aastast. Kirikutarvikud on kaunid ja hõbetatud või kullatud, et need peaksid inimpõlvi vastu.

■ Keskkirikus on uhke tugitool kotka kujutisega vaibakesega. Sel toolil võib istuda ainult piiskop.

■ Teenistusel kasutatakse lõhnasuitsu: see tekib, kui hõõguvatele söetablettidele lisada viiruki tükke.

Ikonostaas ehk kujusein, mille taha õigeusku ristimata inimesi ei lasta, eraldab kiriku peasaali altarist. Ikonostaasi keskel asuvad kuninglikud ukse, mille kaudu “väljub” Kristus, kui tuuakse välja evangeeliumi raamat või pühitsetud andidega karikas.

Võimsate uste kõrval asuvad Kristuse ja Jumalasünnitajaga ikoonimaalid. Värava kohal näeb kiirtega ümbritsetud tuvi kui Püha Vaimu sümbolit. Nimelt märgati Jeesus Kristuse ristimisel tuvi, kes laskus taevast tema peale ja sinna jäi. Tuvist kõrgemal näeme püha õhtusöömaaja ikooni. Tivus on rist.

Ikonostaasi taga asuvasse altari ruumi pole võõrastel asja. Seal asub püha laud, mida võivad puudutada ainult vaimulikuks pühitsetud. Püha laua taga asub rist. Klaaskupli all on pühade andide hoidla, kust võetakse armulaua ande kaasa, kui minnakse õigeusklike juurde koju, hooldekodusse või haiglatesse.

Seitsmeharuline õlilampide jal on pärit juudiusust ja väljendab õigeusust seitset peamist salasust ehk sakramenti.

Armulaua pühitsemisel kasutatakse taldrikut ehk diskost ja karikat. Ikoonidega kirikulippe kasutatakse ristikäigul kiriku nimepäeval 6. augustil. Siis kannab kogudus neid vastupäeva liikudes ümber kiriku ristikäigu ja preester õnnistab kirikuhoonet, pritsides pühitsetud vett nelja ilmakaarde. Ristikäik tehakse ka ülestõusmispuha ööl ja üldistel palverännakutel.

Enne nõukogude aega mindi Issanda ristimise pühal ristikäiguga Katarina kiriku juurde ja sealse koguduse rahvaga koos Pärnu jõe vett pühitsema. Ardalioni meelest võiks selle traditsiooni taastada, kui kirikulõhe leeveneb, sest kirikurahvas saab ju omavahel läbi, aga ülemused veel mitte.

Ikoone leidub kirikus palju, aga need pole ilupildid, vaid aken taevariiki. Teadupärast oli vanemal ajal rahvas kirjaoskamatu ja lugusid anti edasi piltide abil.

Preester teab, et deemonite väljaajamine on taas aktuaalne, sest kurjadest jõududest seestumine pole kusagile kadunud. Ardalion lausub, et sellega saab tegelda üksnes vaimulik, kellele on Jumalast antud meelevald.

Deemonite väljaajamine on taas aktuaalne, sest kurjadest jõududest seestumine pole kusagile kadunud.

Eestis tegeles sellega aastaid Vasknarva ülempreester Vassili. “Inimesed puutuvad uudishimust ja rumalusest kokku igasuguste asjadega ja tõmbavad ettevaatamatult endale pahandusi kaela,” märgib Ardalion.

Inimesed ei ole teadlikud, et nähtamatus ilmas pole kurjad vaimud kadunud, paraku pole nendega võimalik abita toime tulla. Nad on kavalad tegelased, kes manipuleerivad inimesega, kui ta annab oma loomuliku kaitse ära. Ardalion teab, et meil kõneldakse immuunsüsteemist ainult haigustega seoses, aga see on jumalik kaitse nii psüühiliste kui füüsiliste haiguste ja pahasoojivate vastu. Näiteks võib seestuda, kui inimene saab väga tugeva hingelise vapustuse.

Õigeusu kirikul on seestumise puhuks üldised protseduurid, ent kõige paremaid tulemusi saavutab sellistel juhtudel vaimulik, kes sellele tööle salvitud.

Pärnu Issandamuutmise kiriku vaimulik tuleb appi, kui on vaja puhastada asju või ruume. Usuinimesed teavad, et kui soetada kodu, tuleks see uuele perele pühitseda. Seegi on üks salasusi, mida apostlikus õigeusku kirikus rakendatakse.

5

küsimust ülempreester Ardalionile

Kas Issandat saab muuta, nagu ütleb Pärnu kiriku nimi?

Kiriku nimes väljendub Tabori mäe piiblistseen, kus kolm Jeesuse õpilast nägid, et õpetaja välimus muutus heledalt kiirgavaks, kui ta palvetas. Steen räägib Issanda muutmisest, mis mugandus ajaga Issanda muutmiseks. Apostliku õigeusu kiriku altariseina parempoolne viimane ikoonimaal kirjeldab piiblit, mille järgi on kirik pühitsetud.

Apostliku õigeusu rist erineb katoliku kiriku ristist selle poolest, et ristil on põikpuust allpool asuv kaldpuu. Mida see tähendab?

Risti kujundus on pärit Serbiast ja tähistab kaht röövlit, kes löödi Jeesusega ühel ajal risti, ehk kaht eri suhtumist oma ellu. Üks röövlitest tunnistab end eksinuks ja palus, et Jeesus peaks teda oma kuningriigis meele. Teine röövel jäi pilkajaks, nagu all ristidest möödunud. Jeesuse poole pöördunu sai selsamal päeval paradiisi, teine pidi ilmselt vastassuunda minema.

Kas naised on kiriku silmis roojased?

Paljud naised puudutavad keelt ja küsivad, kas nad on sündinud ajal, mil naist kui õrnam tervisele sugupoole puutis eemal hoida nakkusohust. Tasub meenutada, et vesi oli vanal ajal paljudes kohtades defitsiit. Jeesus ei ole naised kunagi roojaseks nimetanud ega pidanud. Evangeeliumist loeme, et esimesena kohatas surnust üles tõusnud Jeesust just naine.

Miks on naistel kirikus rätik peas?

Kõigil ei ole ja selle pärast kedagi kirikust välja ei aeta. Kreekaski mitte. See tava pärineb apostel Pauluse aegadest, mil arvati, et naiselik ilu segab meestel palve keskendumast. Arvati, et mida ilmetumad on naised kirikus, seda parem. Selline on tava, aga Jumal või usk seda ei nõua.

Miks kasutatakse teenistusel suitsu?

Teenistusel kasutatakse lõhnasuitsu. Seda tehakse suitsutamispannil hõõguvatel sütel: kasutatakse söetablette, kuhu on lisatud pisut püssirohtu, mis paneb söe hõõguma. Süsi peab hõõguma terve teenistuse aja. Sellele lisatakse viiruki tükke. Seepärast lõhnabki palvetamise ajal ruum nii hästi. Nõukogude ajal tehti viirukit kodudes kuusevaigustki. Minu viiruk pärineb Kreekast Athose mäelt.

Meie 89. külalood viisid aja-
kirjanik Silvia Paluoja ja fo-
tograaf Urmas Luige 30 ela-
nikuga Mädra külla, millel
on oma teater, tegus küla-
selts ja kus asub muistsete
eestlaste linnusemägi.

MÄDARA KÜLA

- Vändra valla 43 küla hul-
gas üks väiksemaid: 30
elanikku.
- Kaugus vallakeskusest
Allikõnnu külast 14 ja
maakonnakeskusest Pär-
nust 60 kilomeetrit.
- Jääb kunagise Uue-Vändra
mõisa maadele, kirjalikult
mainitud aastal 1638 kui Meddawere.
- Mädra jõe äärset küla poolitab Pärnu–Paide–Rakvere–
Sõmeru maantee.
- Tuntuim vaatamisväärsus on Mädra linnusemägi, mis pä-
rineb esimese aastatuhande teisest poolest.
- Mädra külateater on tegutsenud 20 aastat, juubeliiten-
dusena toodi lavale August Mälgu “Tson Lemberi uus elu”.
- Paikkonda arendavad MTÜ Mädra Külaselts, Mädra
metsaühing, Leetva maaparandusühistu.

Reisihimuline pere peab Anni talus puukooli

Anni talu perenaine Sir-
je Hendrikson kraabib
lume alt välja kuuse-
taimehakatised, mille
ta kevadel peenardesse istuta-
tab ehk koolitab. Kolme aasta
pärast võivad metsauuendajad
taimed siit ära viia.

Puukooli on pere pidanud
paarkümmend aastat, põhiliselt
oma jõu ja veneaegsete masina-
tega. Nad kasvatavad seemnest
külvatud kuuski, varem tegele-
sid kaskedegagi, aga kuusk on
metsauuendajale kindla peale
minek: läheb hästi kasvama, on
visa, paistab noorendikus rohu
seest välja.

“Andrese kodu on Viluveres
ja mina olen Viljandimaalt. Sai-
me kokku Aimla metskonnas,
olin raamatupidaja ja Andres
tuli sinna metsaülemaks. Koos
tulime Mädrasse, siin oli pop-
sikoht, see oli omadega läbi.
Elasime esimese suve soojaks,
saunas tegime süüa ja esimene
jõulukuusk oli meil veel musta
põranda peal,” seletab Sirje.
“Aknad said ette, aga põrandat
ei jõudnud panna ja meie kolm
poega on nii kasvanud tublikeks
inimesteks, kes saavad remon-
ditöödega ise hakkama.”

Kolmest pojast kaks käivad
isa, põllumajanduse akadee-
mias metsamajanduse insene-
riks õppinud ja nüüd keskkon-
naametis metsaosakonna met-
sahoiu spetsialistina töötava

Andres Hendriksoni jälgedes,
üks tegeleb riigi- ja teine era-
metsaga.

Elutuba on avar ja soe. Ak-
na all potis ulatub maast laeni
sulgpalm, mille seemne tõi pe-
reisa Andres tosin aastat tagasi
Kreekast agoraalt. Mullu käis
samas kohas Sirje, aga ei leid-
nud palmiema, mille lapsuke on
kasvanud nii suureks, et Hend-
riksonid mõtlevad ta anda kel-
legi talveaeda.

Reisipisik on Sirje ja Andre-
se veres ammu, muljeid ja teist-
suguse eluolu nägemist peavad
nad rahasse arvestamatuks
väärtuseks. Aga korraga nad
soojamaa päikese või külma-
ma mägesid vallutama sõita ei
saa, sest ligemale 50 000 kuu-
setaime vajab hooldamist.

Kui veel sellesügisese Malta
päikese jumega Sirje avastab
maailma soodusreise pakkuva-
te firmade kaudu, eelistab And-
res reisida omal käel, ei lepi
kokku hotelle ega muid teenu-
seid. Ta pakib ratta kokku, sõi-
dab Riia lennujaama ja lendab
sihtkohta. Nii käis ta näiteks Iis-
raelis, ööbis magamiskotis tä-
histaeva all nagu varem Küpro-
sel ja mujalgi.

“Käige üks kord ära, saate
sellise pisiku, mis ei lähe ihust
kuskile,” soovib Sirje ja unis-
tab Gotlandile sõidust, sest kus
mujal meie esiisad käia järel
käisid.

■ “Külvame kuuseseemned kevadel kilemajja ja juulis võtame
kile pealt, et kuusk saaks aru, kus ta tegelikult kasvama peab,” se-
letab Anni talu perenaine Sirje Hendrikson.

Külateater naerut

Kortermaja trepi-
kojatiie elani-
kuga külas
oma teatrit
teha on harul-
dane, aga veel
haruldasem, et
see teater on tegutsenud 20 aast-
tat ja juubeliendendusena tõi la-
vale saarlase August Mälgu tü-
ki “Tson Lemberi uus elu”.

“Linnainimene saab teatris-
se minna, aga meie peame ise
tegema,” ütleb Kaido Madisson,
kes mängib Naabrimeest ja tu-
leb lavale üsna tüki lõpus.

Peategelast, laevameest ja
madrust Tson Lemberit kehastab
Lennart Tõnissaar. Üksikut saa-
re naist Kaju Marist mängib Kris-
ta Mustonen ja Laratsi talu pere-
meest seekord Märt Pärnoja.

Proovis või etendust andes
unustavad asjaosalised oma iga-
päevategemised ega arva, et
elus on teatrit veel vähe, et
seda tuleb ise juurde teha.

“Teatritegemine on nagu
enese proovilepanek, aga ka va-
jadus, hobi, kirg. Ja see selts-
kond on äge,” seletab hoogsalt
Krista Mustonen, kes on Kergu
kooli õpetaja.

Kaido Madisson on OÜ
Vändra loomakasvatusejuht,
Märt Pärnoja Mädra külas ta-
luperimees, Lennart Tõnissaar
töötab Vändras rahvusvaheliselt
kuulsas Valley vaibavabrikus.
Teatri peadirektor, lavastaja,
kostümeerija, grimeerija, toit-
lustaja ja kes kõik veel on met-
sakasvatataja Sirje Hendrikson.
Lavastusi aitab helindada Sirje
noorim poeg Mait Hendrikson.

**Linnainimene saab teat-
risse minna, aga meie
peame ise tegema.**

Kaido Madisson

Suurejõe rahvamaja saalis on
publik ootel, Mädra külateater
mängib viiendat korda “Tson
Lemberit”. Eesriie on lahti, laval
laiutab suur riidekirst, on voodi,
laud ja toolid, pliit, potte, panne,
pangli nagu maakodus ikka.

Üle saali kõlab “Meremehe

valss”, tuntud laul, mis algab
sõnadega “süda, see ihaldab
laineid, hing ihkab tormi ja
tuult ...”, et elada sisse olustik-
ku ja kujutada ennast Salu ran-
da 80 aasta tagusesse aega. Siis
haagib publiku pilgud endale
madrusesärgis purjakil mees,
suure laeva madrus, kes on ran-
nast paadi vettelaskmise pealt
tulles õige teeotsa jalge alt kao-
tanud. “Kuule, mis sa siin teed?
Seda teed mööda sa ei jõua lae-
vale, see viib teisele poole,”
kostab Kaju Marise hoolitsev
hää, kui ta Tson Lemberi koha-
le kummardub.

Rahvatükk algab. Kohati ül-
be ja praaliv meremees kasvab
kange saare naise juures üm-
ber, aga janti on palju, publik
saab südamest naerda ja plak-
sutab etenduse lõppedes peo-
pesad tuliseks.

Kuhjaveres 12. külateatrite
festivalil mängis Mädra küla-
teater ennast selle tükiga publi-
ku lemmikuks ja pälvis žürii
tunnustuse.

Tüki õppimine algas nagu

Juured tõmbasid tagasi esivanemate rehetarre

Männiku talu pere-
mees ja Vändra val-
lavolikogu liige
Mihkel Jürisson on
ehtmaameheliikult vähese jutuga
ega kipu enda tegemistest suure
suuga kõnelema. Aga rääkida on
paljustki, näiteks metsamajanda-
misest, põlluharimisest, maapa-
randusest, korvpunumisest, su-
guvõsale kuulunud rehetarest ja
selle tagasiostmisest. Perest ja
pojastki. Mihkel eelistab olla
nähtamatu, kuigi tema panus
kaasa Jaanika Petersoni kõrval
on kas või Mädra külaplatsi ehi-
tamisel kaalukas.

Mihkli lapsepõlvkodu on
ümber ehitatud nüüdisaegseks
eramuks. Peremehe jutu järgi
oli 1927. aastal valminud rehi-
elamu viimane sedatüüpi hoo-
ne siinkandis. Põlisomanikult

kingituseks saadud hoone ja sel-
le omandi seadustamine vajus
saatusekeerisesse ning maja ja
maad tuli endale tagasi osta.

Mihkel õppis vanemate kõr-
valt pajuvittest korve punuma,
maal elamisest lugu pidama.
Nüüd harib ta ligemale 600 hek-
tarit põldu ja majandab paaris-
jal hektaril metsa. Aastat kolm ta-
gasi pälvis MTÜ Leetva Maapa-
randusühistu 420 hektari suuru-
ne põllu- ja metsamaa korrasta-
mine kogu riigis kiitust ja ühistu
juhatuse liige Mihkel Jürisson
rääkis siis, et tervikliku kuiven-
dussüsteemita ja ühendusteede-
ta oli keeruline edasi majandada.

Kodukohast rääkides nendib
Mihkel, et Mädra on tüüpiline
hajusküla, kus kõik hoidsid korra-
likku vahemaad ja naabergi on
nelja kilomeetri kaugusel naaber.

■ “Poisike-
sest peale
olen siin ol-
nud, see
teebki selle
koha arm-
saks,” ütleb
ettevõtja
Mihkel Jü-
risson.

tab publikut

■ August Mälgu novelli "Tson Lemberi uus elu" järgi lavastatud rahvatükis teevad kaasa (vasakult) Märt Pärnoja, Lennart Tõnissaar, Kaido Madison ja Krista Mustonen. Lavastaja Sirje Hendrikson (väike pilt) annab enne lavaleminekut osalistele veel nõu.

tavaliselt Mädarka külaplatsil kevadel, kui termomeeter näitas plusskraade ja talvel selgeks õpitud tekstid kõlasid linnulaulu saatel. Lavakrempel pakiti hoolikalt koormakile alla ja enne väliproove sätis Sirje ennast kodunt tund varem minema, kuivatas kaasavõetud harjaga lava, päästis dekoratsioonid kile alt ja keetis sooja supi.

"Mina olen oma näitlejaid niimoodi hoidnud, nad tulevad ju otse töölt. Ütlen: te ainult mängige," räägib Sirje. "Piitsa ei anna, aga praänik tuleb auga

välja teenida. Ja ma ei tee midagi ette, vaid räägin igas proovis karaktereid lahti, missugused ja miks nad sellised on."

Näiteks rääkis ta Lennartile, et ole Tson Lember ja ... äkki ta oligi laevalt maale tulnud mere- mees, kellel viinaviga küljes ja kelle talunaine üles korjas.

"Tson teeb esimest rolli, ta ei ole varem näitemängus mänginud. Seda ei uskunud nad seal Kuhjaveres üldsegi, aga Maris on palju mänginud, temal on suur kogemus, ta on Eesti näitejuhtide teatritrupiski," pajatab juhendaja kahest peategelasest.

"Sirje on pisiastjades nõudlik, see on väga hea omadus," nendib Krista, Marise osatäitja.

Kõige kauem on Mädarka külateatri trupis mänginud Märt Pärnoja, kelle kohta teised ütlevad, et ta oli kolmene, kui ema ta 1980ndate lõpus proovidesse kaasa võttis.

Sellest ajast on Samliku koolis Hilja Rasva ja Helgi Sildeveri juhendamisel alguse saanud teater toonud lavale lusti ja rõõmuga tükke, mis argiellu vaheldust toovad. Kaasa teevad lapsedki, näiteks laululoo järgi Virve Osila kirjutatud näidendis "Konna kosjades" mängisid Kadaste külast kõik alates neist, kes juba kaela kandsid. Aga vahepeal on maa inimestest tühjemaks jäänud, seepärast on külateatrigi keeruline leida tükke, milles jätkuks osatäitjaid. Seda sama "Tson Lemberi uut elu" plaanis Sirje kuus aastat, enne kui leidis Vihrast peaosatäitja.

Kostüümid õmbleb Sirje ise, vaatab hoolega ringi taaskasutuspoodideski. Marise seelik näiteks on kokku vuristatud kahest kardinast. Lavakujunduseks vajalikud esemed ja mööbli parandab Sirje või palub mehe appi, sest piletirahaga hüvitatakse trupiliikmete kütusekuulu, enamaks sellest ei jätku.

"Ma ei kasuta projektide kirjutamise võimalust raha saamiseks, sest siis võtaksin endale nagu kohustuse," põhjendab Sirje, miks trupp ei tegutse projektipõhiselt. "Mõtlen, et kui ma oleksin kultuuritöötaja, peaksin hommikul närima pliatsit ja mõtlema, et mis edasi. Nüüd olen täitsa vaba, teen siis, kui tuleb tahtmine."

■ "Kui ma Mädarkasse elama läksin, võisin kuus korda bussiga päevas kodus käia. Nüüd on jäänud vaid üks buss ja töö käin oma autoga," seletab Vändra valla maakorraldaja Meeli Helm.

Tallinnas, noorem elas oma käe peal Vändras ja tema juurest käis siis koolis edasi meie tütar, seletab Meeli, kes enda sõnutsi on Sillaotsa valla valitseja, sest noortemaja on poiste oma.

Kordagi ei maini naine, et üks neist poistest, kes armastab metsade rüppe jääva külakoha rahu, on senine maksu- ja tolliameti peadirektor Marek Helm.

■ "Siinne loodus on nii-võrd ilus, et inimesed tahavad siin käia," räägib MTÜ Mädarka Mäed eestvedaja Jaanika Peterson külaplatsil grillahju üle vaadates.

Kõlakoda ja grilliplats meelitavad ümberkaudseid magnetina

Kõrgete küngaste vahel männimetsa varjus avaneb pahlviki lööv vaade, pilk haarab ümarpalkidest kõlakoda ja pinkide rivi suure tantsulava ees, sepatööna valmistatud rauast grillahju, küla kaardiga stendi, toekat kiike, kaetud kände meenutavaid prügikaste ja viidet asutusele, kus keiseri jala käib.

Selle imedemaa on loonud kohalik külaselts MTÜ Mädarka Mäed, mille eestvedaja on Männiku talu perenaine Jaanika Peterson, kelle jutust selgub, et ümberkaudsete lemmikkohal on pikk eellugu.

"Olen uurinud, et 1939. aastal oli Saalema kooli maanoorte ringil vaja spordivõistluste ja pidude pidamiseks kooskaimise kohta ja nad leidsid selle platsi," räägib särasilmne Jaanika. "Siin on väike jõgi, sellel parvetati palke. Need palgid, mis ära uppusid, tõmmati välja, saeti laudadeks ja ehitati kõlakoda, kus hakati pidusid ja võistlusi korraldama. Suvel on siin väga

■ Ümarpalkidest kõlakoda ja tantsulava on ehitatud ajaloolisele kohale.

ilus: männimets, mäed, jõgi ja lagendik nende vahel."

Uus kõlakoda on ehitatud täpselt samale kohale, kuhu sõjajärgsed maanoored selle püsti panid. Tavaks on jäänud kaks üritust: koostöös Kurgja talumuuseumi ja Vändra kultuurimajaga vastlapäeva ja jaanipäeva pidamine. Suvel oli jaanitule ümber pool tuhat lähemat ja kaugemat peolist.

Linnamägi poetas arheoloogidele oma põuest põnevaid leide

Muistsete eestlaste pelgupaika juhatav teeviit näitab metsa, mille varjus on järskude nõlvadega üle 25 meetri kõrgune küngas. Siit, ligemale 800ruutmeetriselt alalt, on arheoloogid leidnud palgiotsi, savinõude kilde, sütt ja rauast viie aasaga nõela. Nende leidude järgi järeldas Artur Vassar 1953. aastal, et piirkonna kõrgeimat kohta liivaseljakul kasutati muistses Alempoisi väikemaakonnas kindlustatud kohana esimese aastatuhande teisest poolest 13. sajandini.

Pärnu–Rakvere–Sõmeru maanteest enam-vähem 300 meetri kaugusel Mädarka jõe vasakkaldale jääval linnamäel läideti tunamullu jüriöö jüriöö ülestõusu aegsete eisiade kombel ja nende meenutuseks tõrvik. Märkutuli jõudis sealt vähem kui tunniga Pärnusse. Autoga poleks kiiremini saanud, sest vahemaa on 70 kilomeetrit.

Veidi kumeral ja kohati künklikul alal avaneb sinna kasvanud metsa ja võsastiku kiuste vaade läänest ja lõunast

■ Mädarka linnamäe metsa näitavast viidast veidi edasi viib tee muistsete esivanemate kunagise kindla pelgupaigani.

piiravale Mädarka jõe, põhjas lookevale oja ja idas laiutavale soole. Lumevaiba all on ümbrus ühtlaselt valge. Veidi väsinud väljanägemisega plekkist standardsildil kinnitab kiri, et "arheoloogiamälestis Linnamägi I AT on riikliku kaitse all". Kultuurimälestiste riiklikusse registrisse kanti linnus 1998. aastal. Seda mäe kui silmailu

pakkuvat kohta kirjeldab ka Pärnumaa väärtuslike maastike ülevaade, mille järgi asus linnus 54 meetri kõrgusel künkalt.

Põnevust pakub 1940ndatel võõrsile põgenenud arheoloogi Richard Indreko kirjeldus, mille järgi on linnamäe kaguküljel kivitrepp ja -tee. Vesist maalapi oja ja jalami vahel kaalutud rahvasuus Linna aasaks.

Sillaotsa perenaine korraldab vallas maad

Sillaotsa talu perenaine, sünnilt saarlane Meeli Helm on Vändra valla maakorraldaja. Mere- tuulte käest metsade varju satus ta ajal, mil Arnold Rüütel oli Eesti põllumajandusakadeemia rektor ja maakorralduse eriala tudengipaar Jakobsoni ja Koidula maile tööle suunati.

"Mees suunati Vändra EPTsse ja mina pidin koha ise otsima. Kolhoosiesimees võttis mind esimesel aastal brigadiriks, hiljem olin dispetšer," seletab Meeli hoogsalt tööruumis lilli kastes.

Mädarkas mõõtis Meeli talupidajale tagastatavat maad – see oli 1993. aastal –, vaimustus koha ilust ja hakkas otsima seal maja, mida osta. Nüüd on tema kodu külaplatsi vastas üle jõe.

"Poisid olid juba kodunt läinud, vanem poeg Marek töötas

Tehno Kuller
www.tehnokuller.ee

E-R 8-18, L 8-15

TEHNOÜLEVAATUS

PAPINIIDUS SAUGAS

BRONEERI: www.tehnokuller.ee
Papiniidu 17, tel 447 5715, GSM 523 6908 Lauka tee 6, tel 443 6990

BT Autohooldus OÜ

AUTODE REMONT JA HOOLDUS

• kliimatäitmine • diagnostika • sillastend • rehvivahetus

Tel 5919 6228 e-post info@btautohooldus.eu

AUTOKLAASID

MÜÜK JA PAIGALDUS
KASKO KLAASIKAHJUDE KÄSITLUS
MAURI TEHNOPARK

Remit Auto OÜ
Audru vald, Pärnumaa
tel 444 3180, GSM 5648 1742
www.remitauto.ee, autoklaasid@remitauto.ee

E-P 9-22 Kuldnoka 1 Sauga Pärnumaa tel 440 1030

Tee nädalavahetuse ostud meie juures – Sauga Konsumis

Kiire ja meeldiv teenindus, parklas on ruumi Sinu autole.

coop VÄNDRA TÕ KONSUM

Metsä Forest Eesti AS

ostab kasvavat metsa, metsamaad, palke ja paberipuitu, küttepuitu ja raidmeid

Tel 509 0200, 511 8671
e-post eesti@metasgroup.com
www.metsaforest.com/ee

Metsä

VESTMAN
Aastast 1995

12016

METSA- JA PÕLLUMAASE OST JA HALDAMINE

maa@vestman.ee

Kes peaksid esmajärjekorras pöörduma jalaravispetsialisti poole?

Teatud spetsiifilise valu korral:

Põlvevalu (gonalgia)
Hallux valgus (bunions)
Seljavalu (lumbaago)
Valud jalalabas, esipöia (metatarsalgia) või kannaosas (talalgia)

VASTUVÕTT:
Pärnus
Metsa 28
Mai perearstikeskus
18.11
16.12
Eelregistreerimine
tel 655 6326

ESTI ORTOOSIKESKUS OÜ Eesti Ortoosikeskus, Türi 6, 11313 Tallinn. Tel 655 6326, www.ortoosikeskus.ee

www.landeker.ee
OÜ LANDEKER

OÜ Landeker ostab metsa ja maad, sobib ka läbiraiutud ja hüpoteegiga maa, ettemaksu võimalus!

Tel 489 4055, 511 0415, 517 9866.

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA

Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

SRS Kaubandus OÜ

OSTAME PÕLLUMAAD

(võib olla koormatud rendilepinguga)
Maamüüjal võimalik jääda rentnikuks!

Pakkuda võib ka koos metsa ja hüpoteegiga
PARIM HIND! KIIRE TEHING!
tel 506 9600 | ott@apslund.ee

Mets kui taastuv loodusvara vajab heaperemehelikku hooldamist!

KaroMets

Pakume selleks konkurentsivõimelist ja ausat hinda!

- Ostame jätkuvalt metsamaterjali nagu saepalk, paberipuu ja KÜTTEPUU!
- Oleme huvitatud Teie raieõigusest ja soovi korral ka kinnistust
- Koostame metsakorralduskavasid

- **Meelis Meigo** tel 5343 1486 • meelis.meigo@karomets.ee
Kinnistute ja kasvava metsa raieõiguse ostmise. Edela-, Lääne- ja Põhja-Eesti piirkond
- **Imre Undrus** tel 501 8703 • imre.undrus@karomets.ee
Üarmaterjali ostu juht AS Graanul Invest Imavere pelletitehases
Kinnistute ja kasvava metsa raieõiguse ostmise. Kesk- ja Ida-Eesti piirkond
- **Heiki Olviste** tel 501 3636 • heiki.olviste@karomets.ee
Hakkpuidu ostmise, tootmise ja turustamine

MY BEAUTY MY WAY
ARTDECO
The Sound of Beauty

-15%

ROSALIND
Novembrikuus kogu kaup -15%
Lisandub kliendikaardi soodustus 5%

Rosalind kauplused asuvad
Viljandis Lossi 22 • Pärnus Rüütli 38
Vaata ka e-poodi: rosalind.ee

Pärnu Haigla
RISTIKU 1, PÄRNU

Taastusravi- ja heaolukeskuse avatud uste päev „Tervis toidust ja liikumisest“ 10. novembril kell 11-16

Tasuta tervisenäitajate kontroll
Toitumisenõustaja
Füüsilise võimekuse testid

Contur Plus – veresuhkru mõõtmisaparaadid
Good Gout Eesti – lastetoidud
Pärnumaa Toiduvõrgustik OTT
Tervisepüramiid - D-vitamiinid
Valioravinto Allium Eesti
Perekooli tegevused lastele mängutoas

Kingiloos ja hinnaüllatused

www.ph.ee
Tel 449 4800

NOVEMBRIS

OREGON SpeedCut

OSTES JUHTPLAADI, SAAD KETI TASUTA!

Soodsad plaadi- ja ketikomplektid pikkusega 13", 14" ja 15".
Hind 25 €

Saadaval kõikidele mootorsaagidele!

Tanni-Vakoma OÜ, Suur-Jõe 50, Pärnu.
Tel 443 8686, E-R 9-18, L 9-15.
www.tanni.ee

Vampiir ja tontlik piiksuja

Karin Klaus

Pernova loodusmaja üks osa sai metsaks ja matus pimedusse, et seal oleks põnev uurida öiste tiivuliste salapärase maailma.

Eesti loodusmuuseumi näitusel "Öised tiivulised" saab näha 300 ööliblika liiki Kagu-Aasiast, Austraaliast, Lõuna- ja Kesk-Ameerikast. Kolmandik liike on pärit Eestist.

Sametiste kehade ja kohevate tundlatega liblikad on paigutatud valguskastidesse ja stendidele, üleelusuuruses papist tiivulised hõljuvad laes. Valguspuldi abiga võib üritada märgata liblikaid puukoorel ja ööliblika kinos vaadata öist putukapüüki ja seda, kuidas liblikas väljub nukust.

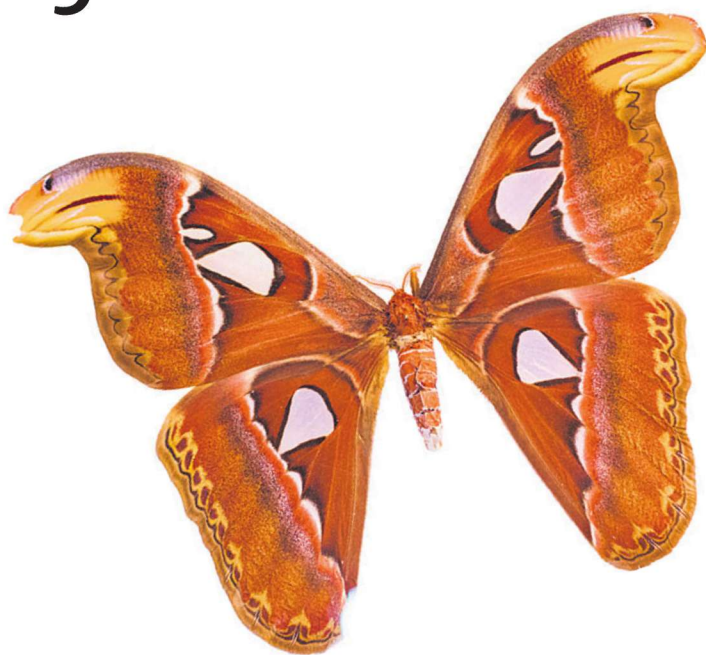
Õppefilm kergitab saladusloori liblikate ööelult: Eesti loodusmuuseumi entomoloog Aare Lindt käis Pärnust pärit Tõnis Tasase ja operaator Martin Absaloniga paar aastat tagasi ekspeditsioonil Prantsuse Guajaanas. Filmis saab näha, kuidas liblikaid öösel püütakse.

Näituse kuraator Kaire Mertsin selgitas, et näituse idee sündis suvises looduslaagris. "Aare Lindt tegi Pärnu loodusmaja lastega öist liblikapüüki ja tuli jutuks, et loodusmuuseumis sai just "Öiste tiivuliste" näitus kokku pakitud," meenutas Mertsin. "Käisime meie loodusmajas vaatamas, kas näitust oleks võimalik siin eksponeerida. Nii see läks."

Loodusmaja töötajatele oli paras pähe, kuidas eksponaate ruumi sättida, sest maja pole näituseks loodud. Toetajate abiga kaeti aknad kinni, laotati põrandale sammal ja püstitati eri liiki puudest "mets".

Loodusmuuseumis sai "Öised tiivulised" 2015. aastal parima kujunduse ja Muuseumiroti ehk Eesti parima näituse auhinna. Kui Tallinnas koosnes näitus kahest osast – ööliblikad ja kakulised –, mahtusid Pärnusse esialgu vaid liblikad. Ekspositsiooni kakuliste osa saab Pernova loodusmajas näha pärast seda, kui ööliblikad aprilli lõpus välja kolivad.

Seni oodatakse loodusmajja nii suuri kui väikseid liblikahuvilisi. Õpilastele pakutakse näitusega seotud õppeprogramme. Näitus sobib meeskonna või ettevõtte eriliste sündmuste korraldamise paigaks.

Atlas-paabusilm *Attacus atlas*

Paabusilmad on ühed maailma suurematest liblikatest. Eriti palju liike elutseb troopikas. Enamasti on nad öise eluviisiga, aga mõni tegutseb päevalgi, näiteks kevad- ja kolla-paabusilm Eestis.

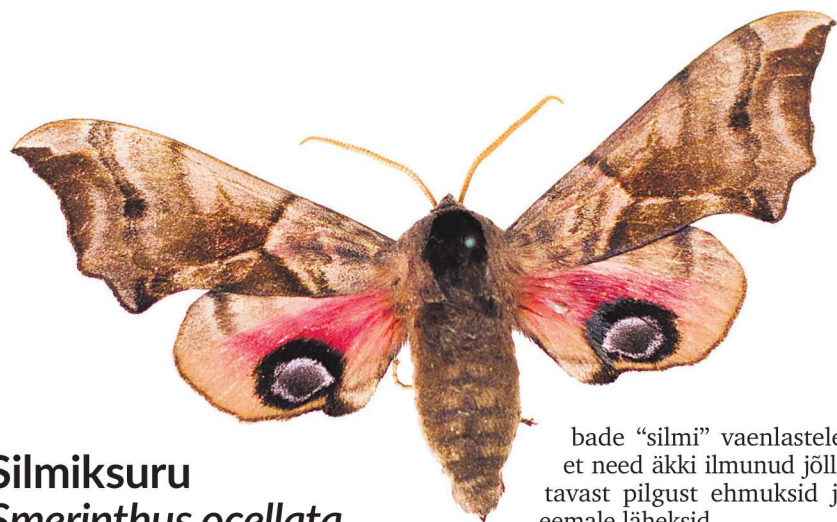
Paabusilmade kohevad tundlad toimivad kompimis-, haistmis- ja vahel tasakaaluelunditena.

Ängelheina- öölane *Calyptra thalictri*

Eestis harva esineva, öölaste sugukonda kuuluva liblikaliigi peamine levila on Kaug-Ida. Eestis on liiki leitud alates 2002. aastast, põhiliselt Lõuna-Eestist ja Saaremaalt.

Pisike liblikas toitub enamasti puuviljadest, vaarika- ja lodjapuu marjade mahlast, kuid nad võivad toituda kariloomade pisaranäärme vedelikustki ja imeda isegi inimese verd. Liblika imilondi otsas on kindaline teravik, millega ta puurib sääse kombel läbi naha.

Silmiksuru *Smerinthus ocellata*

Surudele on iseloomulik kiire ja jõuline lend. Paljude surude alumiste tiibade muster on erk, aga tavaliselt pole seda näha, sest surud panevad oma tiivad katsekujuliselt kokku, sulades puutüvega ühte. Silmiksuru näitab oma tagati-

Mailis Ollino

Neococytius cluentius

Mõni troopiline suru ei maandu toitumiseks öiele, vaid püsib tiibu vuristades õhus nagu koolibri. Mõnel on lausa 20sentimeetrine imilont, et sügavast öiekarikast nektarit kätte saada.

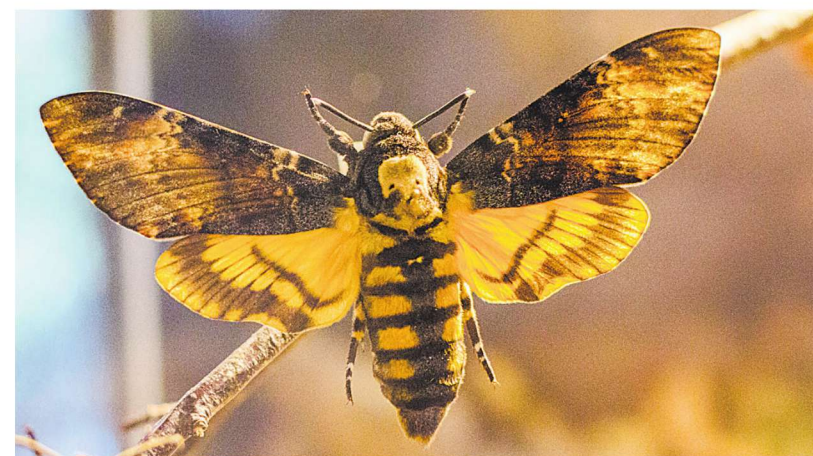
Öösel külastavad surud lõhnavaid õistaimi. Liblikaid võib sageli kohata sireli-, lõhnava kuslapuu ja petuunia-õitel ning teistel meetamisedel. Paljud Eesti surud valmikuna ei toitu.

Siidikedrik *Bombyx mori*

Siidiliblikas ehk siidikedrik ja Hiina paabusilm on tuntud siidivalmistajad. Siidiliblikas toitub mooruspuu-, Hiina paabusilm tammelehtedest. Võrgunäärmete abil teevad nad kuni 1000 meetrit siidi, millest moodustub kookon. Tööstuslikul tootmisel sulatatakse siidiniit kuuma auruga nukkude ümber lahti.

Siidiliblikate kodumaa oli arvatavasti Himaalajas. Sealt viidi nad Hiinasse, kus siidiussikasvatuse hakkas arenema umbes 2500 aastat e.m.a. Tänapäeval elavad siidiliblikad ainult kasvandustes, looduses neid enam ei leidu.

Tontsuru *Acherontia atropos*

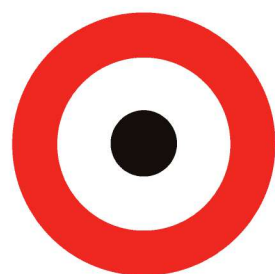
Tontsurusid iseloomustab pealuukujutis rindmikul, mis on neile andnud tontliku kuulsuse põnevusjuttudes. Neid on maailmas kolme liiki, kuid Eestis elab vaid üks, Vahemere maadest küllalisena tulnud liik, kes meie külmas kliimas ei talvitu.

Tontsurul on vaid sentimeetrine imilont. Selle liblika röövik toitub kartulilehtedest, aga valmikule meeldib käia mesilastarudes maiustamas. Liblikas teeb imilondist õhku välja puhudes piiksuvat häält. Töomesilased, kelles tekitab segadust tontsuru paks karv ja kitiinkestaga kaetud keha lõhn, lasevad ta tarusse sisse.

Mõnikord sööb suru end meest nii paksuks, et ei pääse enam avast välja ja ahnest liblikast jääb tarru maha mumifitseerunud laip.

Hinnad
kuni 70% alla

KLICK

SINU DIGIPOOD

Pärnu jõel loksuv saun pärineb justkui tulevikust

Jakob Meier

Kuido Saarpuu, Järva Teataja

Eesti äkilisimal kanuu-maratonil osalejad on sõitnud juba neli ja pool tundi. Tuul on vastu, vesi aga tegelikult madal, kiivid nühhivad kanuu põhja ja külgi. Pärnu jõgi tundub paganama sirge, käed on rakkus, kanuu ei allu kohmakatele juhtimisliigutustele. Ise nad kevadist suurvett ja seiklusi otsima läksid, kuid seni on küll kõik halvasti. Veel.

Järgmisel momendil on Laupa juures vastu oma tahtmist eskimopöörde sooritanud ja külma vette sumanud kanuutajad. Pool võistlusmaad on läbitud, pool ees. Rõivad on märjaks saanud ega ole lootustki, et need seljas kiiresti kuivavad. Päikesepillid on kadunud, aga ega neid vaja lähe.

“Näe, saun!” märkab üks.

“Mis? Kus?” küsib teine kanuutaja, kes näeb vaid oma käsi, kuuleb kohisemas kärestikke ja silmab kaldal kurje kalamehi, kelle õngekonkse ja tamiilirulle on nad enam kui korra segamini ajanud. Sauna ta küll ei silma.

See objekt, mis jõekaldal Raismikuoja talu juures Pärnu- ja Järvamaa piiril tasakesi loksuv, ei tundu ühestki asendist tavaline saun. Jah, leiliruum on, välilauad ja -pingid ja vettehüppesild samuti, kuid selle ehitise kuju ... Justkui tahtnuks looja teha ringikujulist sauna, kuid kellegi veel mõjuvõimsama käsi surus selle julmalt kokku.

“See jõeäärne koht on väga ilus. Mulle meeldis seal ujumas käia ja tekkis mõte, et seal võiks olla midagi rohkemat,” seletab ujuvsauna omanik Mait Rõõmusaar. “Saunast ujuma minna on ju palju mõnusam. Mul oli väike unistus ja tegime selle teoks.”

Pärnu jõe kaldaäärse kiitmisel Rõõmusaar sõnu kokku ei hoi. “Päike, linnud laulmas, kalad sulpsu lõõmas ja need värvid – suvel on seal tõesti väga ilus. Siseruumides ei saa sellest aru, kuid jõe ääres tunnetad iga keharakuga looduse ja valguse muutumist enda ümber,” jutustab ta. Sauna arhitekt on jaapanlane

Tomomi Hayashi, kellega Rõõmusaar tutvus Jaapanis arhitektuurireisil. Hayashi meenutab, et ujuva sauna idee tuli tellijalt. “Maidul olid pontoonid ja nende peale pidigi saun tulema,” mäletab arhitekt. “Korraldasime kõigepealt büroosise konkursi, kus iga arhitekt sai oma idee välja pakkuda. Minu mõte osutus väljavalituks.”

Hayashi tunnistas, et tõenäoliselt on see saun ainulaadne kogu maailmas. “Tekkis mõte vastanduda

sauna arhitektuurse vormiga ümbritsevale loodusele, ent traditsioonilisest erineval viisil hoonet keskkonda sulandades,” selgitab ta. “Ujuvsaun oli mulle põnev ja omalaadne ülesanne. Arvan, et tulemus sai väga hea. See meeldib nii tellijatele kui tema sõpradele.”

Saunale seadsid kõrguse, laiuse ja raskuse suhtes piirangud just kasutatavad pontoonid. “Püüdsin minimalistlikke vahenditega mahutada sauna kõik nõutavad funktsioonid,” märgib Hayashi. “Kinnist leiliruumi kasutasime toena kahe plaadi vahel, mille omakorda ühendasime kaartega. Tulemuseks ovaalne kuju, ühejooneline disain.”

Saunas, mille kandekonstruktsioonis kasutati vineeri, siseviimistluses puitlaudist, kattena plekki, on klassikalise puukerise ja puitlavadega leiliruum. Hoone ühel küljel asub päikesepatarei, et leeditud saaksid eesruumides põleda. Saunani viib kaldalt pisike puusild. Kaldalt on lei-

UJUV SAUN

Arhitekt: Tomomi Hayashi / HGA

Valmimisaeg: 2013. aasta

Materjal: põhikonstruktsioonis on kasutatud veekindlat vineeri.

Idee: traditsiooniline Eesti saun, mis muudeti ujuvpaviljoni. Sauna kannab kaks suurt pontooni.

tav betoonist valatud ja linnupuuri kujuga kuivkäimla.

Peale omaniku, tema sõprade ja disainiinimeste meeldib ujuvsaun kalameestele. Õngitsejate sõnutsi pole päeva, mil keegi neist ujuvsauna pealt kala ei püüaks. Kabala mees Aivar Meesak kiidab sauna head asukohta. “See on üks siinse piirkonna parimaid kalapüügikohti. Alla- ja vastuvoolu on kärestikud ja madalad kohad, mis tähendab, et ahven koguneb siia jõelõiku talvituma,” põhjendab ta. “Sauna juures on vaikne vesi. Maimud tulevad siia ja nende järel ahven. Kala siin on ja püüda on hea aasta läbi.”

Ujuvsauna kasutatakse maist oktoobrini, mil leilivõtmise peetakse üldiselt vettehüppamisega. Mõnikümme inimest mahutab saun vabalt. Leiliruumis on lahe olla veel kaheksa-kümnekesi. Pärnu jõgi on seal kohas umbes kolm meetrit sügav. Rõõmusaar selgitab, et vettehüppelavats on ujuvparvena liigutatav ja vajadusel saab selle kas või keset jõge vedada, ankrud jõepõhja lasta ja alusel suviti päevitada.

Türi vallas asuv ujuvsaun kandideerib omaniku, kalastajate ja kanuutajate rõõmuks aasta puitehitise konkursil. See on Eesti metsa- ja puidutööstuse liidu juba 14. aastat korraldatav võistlus, tõstmaks esile uusi ehitisi, mille puhul on puitu kasutatud konstruktsioonis, välis- või siseviimistluses parimal viisil nii arhitektuurses, tehnilises kui ehituslikus mõttes.

Liidu tegevjuhi Henrik Välja jutu järgi on võistluse laiem eesmärk hoida ja edendada puidu väärtust ehitu-

Katrin
Koov

Eesti arhitektide liidu president, aasta puitehitise konkursi žürii liige

Ujuvsaun on väga põnev objekt. Kuna sel aastal esitati puitehitise konkursile valdavalt eramuid, sekka mõni avalik hoone, torkasid teistsuguse funktsiooniga objektid nagu saun juba iseenesest silma.

Sauna puhul on tore see, et olemuselt on see hästi avatud, õhukese ja õhulise konstruktsiooniga. Oskuslikult on ära kasutatud vineeri omadusi: sellest annab lõigata erilise kujuga elemente. Saun on hea näide, et alati ei pea tegema traditsioonilise vormiga asju.

Loomulikult pole efektsus ainus, mida me otsime, pigem ootame ikka nutikust ja puitmaterjali uuenduslikku kasutust. Vineer pakub palju võimalusi. Kindlasti oleks igavam, kui sellega oleks kaetud vaid sisepinnad, seinad või laed, aga sauna puhul kasutati vineeri põhikonstruktsiooni elemendina.

Ujuvsauna suur pluss on asukoht: metsik loodus ja Pärnu jõgi ise. Žürii jõudis kohapeale hämaras ja kogu see olustik ja pimeduses helendav-hõljuv, täpsem oleks ehk öelda kõikuv saun tekitas eriti hubase ja mõnusa tunde.

Kinnitan, et ujuvsaun midagi konkursil kindlasti võidab.

ses, rõhutades selle kui keskkonnasõbraliku ja kohaliku ehitusmaterjali eeliseid. “Puit on ainus tõsiselt võetav taastuv ehitusmaterjal. Arvestades puidu omadustega ja järgides õigeid ehitusvõtteid, võib puitu kasutades rajada ajakohase, stiilse ja tervisliku ehitise, mida saab kasutada veel mitu põlvkonda,” kinnitab Välja.

Tulemused kuulutatakse välja järgmisel nädalal arhitektuurikonverentsil “Puit – homse elukeskkonna võti”.

EV100 ühiskingitus:

IGALE LAPSELE OMA PILL!

Toeta lastele pillide soetamist ja tee sellega kingitus Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks!

Me unistame, et Eesti Vabariigi 100. sünnipäeval oleks igal Eestlasel lapsel võimalus õppida pillimängu. Kui soovid, et muusika kõlaks Eestis ka aastate pärast, alga soetada lastele muusikaõppeks vajalikke muusikainstrumente.

Eestvedajad: Eesti Muusikakoolide Liit, Eesti Puhkpillimuusika Ühing, Eesti Sümfoniaorkestri Liit, Eesti Rütmmuusika Hariduse Liit, Eesti Pärnumuusika Keskus

ev100.ee

Helista
9005505
ning toeta
5 euroga

Toeta veebilehel
pill.hooandja.ee
kindlat
pilli

Osta
Piletilevist
toetuspilet

IGAL LAPSELE
OMA PILL
EV100

EESTI MEEDIA
Postimees

KINNISVARA

OTSIN KORTEREID

Otsin kliendile 2-3toalist korterit Ülejõe, kuni 55 000 €. Kõik pakkumised oodatud!

Kui soovid müüa hea hinnaga, HELISTA!

Risto Liitmaa
Tel 516 2756
Kutseline maakler

Anda üürile 1toal ahik möbl krt. 5399 7022.

Annan pikemaks ajaks üürile 3toalise ahik korteri Aisa 4-6. Tagatis 250 €, üür 250 € + kom-d. Esitlus 6.11 kl 12-14. +358 401 272 457.

Müüa autopesula. Info myyapesula@gmail.com.

KEHRA AGRO

ostab
PÕLLUMAAD
üle Eesti

Parim hind!
Kiire tehing!

Tel 509 6173
Andrus

Otsin 1-2toalist remonti vajavat korterit Pärnus või lähikümbruses, kuni 25 000 €. Anneli, tel 557 6175, Tõnisson KV.

OÜ Estest PR ostab põllu- ja metsamaad. 504 5215, 514 5215.

Üürile anda 2toal möbl korras ahik krt. 5365 9815.

Üürile anda 2toal krt, 39 m², kesk-küte + ahj, kesklinnas. 5626 8008.

TEADE

Häädemeeste valla Majaka küla Männi ja Lea kinnistu detailplaneeringu avalikul väljapanekul esitati üks rannaala avaliku kasutusega seotud vastuväide, mis jäeti arvestamata.

Esmaspäeval, 7.11 kl 13 väljub Endla teatri eest buss Tallinnas toimuvale meeleavaldusele. Võtame kaasa kõik kodanikud, kes tahavad arvamus avaldada.

Pärnu linnavalitsuse 24. oktoobri 2016 korraldusega nr 588 tunnistas 19. märtsi 2012 korraldus nr 153 „Hariduse tn 2 kinnistu detailplaneeringu algatamine“. Detailplaneering algatati ülesandega ja-gada kinnistu elamumaa sihtotstarbega kruntideks pereelamute rajamise eesmärgil. Detailplaneeringu koostamine ei ole jõudnud kavandatud lahenduseni, menetlemist ei alustatud. Kinnistu omanik on avaldanud soovi loobuda Hariduse tn 2 kinnistu planeerimisest ja detailplaneeringu koostamisest, sest temal puudub huvi krundi jagamiseks.

Pärnu linnavalitsuse 24. oktoobri 2016 korraldusega nr 589 tunnistas 11. septembri 2006 korraldus nr 801 „Tarva tn 12 kinnistu detailplaneeringu algatamine“. Detailplaneering algatati eesmärgiga hoonestada planeeritav ala kuni kolme-korruselise ridaelamuga. Detailplaneeringu koostamine ei ole jõudnud kavandatud lahenduseni, menetlemist ei alustatud. Kinnistu omanik on avaldanud soovi loobuda Tarva tn 12 kinnistu planeerimisest ja detailplaneeringu koostamisest, ta soovib krundile ehitada pereelamu.

Planeerimiseaduse kohaselt võib detailplaneeringu koostamise lõpetada, kui planeeringu koostamise eesmärk muutub ja kui kinnisasja omanik esitab taotluse detailplaneeringu koostamise lõpetamiseks. Nimetatud alal saavad olla edasise võimaliku ehitustegevuse aluseks planeerimisosa-konna väljastatavad projekteerimistingimused ehitusseadustikuga sätestatud tingimustel ja korras.

Pärnu linnavalitsuse planeerimis- osakond teatab, et 14. juulist 28. juulini toimus Rohu tn, Piri tn, Ehitajate tee ja Tähe tänava pikenduse vahelise ala detailplaneeringu avalik väljapanek. Selle käigus esitati ettepanek laiendada mõnevõrra planeeringuala keskmes asuva üldmaa krundi piire ja vähendada sellega piirneva transpordimaa suurus. 26. oktoobril toimus detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu, kus jõuti ettepaneku osas kokkuleppele ja aktsepteeriti Rohu 126 krundi hoonestusala laiendamist, et jätta suurem pindlikkus abihoone ehitamiseks. Maa-amet on planeeringusse viidavate muudatustega nõustunud. Detailplaneering on koostatud vastavuses Pärnu linna üldplaneeringuga, maavanem planeeringu üle järelevalvet ei tee.

HEA SAARDE VALLA ELANIK! Häädemeeste, Saarde, Surju ja Tahkuranna valla ÜHINEMISE RAHVAKÜSITLUSES on võimalik osaleda e-hääletusel Saarde valla veebilehel saarde.kovtp.ee 21. novembrist kl 8.00 kuni 24. novembrini kell 20.00. Küsitluspunktid on avatud 25. novembril Tihemetsa spordikompleksis (Valga mnt 21, Tihemetsa alevik) 9-17, 26. novembril Tali teeninduspunktis (Kase tee 1, Tali küla) 9-17, 27. novembril Saarde vallamajas (Nõmme 22, Kilingi-Nõmme) 9-17. Lisainfo Saarde valla veebilehel saarde.kovtp.ee, tel 449 0131, 449 0135 või e-posti aadressil info@saarde.ee.

Häädemeeste vallavalitsus korraldab elanike arvamuse väljaselgitamiseks Häädemeeste, Saarde, Surju ja Tahkuranna valla ühinemise kohta küsitluse. Küsitluspunktide asukohad Häädemeeste valla territooriumil on järgmised: Häädemeeste vallamajas Pärnu mnt 13 Häädemeestel (tel 446 4175, 5669 2175) – Häädemeeste aleviku, Arumetsa, Jaagupi, Krundiküla, Papisilla, Pulgoja, Rannametsa, Sooküla, Soometsa ja Võidu küla elanikele; Kabli seltsimajas (tel 449 8433, 502 2059) – Kabli, Majaka, Orajõe ja Peni küla elanikele; Treimani rahvamajas (tel 449 8655, 507 6482) – Ikla, Metsapoole ja Treimani küla elanikele; Massiaru raamatukogus (tel 445 6441, 525 8942) – Massiaru, Nepste, Urissaare ja Uuemaa küla elanikele. Kõik küsitluspunktid on avatud 25.11 kell 9-17 ja 27.11 kell 9-17. Elektrooniline küsitlus toimub ajavahemikul 21.11 kell 8 kuni 23.11 kell 20. Juurdepääs küsitluskeskkonnale www.haademeeste.ee kaudu.

Saarde vallavalitsuse 01.11.2016 korraldusega nr 249 võeti vastu Kilingi-Nõmme 330 kW alajaama detailplaneering. Detailplaneeringu ala asub Kilingi-Nõmmes Pärnu tn 136 (30601:003:0022) katastriüksuse maa-alal ja selle lähikümbruses ligikaudse pindalaga 4,2 ha. Detailplaneering koostati tulenevalt Pärnu maakonna teemaplaneeringust „Kilingi-Nõmme-Riia TEC2 330 kW õhuliini trassikoridori asukoha määramine Pärnu maakonnas“. Planeeringu elluviimisel rajatakse alajaam Kilingi-Nõmme-Riia 330 kW elektriliini ühendamiseks, kor-rastatakse olemasolevad elektriliinid, ehitatakse juurdepääsuteed. Saarde vallavalitsus korraldab Kilingi-Nõmme 330 kW alajaama detailplaneeringu avaliku väljapaneku 21. novembrist kuni 5. detsembrini. Materjalidega on võimalik tutvuda Saarde vallamajas (Nõmme 22, Kilingi-Nõmme, Saarde vald) tööpäeviti 8.00-16.30 ja Saarde valla veebilehel.

TÖÖ

Vajatakse SAEMEHI. 5676 2088.

Otsime oma armsasse kollektiivi

KLIENDITEENINDAJAID
KULINAARIAKOKKA
NÕUDEPESIJAT

Saada oma CV
info@kentuki.eu
või
info@bravocatering.ee

Vastame meelsasti
kõikidele lisaküsimustele
tel 5818 8190

SÕIDUKID

Kaubiku rent. 521 5198.

Müüa Subaru Impreza sõiduauto, 2008. a. Tumehall, manuaal, nelik-vedu + aeglusti. Heas korras. 5000 eurot. Tel 5569 4520.

KASUTATUD ASJAD

MÜÜK

Müüa elektrimootorid. 5382 1416.

Müüa kuiva planku, ukсед, aida-kaal, kangasoad. 5667 4802.

Müüa käsisahk, ostan veneaegse käsisaie. Tel 442 3197.

Müüa plastpaadid Lohi ja Pella. 510 1793.

Müüa hele puidust lillepostament, vanaaegne Leedu mahla-press (köögi), helehall sineliriie, kannel, Tšaika fotoaparaat, käia-kivi, suur papist mettallnurkadega kohver. Tel 514 9297.

Müüa kompleksed puidust akna-kastid (topeltaknad, klaasid, hinged, sulused). Välismõõdud 137x102 (3 tk), 97x102 (2 tk). Tel 5550 4714.

Müüa NECi arvutimonitor (diagonaal 44 cm), 20 €. Tel 5567 2459.

Müüa Oka pesumasin, 3 poolega riidekapp, 4 kW elektrimootor, 4 vundamendiplokki, õmblusmasin kohvis, elektrikarjus koos rauast postidega, kreissaag, elektrikapp-boileriveesoojendaja. Tel 5664 1261.

Müüa Soome kraanikauss, 20 €. Tel 5567 2459.

Müüa VW Golfi naastrehtid velgedel 175/65 R14 (2 tk), MB Sprinteri metallveljed R15 (4 tk), GAZ-21 käigukast, segumasin (0,25 m³), VVV Golfi rehvid 195/50 R15 (4 tk), kütusemahuti (10 m³), MTZi käivitusmootor. Tel 513 2814.

Müüa vähekasutatud Master 185 R14 C naastrehtid. Kokku 4 tk. Sõitnud umbes 100 km. Helista 5383 5897.

Müüa tilgakujuline diivanilaud, 60 €. Tel 5566 7945.

Autode kokkuost. 553 3060.

PÕLLUNDUS

Mahe söödanisu, -oder, -kaer, ka jahuna, veo võimalus. Tel 5627 0966.

Veoga kartulid. 557 9218.

OST

Ostame kasvavat võsa ja lepikeute raieõigust. 5660 7729, kristjan@lumbar.ee, www.lumbar.ee.

SkanEst Holding ostab pakke, pa-beripuid ja palke (ka metsakuiva ja sinega) ning hakkevõsa. Transport. 5678 3433.

Müüa soodsalt lõõkrell, lemmik-loomapuur (50 x 30 x 30), lume-ketid kuni 15 tolli (uued), Ziguli osad (uued). Tel 5366 1661.

Müüa väike ja suur külmik, pesu-masin, pliit, lastevoodi. 5565 6289.

Müüa ühe talve kasutatud naast-rehvid Master Nordic 205/55 R16 (4 tk / 120 €), 185/55 R15 (4 tk / 40 €). 524 0371.

Valik vähe kasutatud kvaliteet-seid lasteriideid ja jalanõusid! Suurus 98-128 cm. Tallinna mnt 35a, UNEVÖLU. 529 2029.

OST

OSTAN POSTKAARTE, VANA RAHA, MÄRKE, MEDALEID, AN-TIIKI. Tel 5817 9548.

OSTAN RAAMATUID, LAUANÕU-SID, MÖÖBLIT. Tel 5192 9453.

Ostan veneaegseid esemeid: raamatuid, kellasisid, rinnamärke, rahasid, mänguasju, mööblit, lauanõusid, lampe-valgusteid, dokumente-trükiseid, muusikariistu, raadioaparaate, fototehnikat, mõõduriistu ja palju muud. Kõik vana huvitab! 5872 5458.

Ostan veneaegseid ja vanemaid ehteid: merevaigust kaelakeesid (hind kuni 700 eurot), sõlgi, pro-se, sõrmuseid, käevõrusid, vanu kuld- ja hõbeehteid. Huvitavad ka vanad raamatud, mööbel, nõud, kujud, maalid ja palju muud. Alati aus asjaajamine! Tel 5639 7329, Liina.

Ostan ümmarguste või ovaalsete kividega merevaigust kee. Mak-san kuni 700 €. Tel 5871 0351.

Ostame metsakinnistuid

OÜ Sõdra Metsad
Merivälja tee 1, 11911 Tallinn
Tel 516 3569
Fax 609 8055
e-mail taavi.mullerson@sodra.ee

Ostame metsakinnistuid ja kasvava metsa raieõigust

Tel 502 0471, 447 3672
info@vesmel.ee

Ostame metsamaad, põllumaad ja kasvavat metsa

Müü oma mets, põllumaa ja kasvav mets otse metsafirmale!

Väärtustame Eesti metsa, maksame parimat hinda!

www.grundar.ee | (+372) 510 3681

Grundar Puit – Sinu partner metsas ja põllul juba 17 aastat

10. november kl 10–15
Pärnu haigla taastusravi, Ristiku 1

Vastu võtavad proteesimeistrid
Guido Amur ja Arvo Kelement.

Kaasa võtta abivahendikaart, arsti saatekiri, sularaha

Info tel 740 0006 või 650 1322

Küsi, mis su kinnisvara väärt on!

DIANA NÕMME

Pärnu osakonna juht / kutseline hindaja
Diana.Nõmme@arcovara.ee

 514 1045

Sinu kinnisvarahindaja
Pärnus ja Pärnumaal

TEENUS

Ohtlike puude langetamine. Tel 5347 4029.

VEOD, KOLIMINE, töömehed. 442 6177, 5622 6895, ENNUPOISID.

3 t tagaluuktootukiga veok, vajadusel ka töömehed. 5595 9144.

Ehitus-, remondi- ja viimistlustööd. 5657 4478.

EHITUSTÖÖD – ehitus ja remont. 5660 8122.

Enne kütteperioodi

ÕHKSOOJUS-PUMPADE

kontroll, hooldus ja keemiline pesu

Hind alates 55 €

Tel 5627 2272

Talveks pumbad kordal!

ELEKTRITÖÖD. 5853 3905, Reemo.

Enne jõule katus peale! Tel 554 9131, info@kunnely.ee.

ENNUSTAMINE ja HEA NÕU. Helista 900 3014; 0,95 €/min.

Jõuluvana Hubert. Tel 5191 8008.

KAARDID ENNUSTAVAD. Tel 900 1727, 24 h.

KENT Kodumasinad. Tel 443 2552.

KOPPLAADURI TEENUS. 564 1501.

Korvtöstuk 22 m. Vihmaveerennide puhastamine. 517 5783.

Ohtlike ja suurte puude langetamine. 517 5783.

Mälestame

Mati ÕIGET

5. XI 1946 – 10. II 2014

70. sünniaastapäeval.

Lapsed ja lapselapsed

Mälestus püha Sinust hinge jääb helge ja hea. Meie mõtetes püsib Sa üha, elad edasi meie seas ...

Kallist tüdrt

Andra MÄGI

8. X 2005 – 6. XI 2013

mälestavad

3. surma-aastapäeval ema, isa ja vennad.

Avaldame sügavat kaastunnet dr Heli Tammekeivile abikaasa

Artur TAMMEKIVI

kaotuse puhul.

SA Pärnu Haigla

PLASTAKENDE REMONT, akende avatavaks muutmine. Margus Aknad OÜ. 5663 3850.

SOOJUSPUMBAD. 5823 0863.

POTTSEPATÖÖ. 5595 4764.

POTTSEPATÖÖD. 515 3283.

Puhastame kraavid võsast tasuta. 5880 4028.

Elektrijuht

Sise- ja väliselektri-tööd

Elektrikilbid

Nõrkvoolutööd

Käit

Täpsem info ja hinnapakumine

tel 527 0100, 354 5007

e-post info@elektrijuht.com

www.elektrijuht.com

Puit- ja parkettpõrandate paigaldus, lihvimine, viimistlus, taastamine. Tel 515 0556.

Küttepuid saagimine ja lõhkumine halumasinaga. Tel 503 0813.

Puurkaevude rajamine ja puhastamine. Vee- ja kanalisatsioonitöökute, septikute, süvaveepumpade paigaldus. Tel 502 1279, 526 9604, puurkaevumeistrid.ee.

LUX AUTOPESULA – autode käsipesu. Kiirpesu al 6 €, käsipesu al 14 €, veljipesu 3 €/tk jm. Lao 8-13, Pärnu. Tel 447 8455.

Raietöö, vedu, ost. 5396 4333.

Pudi-padi tasuta äravedu! Tel 510 0859.

Salvkaevude kaevamine, puhastamine. Tel 5679 3951.

„SÜSTIME SEINAD SOOJAKS“ ja tuulepidavaks TERMOVAHUGA. Soojustuskonsultatsioon ja Thermi termograafia. www.therm.ee, 5660 6010.

Puurkaevude, küttegaevude puurimine, puhastamine, projekteerimine

Septikute müük ja paigaldus

Kanalisatsiooni- ja veetrassitööd

Süvaveepumpade müük ja paigaldus

Tel 521 7415, 504 2999

www.BaltiPuurkaev.ee

Teemantpuurimine. Tel 5668 9845, www.teemantpuur.eu.

VEOD + KRAANA. 516 7789.

Väikeehitus-, koristus-, lammustus- ja kolimistööd. 5595 9144.

Veo- ja tösteteenus, 3,2 t ekskavaatori rent. 5810 0481, www.veod.eu.

Ehituslikud plekitööd. 554 8164.

Eramute ja korterite ehitus-remonttööd. 554 8164.

Fassaadide soojustustööd, katusekattetööd. 5347 0972, meriluxehitus@gmail.com.

Ohtlike puude langetus, võsalõikus. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Randy, 5623 0373.

LAARMANN KRAANAD – kummiroomikutega 9 t ekskavaator, treilerveod, haagisega kraana, teleskooplaadur. Tel 5552 0847.

Soodsalt ehitus- ja viimistlustööd. 5551 6519.

Teeme san-tehnilisi töid. 5673 0400.

Viin tasuta ära Teie vanad arvutid jms. 5355 6570.

MÜÜK

Kuiv lepp, kask, saar 0,27 m, 0,3 m, 0,4 m 0,5 m, 3 m pinnud, haava-, kase- ja lepaklotsid, jämedad kaminaklotsid, võrgus ja puistena. Vedu tasuta. Tel 5349 2771.

Korralikud kasepinnud, halupuud. Vedu. Tel 5667 0705.

Sa andsid, mis Sul oli anda, ja kandsid, mida suutsid kanda. Nii jõudsid vaikselt Sa igaviku randa.

Mälestame kallist

Hilja ZUKOVAT

ja avaldame sügavat kaastunnet Sulle, Tarvo, vanaema surma puhul.

Rähni 2 pere

Südamlik kaastunne Mariale ja Markole peredega ning lähedastele

Maie MERE

kaotuse puhul.

Koit perega

Müüa kvaliteetsed toored halupuud (lepp, kask, saar, 30–50 cm), kasepinnud (30–50 cm). Veoga. 5346 1200.

Kvaliteetsed HALUPUUD (must lepp) veoga. Tel 564 4507.

Kvaliteetne puidubrikett ja kuivad klotsid kottides. 5662 5110.

Müüa küttepuid ka võrkkotis, tasuta transport. Tel 505 9868.

Kuivad kaseklotsid (30 cm ja 50 cm). 5392 8834.

Kuivad klotsid. Paksud kasepinnud. 5390 5039.

Täiskuiv kask (50 cm, 4–5 rm). 511 9344.

Halupuude müük. Tel 5663 1103.

Kuiv lepp ja kask võrgus. 511 1177.

Küttepuid (3 m) ja halupuud (30–60 cm). Tel 5669 0234.

Küttepuid 4 rm kaupa. Tel 514 4359, Lillemets.

Küttepuid. 529 2284.

Küttepuid. 5620 8231.

Küttepuid (ka kuivad). 5595 9144.

Küttepuid veoga, odavalt. 5800 1397.

Pakitud kvaliteetne puidubrikett (10 kg)

Kuivad kaminapuud (lepp ja kask, 40 l)

Küttegaanulid (16 kg)

Täiskuivad männipuuklotsid võrgus

Kojuvedu

Kütteskeskus, Sauga vald, Kiiksama

Tellimine 449 0099, 5348 2098

www.kutteskeskus.ee

LIIV, KILD, MULD, KRUUS, FREES-ASFALT. Veoga. 517 5783.

Sauna- ja suitsuahjud, kaminad, pliidid, boilerid soodsalt. Pottsepatööd. 505 4355.

Toidukartulid. Vedu. 5358 3254.

TOORED HALUPUUD (lepp, must lepp, kask, saar) veoga. 517 5783.

Hobuse kodusõnnik. 5595 9144.

Turba- ja puitbrikett koos veoga. Tel 507 8754, briketivedu.ee.

Kuivad küttepuid, 50 cm (katlasse ja ahju), 30 cm kask võrkkotis. Transport. 504 4036, 512 9977.

Tükkiturvas, transport koju. 557 8519.

Ehituslik saematerjal, kalibreeritud ehituspuit (C18, C24) otse tootjalt. Tel 514 8160, 518 6129, www.dorioone.ee.

Kuivad puud võrkkotis. 5815 2410.

Kuivad pakitud kütteklotsid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Kvaliteetsed toored ja kuivad küttepuid. 5815 2410.

LEHMA KÖDUSÕNNIK (30 kg). KUIVAD HALUPUUD (võrkkotis, 30–50 cm). Kviitung. Tammaru Farm. 523 8852.

Müüa halupuud. 5349 5658.

10. novembril kl 11–13
Pärnu Nooruse Majas

Eesti-Soome jalatsivabriku naturaalnahast ja lambavillavoodriga TALVEJALATSITE müük

Head hinnad!

Müüa klotsid võrgus 1,20 €/tk, kaminapuud võrgus 2 €/tk. Tel 5593 1130.

Müüa küttepuid: valge lepp (32 €), must lepp (38 €). Tel 515 3758.

Müüa põranda-, voodri- ja ehituslaudu. Mitmesugused laiused. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Müüa suitsuvorsti ja maasinki väikehulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628, 5351 7414.

KIVIRÄIE

† HAUAKIVID †

MATUSEPLAADID

TEL. 5646 4216

MÄNNIKU SA, PÄRNU

WWW.MORSK.EE

Teatame kurbusega, et lahkus

Asta HALLASTE

14. VIII 1936 – 3. XI 2016

Leinavad omaksed.

Ärasaatmine 6. XI kl 11 Hingemaa leinasaalist Haapsalu mnt 48 Uulu kalmistule.

Mälestame lahket ja abivalmis külamemme

Asta HALLASTET

ja avaldame kaastunnet lahkunu omastele.

Soometsa külaselts

Müüa soodsa hinnaga sealih. Vajadusel tükeldamine. Tel 5354 3002 või 505 9151.

Müüa kuivi pakitud kütteklotse ja kaminapuid, pelletteid ning puidu- ja turbabriketti alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Papiniidu Keskus, II korrus, Riia 106a. Sooja voodriga teksad ja meestejoped.

Müüa vähe kasutatud SAVA ESKIMO STUD205/55R16 91T naastrehtid, mustri sügavus 9 mm. Tel 524 7204.

Otse tootjalt pakitud küttematerjal: puitbrikett (al 129 €), turbabrikett, pelletid, klotsid, kivisüsi kotis. Vedu. 506 8501.

Seoses kaupluse sulgemisega Pärnus müüa hulgi uued ja kasutatud riided, jalanõud, majatarbed. Kasutatud asjade kg hind 0,50 + km. Lisainfo 553 6147.

METSAMATERJAL

Müüme premium-klassi puidugraanuleid ja puitbriketti. Hinnad soodsad! Rohkem infot kodulehelt balticpellet.ee või tel 5891 5954.

DOONORID

Doonoripäev teisip, 8. nov kell 9–11 Tõstamaa rahvamajas. Kaasa võtta isikut tõendav dokument. SA Pärnu Haigla veretalitus

LOOMAD

Peremehe surma tõttu tasuta ära anda tõupuhas Vene hagijas. Tel 5815 0026.

ÄRA ANDA

Kassipojad. Tel 5342 0486.

Lillepood FLORES

ALPIKANN

Pott 12 cm, hind 3,50 €

Pott 13 cm, hind 4,50 €

Vana hea Tootsi Aiandi kaup!

Riia mnt 108c, Pärnu

E-R 8-19, L 9-18, P 10-16

Sa andsid, mis Sul oli anda, tööd tehes kulus eluniit.

Lahkus meie isa, vanaisa ja vanavanaisa

Heinu LÄÄTS

24. IX 1937 – 19. X 2016

Mälestavad lapsed peredega.

Südamlik kaastunne perekond Tammekeivile nende leinas.

Perekond Soolaid

■ Luule Komissarov maitseb uues lavastuses mõisaproua elu ilu ja valu.
Elmo Riig, Sakala

Ugala rullib lahti neljatuunnise peresaaga

Viljandi teater Ugala kostitab ühehommepärnu teatrisõpru klounikriminulliga “Krimka!” ja oma uusima lavastusega “Vanaema ja Issand Jumal”.

15. oktoobril esietendunud ajaloolise ja suurejoonelise perekonnasaaga peaosas on Luule Komissarov ja Jaana Kena, kes kahepeale kehastavad jõuka Rootsi perekonna pea Agnes Borcki eluteed kuuekümnelt aastalt jooksupooleni.

Lavastuse tegevustik maalib värvika pildi Borckide suguvõsast 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi alguse Rootsis.

Lavastaja Sander Puki meelest räägib Hjalmar Bergmani “Vanaema ja Issand Jumal” eelkõige sellest, mis võiks olla elus oluline.

“Selle rohkem kui pool sajandit vältava loo keskmes on vana daam, kes on jõudnud oma eluõhtusse ja jäänud üksinda. Ta on sunnitud tahes-tahtmata vaatama peeglis. Nimetagem seda Issand Jumalaks või südametunnistuseks,” iseloomustas lavastaja.

“Majanduslikus mõttes on Agnes Borck olnud väga edukas. Aga ta hing ei leia rahu. Miks? Mis sündmused ja seigad meenuvad talle ikka ja jälle?”

Lavalugu saab alguse va-

tus ja kus temast sai mõisaproua Agnes Borck. Mõis, mille nimel ja eest on ta kogu elu võidelnud.

Mastaapses lavaloo teeb kaasa 15 näitlejat, kes rohke kostüümi- ja grimmivahe- tuste abiga toovad katkema- tu filmilindina jooksvas lige- male neljatuunnises maraton- lavastuses publiku ette loo, mis on tulvil intriige, võimu- ahnust ja purunenud loo- tusi.

Lavastuse kunstnikutööd tegi Annika Lindemann. Muu- sikaline kujundaja on Peeter Konovalov ja valguskunstnik Rene Liivamägi.

Lustakas lastelavastus “Krimka!” sai valmis klouni- paari Piip ja Tuut juhendami- sel, kes koolitasid kartmatu- test Ugala näitlejatest uhke klounitruupi.

Nõnda pandi lavale maa- ilma kõige õudsem lugu, mis pole veel kordagi ühtegi last hirmutanud.

Osades astuvad üles Pee- ter Jürgens, Janek Vadi, Jaa- na Kena, Marika Palm, Rait Õunapuu, Vallo Kirs ja Oleg Titov.

Ta on sunnitud tahes-taht- mata vaatama peeglis. Nimetagem seda Issand Jumalaks või südametunnis- tuseks.

Sander Pukk

naema 78. sünnipäeva eelõh- tul. Järgmisel päeval on pidu, mõis saab müüdnud ja külla tulevad lapsed ja lapselapsed. Kas ikka tulevad? Mõisa müü- giks ikka tulevad.

Borckide mõis on nende lapsepõlvkodu, kuhu vana- ema kunagi teenijannana sat-

Kolmapäeval, 09.11 kell 19.00 restoranis NOOT

Sügistalvise menüü ESITLUSÕHTUSÖÖK

NOODI gurmee, vanad swingipalad, jazzi standardid ning loomulikult Valgre!

Eelroog:

Põdraliha tartar

Baklažaani- ja tatrapliinid, aioli kastet

Põhiroog:

Praetud klaarsäga

Minipeet, juursellerikreem, mädarõika-koriandrikaste

Järelroog:

NOODI nostalgia

Kaneelisaia, meesorbee, hapukoorelummi, mündimaasikad

3-käiguline õhtusöök, tervitusjoogi ja kontserdiga **29 €/in**, laps kuni 11 a (k. a) **12 €/in**

Kohtade arv piiratud!

Broneeri laud | 440 1012 | noot@spaestonia.ee

Restoran NOOT | ESTONIA Resort Hotel & Spa 4* | A. H. Tammsaare pst 4a, Pärnu

JÕULUMÄE 32. METSAJOOKS
JÕULUMÄE IV MEISTRIVÕISTLUSED
13. novembril 2016

Distsantsid: 2010 ja hiljem sündinud 500 m, 1 ja 2 km, 2006–2009 sündinud 1 km, 2002–2005 sündinud 2 km, kõik teised 9,8 km. Võisteldakse kaheksateistkümnelt vanusegrupis.

LASTEJOOKSUDE stardid (500 m, 1 ja 2 km) alates kella 11st, 9,8 km **METSAMÄE** ja 5,6 km **TERVISEKÄIMINE** 12.30.

Eelregistreerimine www.joulumae.ee kuni 10. nov kl 24.00.
Registreerimine ja stardimaksu tasumine võistluspäeval kohapeal kella 09.00–11.45.
9,8 km 5 €, kohapeal registreerumisel 10 €;
1 ja 2 km 1 €, kohapeal registreerumisel 5 €.

Kõikide alates 8a vanuseklasside kolme paremat autasustatakse Jõulumäe meistrimedali ja –diplomiga. Meeste ja naise 9,8 km absoluutvõitjaid karikatega.
Kõikidele 500 m distantsi lõpetajatele medal ja diplom.
Loosiauhinnad **ADIDAS Eestilt** ja **JÕULUMÄELT**.

Ürituse juhend, vanused, distantsid www.joulumae.ee

JÕULUMÄE TERVISESPORDIKESKUS
Tel 518 6142; 445 6117
info@joulumae.ee
www.joulumae.ee

Vii päkad metsa! LIIGU TERVISEKS!

EESTI KÄSITÖÖ

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

MardiLaat
10.–13.11
Saku Suurhall

Käsitöö ÖÖ
reedel 18–21

www.folkart.ee

Pärnu ühisgümnaasiumi vilistlaste päev 19. novembril Endla teatris

Uksed avatakse kell 17,
kontsertaktus kell 18.

Etendub ühisgümnaasiumi muusikal „Kuulsuse kannul“.

Küünis DJ Rivo Tettermann ja Elmu Sadulsepp.

Klasside pildistamine.

Tantsuks mängib A. Kirsi bänd.

Meie endine Mai tänava koolihoone on 19. novembril vilistlastele avatud kella 14st 16ni ja valge maja kella 12st 15ni.

Täpsem info kooli kodulehel!

1. JÄTA OMA TUTVUMISKUULUTUS TASUTA:
Helista 66 22 525 Kuula hoolega juhiseid. Ütle 40 sek jooksul selge häälega oma kuulutuse tekst. Ära lõpeta kõnet enne, kui oled ära kuulanud oma postkasti numbri ja salakoodi. NB! Kirjuta need üles. Soovitame Sul enda jaoks kuulutuse tekst eelnevalt valmis kirjutada.

2. NII VASTAD LEHEST LEITUD KUULUTUSELE:
Helista 900 2626, peale sissejuhatust vali kood **047**. Kuula hoolega juhiseid, sisesta kuulutuse number, millele vastad, ja siis ütle oma teade.

3. NII KUULED SULLE SAABUNUD VASTUSEID:
Helista 900 2626, peale sissejuhatust vali kood **047**. Kuula juhiseid, sisesta oma kõneposti number ja salakood ning kuula oma teateid.

TÄHELEPANU! Meie numbritele saab helistada tavatelefonilt ja kõikidelt mobiilidelt, kasutage palun klahvidega, **toonvalimisega** telefoni. 9002626 numbri eritariif 0,63 €/min. Uued kuulutused ilmuvad laupäeviti Pärnu Postimehes. Teenuse osutaja Indata OÜ.

NAINE MEEST

65 a nooruslik Pärnu naine soovib tutvuda sobivas vanuses härraga, kellele meeldib muusika, teater, loodus ja küünlavalgus. 74209

50+ väiksemat kasvu Pärnu kandi naine soovib tutvuda toreda sõbra, kellega võiks eluteelgi koos edasi minna. 74194

60 a vaba naine suvepealinnast soovib enda kõrvale leida optimistlikku, kuni 67 a heasüdamlikku ja ausat sõpra. Ei otsi seiklusi. 74176

76 a Tallinna naine soovib sõbraks vaba korralikku sobivas vanuses meest. 74226

Vitaalne naiselik 60+ naine soovib tutvuda saleda majanduslikult kindlustatud, 65–75 a vaba ja intelligentse mehega. Loodan leida edaspidiseks head kaaslast. Elan Tallinna lähedal. 74223

60 a maal elav optimistlik naine soovib tutvuda lahtiste kätega kaaslasega, kellel ei ole alkoholiga probleeme. Tore, kui sul on auto. 74219

70+ üksikuks jäänud tallinnlanna soovib tutvuda vaba härraga. 74218

70 a parajalt priske tallinnlanna ootab oma ellu sobivat partnerit. 74217

Üksik Tallinna naine soovib leida mõnusat kuni 72 a 180–185 cm kaaslast. 74205

64/171/72 naiselik naine soovib olla kaunistuseks pikemale haritud kultuuri-, reisi- ja tantsuhuvilisele materiaalselt kindlustatud mehele. 74203

56 a iseseisev Kesk-Eesti naine otsib vaba sõpra, kellega koos Eestit avastada. 74200

Tutvun 70–75 a kodurahu armastava mehega. 74191

Seitsmekümnendates aastates vaba brunett naine soovib tutvuda samavanuse vaba härraga. Mulle meeldivad sportlikud jalutuskäigud, tantsimine, hea muusika ja poliitika. 74179

69 a naine soovib tutvuda vaba heasoovliku mehega. 74165

Maakodu ja Mustamäe korteriga pikemat kasvu naine ootab püsisuhteks kohtumist 180–185 cm pikkuse linnahärraga. 74178

Vaba majanduslikult kindlustatud naine soovib tutvuda pikema südamliku kuni 72 a härrasmehega, kes võiks olla ka laulumees. 74153

Vitaalne, sale, naiselik ja nooruslik Tallinna lähedal oma majas elav 70 a leskproua soovib tutvuda sobivas vanuses pikema majanduslikult kindlustatud vaba ja intelligentse härrasmehega lootuses leida edaspidiseks head kaaslast. 74148

70+ elujaatav Tartumaa lesknaine soovib veel enda kõrval tunda mehe soojust ja hoolivust. 74146

45+ naine tutvub u 50 a vaba mehega, et tuua sügisesse ja südamesse soojust ja ellu tasakaalu. 74135

65/165/65 tegus ja toimetulev lesknaine soovib leida 58–66 a meest, kes on suhtest prii. Kasuks tuleb 4 ratast ja piisavalt romantikat. Elan Kesk-Eestis. 74132

76 a tallinnlanna soovib tutvuda üksindust tundva härraga. 74123

70+/170 nooruslik sale naine soovib leida südamlikku härrat toredaks koosseamiseks. Armastan tantsida. 74116

48 a Tartumaa naine soovib püsisuhet sõbraliku ja alkoholivaba pikemat kasvu mehega. Sobivusel võin elukohta vahetada. 74111

60+ naine soovib tutvuda vaba mehega, kellega koos on mõnus olla, reisida teha või mida iganes. 74099

76 a tallinnlanna soovib sõbrasuht kuni 80 a härraga, kes ei suitseta. 74094

Igati positiivne 74 a tallinnlanna tutvub optimistliku härraga, et pikki sügisõhtuid veeta. Tore, kui sind huvitavad kultuuriüritused. 74098

Olen üksik naine, elan ja töotan Tallinnas ning maakodu on Raplamaal. Ootan kohtumist 65–72 a pikema toimeka mehega, kellega koos väljas käia ja elu nautida. 74109

Keskmiist kasvu 65 a nooruslik, optimistlik, korralik, kena, ei paks ega peenike lesk pealinna lähedalt soovib leida toredat 65–70 a sõpra, kes on vaba, aus, hooliv ja lihtne. 74102

70+ tallinnlanna soovib tutvuda vaba härraga. 74133

64 a pensionär soovib tutvuda tavalise 66–68 a Eesti mehega. Elan Viljandis. Ei seikle. 74091

MEES NAIST

Hiilisemas keskeas mees soovib lähemalt tutvuda majanduslikult ja iseendaga hästi toime tuleva saladapoolse 45+ Kagu-Eesti naisega. 74224

Atraktiivne pikemat kasvu härrasmees soovib tutvuda sümpaatses 50–60 a Tallinna daamiga. 74197

70+ sõltumatu Tartu leskmees soovib leida seltsilist, sobivusel püsisuhteks. 74196

Olen elurõõmus ja sõbralik, vahel ka naljamees, ei ole kunagi paha mees. Elan üksi, kuid tunnen puudust toredast kenast vabast naiselikkusest. Olen 55 a korralik vaba mees. 74086

43 a Tallinna mees soovib tutvuda. 74143

69 a Tallinna mees soovib tutvuda sobivas vanuses daamiga, keda huvitavad kultuuriüritused ja kellega pikki sügisõhtuid veeta. 74188

Natuke üle 50 a vaba igati korralik mehe moodi tervisele eluviisidega mees otsib vaba noorusliku väljanägemisega naist sõbraks-kaaslasiks. 74120

Olen 50 a tumedat verd lahutatud Tartu mees, lapsed täiskasvanud. Töötan ja saan endaga hakkama. Soovin leida sobivas vanuses daami, kellele meeldib reisimine. Esiolgu heaks kaaslasiks. Suitsetan ega ole karsklane. 74158

Üldiste kultuurihuvidega suitsust ja viinast sõltumatu Viljandimaa mees soovib tutvuda 68–73 a mitesuitsetava naisega püsisuhte eesmärgil. 74182

Otsin partnerit, kes vaatamata vanusele hindaks mehes seksikust, sportlikkust, kainust, kultuurielamust, tantsuoskust ja südamlikkust. 74174

56 a Lõuna-Eesti leskmees soovib tutvuda naisega, keda armastada ja kellega koos elus edasi minna. 74163

Üksi elav ja toimetulev 55 a vaba mees otsib nooruslikku ja kena sõpra-kaaslast. 74161

Mees soovib tutvuda 60 a naisega, et väljas, teatris-kinos käia. 74160

Majanduslikult kindlustatud 55+ Tallinna härra soovib tutvuda lühemat kasvu rinnaka daamiga püsisuhteks. 74150

60/170/70 koolis käinud Harjumaa mees otsib sobivas vanuses kaaslast. 74144

67 a mees pakub parimaid tundeid kuni 63 a naisele. 74168

Karske sportlik mees, 58/180/75, tutvub püsisuhteks vaba naiseliku Tartu naisega. Probleeme ei ole. 74128

Viiekümnendates aastates mees otsib suhet vanema naisega. 74081

48 a sale, sportlik, pikka kasvu, haritud, lahedaloomuline, vaba ja lasteta Tallinna mees, kes muuhulgas oskab nii tantsida, tennist mängida kui noa ja kahvliga süüa, otsib pisut nooremat, sõakat, arukat, saledat ja naiselikku kaaslannat pealinnast püsivaks suhteks. 74107

Olen 57 a pikemat kasvu pahedest prii vaba Tallinna mees. Elan oma majas. Soovin kohtuda kena naisega püsisuhte eesmärgil. 74103

64/163/60 viinast prii lahtiste kätega mees tutvub kuni 68 a korpulentsema venelannaga, kes elab maal. 74100

48/188/78 lahutatud, hästi sportlik, nooruslik ja amüsanantne omas majas elav lasteta Tallinna mees loodab leida prinki, peenephalist ja endast nooremat Tallinna daami, kellesse lootusetult armuda. Pikem kasv ja haritus, samuti huumorimeel ei teeks paha. 74089

65/185/95 vaene mees soovib tutvuda kuni 65 a naisega, kes soovib püsisuhtet. Ei suitseta, ei ole karsklane. 74087

Nooruslik huumorimeelne looduse-sõbrast 60+ mees tutvub naisega Tallinnast või selle ümbrusest. Hea, kui sa ka saunakuumust talud. 74085

UUEENENUD
KENTUKI KÕRTS
KUTSUB
7.–20. novembril iga päev kell 12–21.
**PAKUME EHEDAT KOLMEKÄIGULIST KÕRTSIGURMEE
MAITSEELAMUST!**

Pakkumine sisaldab EELROOGA ja PÕHIROOGA – valikut igale maitsele (sealiha, lambaliha, kala) ja MAGUSTOITU.

Kasutame ainult kvaliteetset eestimaist toorainet.
Kõik road valmivad meie peakoka tubli käe ja valvsa pilgu all.

Pakkumise hind 15 € Laudu võimalik broneerida tel 443 6202

PARAPSÜHHOLOOGILINE ABI
ALBERT STEPANJAN
Parapsühholoogide ja Hüpnootiseerijate Liidu President

aitab vabaneda alkoholi- ja nikotiinisõltuvusest, liigsest kehakaalust, stressist, depressioonist, kaela- ja seljavaludest ning muudest probleemidest.

www.stepanjan.com

Vastuvõtt Pärnus **9. november**
Registreerumine tel 508 8237

Järgmisel nädalal äratavad teid **Regina Atka-Jakson, Jana Kivi, Meelis Sarv ja Ahti Puudersell.** Hommikumängus kingime pääsmeid kontsertetendusele "Tuljak". Reedel toimub taas **Apollo mäng ning tordiloos.** Saada meile hallipäevalise nimi, sünnikuupäev ja kontakttelefon e-kirjaga **hommik@tre.ee** ja ühele sünnipäevalapsele kingime maitstva tordi. Päevamängu auhinnad tulevad **OÜlt Ursus.** Pärnu linna pooltunnis räägime **Olev Siinmaa mälestusmärgist** ja omavalitsuste liidu saates **Audru valla tegemistest.**

Rõõmsat talveilma nautimist!

Sünnipäeva kutse

07.–10.11.2016 kutsub

Sind oma 21. sünnipäevale

Papiniidu 42 (Mai Selveris)
Tel 446 1889
Avatud
E–L kl 8–20, P 8–19

SÜNNIPÄEVA PUHUL kõik suured pitsad VÄIKESE PITSA HINNAGA!

Rohkem pitsat, parem pidu!

NIMEPÄEV

Vahur, Vaho, Vahto

SUDOKU

	9		8		3			
7					5		3	
		8						4
	3	7		8				
		4	2		7	3		
		2	4			7		1
			9	1				3
8				7			1	
6	1					2	4	

Täida tühjad kohad numbritega 1...9 nii, et üheski reas, veerus ja tumbleda joonega piiratud 9 ruudukeses poleks korduvaid numbreid.

TÄHTSAD TELEFONID

Kiirabi, politsei, päästeamet 112

Linnavalitsuse infolaua telefon 444 8200

Linnavalitsuse infotelefon 15 505 ja e-post 15505@lv.parnu.ee

Pärnu Elektrivõrgu välisrikked 1343

Elektri siserikked 24 h 523 6555

Pärnu Vesi dispetšeriteenistus 445 5650

Pärnu bussinfo 12 012

Matuseteenused:

Hingemaa OÜ 24 h 447 0090

Viimne Tee OÜ 24 h 443 7400

Vinuk OÜ 24 h 442 5111

Infoteenus 1188

Usaldustelefon 126

Nädalavahetus ja esmaspäev Pärnus

L, 5. NOVEMBER

Endlas kl 19 „Minu vana daam“ (Küünis), kl 19 „Tramm nimega Iha“ (suures saalis).

Kontserdimaja kammer-saalis kl 12 regiooni klaveriansamblite festival 2016. Tasuta.

Ööklubis Sugar kl 23 „Fashion Delight“. DJ Erki Ohmann.

Ööklubis Mirage kl 23 „Mirage Dance Party“. Mirage DJ Team.

Klubis Vaarikas kl 23 „Millennium Hits“. DJ Enno Lohu.

Öölokaalis Kassa kl 23 „Öös on tantsu“. DJ Vaido Pannel.

Kuursaalis „Shotikas“. Esineb Sulo. DJ Riho Pruul.

C. F. Hahni pubis Väike Mees.

Pubis Bum-Bum Ege ja Illart. DJ Kristjan Kaunissaar.

Iiri pubis Sweet Rosie Sky-Line.

Kentuki kõrtsis ansambel Vanemõde.

Kultuuriklubis Tempel kl 20 „Isaga draakonil“. Lauri Saatpalu & Band.

Veerevas Õlles Olavi Kõrre.

Pärnu Keskuse 3. korruse laval kl 17 Mikkela Raava raamatu „Kus ma olen ja kuidas sina võid palju kaugemale jõuda“ esitus.

P, 6. NOVEMBER

Koidula muuseumis kl 15 Shakespeare'i sonettide lugemine eesti keeles.

Pärnu muuseumi lastetoas kl 16 Memme jututuba mudilastele.

E, 7. NOVEMBER

Endlas kl 12 Ugala teatri etendus „Krimka!“ lastele ja noortele, kl 19 Ugala teatri etendus „Vanaema ja Issand Jumal“.

Kontserdimajas kl 19 „Ce-

lento Tribute Show“. Adolfo Sebastiani.

Tervise kultuurikeskuses kl 19.30 Trio Romance.

EELINFO

Pärnu kutsehaigete ühingu koolitus 9.11 kl 11 Metsa 10. Võimalus registreerida 5.-7.12 Viikingisse. Info 5622 8204.

Eakate avahoolduskeskuses 7.11 ja 15.11 kl 14 mälu- ja kognitiivse vanemaalastele. Registreerimine telefonil 554 9356. Grupi suurus on piiratud. Osalemine tasuta.

Pärnu kontserdimajas 19.12 kl 19 Annely Peebo, C-Jam ja Urmas Lattikas – „Jõuluöö“.

Pärnu kontserdimajas 15.12 kl 19 Koit Toome ja Maria Listra jõulugala 2016. Piletid Piletilevist.

Tori kirikus 20.12 kl 19 Inga ja Toomas Lunge kontsert „Meie pere jõulud“. Piletid Piletilevist.

Black Bull RESTORAN

PÄEVAPRAAD
kl 11–14
3,00

Tutvu meie menüüga

Hotell Alexmaja
Kuninga 20

SAVINÄPUD KERAAMIKA

KORRALDAB TAMMISTE KÜLAS TÖÖTUBASID, TEEB TELLIMUSTÖID JA MÜÜB VALMISTOOTETID

Keraamikaringide tühe korra tasu on 6 eurot, mis sisaldab savi, glasuure, savi eel- ja glasuurpõletust ning juhendamist.

Saviringid toimuvad T, K, N
kell 18.00 – 20.00
Grupi suurus kuni 10 inimest.

Vajalik eelregistreerimine savinapud@gmail.com 56480767 Evelin / 56458687 Virge

HOROSKOOP

JÄÄR (21. III – 19. IV)

Sul on täna ohtralt energiat, mida jagada. Võta ette midagi sellist, mis su elu lihtsamaks teeks.

SÖNN (20. IV – 20. V)

Arutelud lähedastega on dünaamilised ja energilised. Leiad lahendusi, mis toovad kasu kõigile osalistele.

KAASIKUD (21. V – 20. VI)

Suudad midagi ette võtta, mis su tervist tugevdab. Su töö kannab vilja, kui näed selle nimel vaeva.

VÄHK (21. VI – 22. VII)

Täna on edukas päev lapsi harida ja noori aidata. Ideaalne aeg on ühendada füüsilise jõud vaimsega.

LÕVI (23. VII – 22. VIII)

Otsi võimalusi, kuidas muuta kodu ja suhteid paremaks. Eraelulised ettevõtmised lõpevad heade tulemustega.

NEITSI (23. VIII – 22. IX)

Kuna oled suheldes otsekohene, võetakse sind paremini kuuld, sest mõjud veenvalt.

KAALUD (23. IX – 22. X)

Võid märgata viise, kuidas raha teenida, näiteks müüd midagi või leiad uue töökoha.

SKORPION (23. X – 21. XI)

Heida pilk peeglisse ja küsi endalt, kuidas teistele paremat esmamuljet jätta. Sa suudad end parandada.

AMBUR (22. XI – 21. XII)

Uurimistöö viib edukate tulemusteni, kuna sa ei lõpeta enne, kui oled otsitava leidnud.

KALJUKITS (22. XII – 19. I)

Meelitad mõjuvõimsaid inimesi ligi, kes võivad su tulevikku muuta. Kuula nende soovitusi ära.

VEEVALAJA (20. I – 18. II)

Mõni autoriteet võib sinu eest välja astuda ja öelda midagi, mis su elu paremaks muudab.

KALAD (19. II – 20. III)

Tõenäoliselt kohtad õpetajat, kes muudab su poliitilisi vaateid või koguni religiooni. Võib juhtuda midagi, mis annab kõigele uue tähenduse.

Bulls Graphics

Helju 80

Henriksoo

Las olla su elus vaid rõõmsad värvid,
et säraks su silmad kui heledad pärlid.
Et su helisev naer ikka kaugelt kajaks,
et sind vajaksid need, keda sinagi vajad!

Palju, palju õnne!

Soovivad lapsed ja lapselapsed peredega!

NOORUSE MAJAS
Roheline 1b

Laupäeval, 12. novembril kl 16

PICCOLO 20. SÜNNIPÄEVA KONTSERT

Esinevad
auliikmed Karl Madis, Tõnu Aare ja Matti Ylitalo
Piccolo solistid ja ansamblid
Pärnumaa Löötspillihaigete Selts ja külalised

Lisainfo tel 5664 3401 Pääse 5 € Kontserti toetab

ENDLA TEATER

tragikomöödia

MINU VANA DAAM

ISRAEL HOROWITZ

tõlkija Anne Lange
lavastaja Enn Keerd
kunstnik Marion Undusk
osades Liit Tedre,
Carmen Mikiver, Egon Nuter

5.11 / 11.11 / 12.11 / 23.11 / 30.11 / 9.12 / 13.12 / 17.12 / 20.12
Endla Teatri Küünis / rohkem infot: endla.ee

MTJ 35

IVO LINNA, BORISS LEHTLAAN,
SEELIKUKÜTID, ANNELI OTT, JAANUS KÕRV jpt

13. novembril kell 17
Pärnu kontserdimajas

MÜÜGIL KA KULLAFONDI KOGUMIK

2,5 tunnise sünnipäevakontsert vaheajaga. Piletid alates 13,50€ müügil Piletilevis ja Piletimaailmas. Kollektiivtelliused tel 551 0038. Info 505 9625, www.kontsertkorraldus.ee

WEB DEMON
TEEKOND VARJATUD VÕRKU

Autor: Mihkel Seeder / Lavastaja: Margo Teder / Kunstnik: Pille Kose / Valguskunstnik: Triin Hook / Videokunstnik: Sander Põldsaar / Muusikaline kujundaja: Ago Soots / Osades: Elina Reinold, Liis Pokinen, Tanel Saar ja Ago Soots

21.11 kell 14.00 ja 21.11 kell 17.00 Pärnu Teater Endla

Piletid müügil Piletimaailma ja Piletilevi müügipunktides ning Rahvusraamatukogu infoletis

KÕIK MEESEST

Miro Gavran
Lavastaja Eero Spriit

VANA BASKINI TEATER

27. november 19.00 Endla Teater
Piletid müügil Piletilevis, Piletimaailmas ja kohapeal.

Esmaspäev 7. november

06.55 Terevisioon
08.55 Ballykissangel: Elu tõsiasjad
09.50 Terevisioon*
11.50 Maahommik*
12.35 Isoleimine (sub)*
13.05 Hommik Anuga*
14.20 Kahekõne (sub)*
14.50 Üks tegu: Marjakarjamine
15.00 Eesti parim koolikokk*
16.00 Holby City haigla: Analüüsi-tulemused
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13 (Eesti 2010)
17.40 Ballykissangel: Elu tõsiasjad*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Osoon
20.35 Meie inimesed: Karel
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.10 Välisilma dokk: Valik 2016
00.05 Sild*

Teisipäev 8. november

06.55 Terevisioon
08.55 Ballykissangel: See, kes valvab mu üle
09.50 Terevisioon*
11.50 Tähendamis: Surmast ellu*
11.55 Prillitoos (sub)*
12.50 Osoon (sub)*
13.20 Välisilm*
13.55 Dok Läbimurdja Bill Gates
14.45 4x4
15.10 Hingetu*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13 (Eesti 2010)
17.40 Ballykissangel: See, kes valvab mu üle*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Vabariigi kodanikud
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 OP
22.10 Koduigatsus: Mida süda käsib
22.55 Plekktrumm*
23.40 Ringvaade*

Kolmapäev 9. november

06.55 Terevisioon
08.55 Ballykissangel: Ilu on vaataja silmades
09.50 Terevisioon*
11.50 Plekktrumm*
12.35 Meie inimesed: Karel*
13.00 Riigikogu infotund
14.00 Ajavaod. Riigi mehed: Karel Robert Pusta*.
14.30 Midsomeri mõrvad*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13 (Eesti 2010)
17.40 Ballykissangel: Ilu on vaataja silmades*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Pealtnägija
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Foorum. Kuidas parandada elu Eestis?
22.40 Meie maailm: Meie maailm on nende oma
23.35 Ringvaade*

Neljapäev 10. november

06.55 Terevisioon
08.55 Ballykissangel: Raha, raha, raha
09.50 Terevisioon*
11.50 Pealtnägija*
12.40 Vabariigi kodanikud*
13.35 Meie maailm*
14.30 OP*
15.00 Elu lugu: Uno Aava
15.15 Koduigatsus: Mida süda käsib*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13 (Eesti 2010)
17.40 Ballykissangel: Raha, raha, raha*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Kahekõne
20.30 ENSV 2: "Pravda" ja õigus
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Kapital
22.10 Ml: Ühislooming
22.35 Muusikadokk: Klaverivirtuosi portree: Maurizio Pollini
23.30 Üks koorilaul: Luiged läevad*
23.35 Ringvaade*

Reede 11. november

06.55 Terevisioon
08.55 Ballykissangel: Telefonimäng
09.50 Terevisioon*
11.50 Kahekõne*
12.15 Kapital*
12.45 Foorum (sub)*
13.45 Teaduspalavik: Eesti kosmos*
14.10 Üks koorilaul: Luiged läevad*
14.20 Ml: Ühislooming*
14.45 Muusikadokk: Klaverivirtuosi portree: Maurizio Pollini
15.40 Eine murul
16.05 Oru valitseja
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13 (Eesti 2010)
17.40 Ballykissangel: Telefonimäng*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
19.30 Minu pere
20.00 Eesti parim koolikokk
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Kontakt
23.00 Pealtnägija*
23.45 Ringvaade*

Laupäev 12. november

07.30 Animasarjad
09.00 Üks koorilaul
09.05 Meie inimesed: Karel*
09.30 Teaduspalavik: Kliimamuutus
10.00 Maahommik
10.45 Õnne 13 (sub)*
11.15 Pealtnägija (sub)*
12.05 Eesti parim koolikokk*
13.05 Hommik Anuga*
14.20 Dallas: Mürgimao
15.00 Elu parim aeg: Eksimus
16.00 Midsomeri mõrvad
17.30 Osoon*
18.00 ENSV 2: "Pravda" ja õigus*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Loodusdokk: Põhja-Ameerika: Lindpriid ja luukered
19.30 8 mm ELU
20.00 4x4
20.30 Õnne 13 24
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.20 Sport
21.35 Lilyhammer
22.20 Foyle'i sõda: Õhusõja algus
00.00 Hingetu

Pühapäev 13. november

07.30 Animasarjad
09.00 Tähendamis
09.05 Prillitoos
10.00 Hommik Anuga
11.15 Isoleimine (sub)
11.40 Suurmeistrid
12.00 Iseäpäeva kontsert
13.15 Loodusdokk: Põhja-Ameerika*
14.00 Kontakt*
15.20 Äratust!
15.35 Minu pere*
16.05 Foyle'i sõda: Õhusõja algus*
17.40 Lilyhammer*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Ajavaod
19.10 Uue aja asjad
19.30 Midsomeri mõrvad
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm: Nädal
21.40 Jalgpalli MM valikmäng: Belgia – Eesti
22.30 Sport
22.45 Jalgpalli MM valikmäng jätkub
23.50 Jalgpalli MM valikmängude 4. vooru tippethked
00.10 Dallas: Mürgimao*

06.15 Meie Charly*
07.05 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Purunenud elud*
10.00 Lihtsalt Maria*
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Sajandi valitsejanna*
13.30 Kuldvillak*
14.00 Meie Charly
14.55 Küladetektiivid
15.50 Tüdruk nimega Elif
17.00 Lihtsalt Maria
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Kõök
20.30 Kodutunne
21.30 Naabriplika
22.30 Ühikarotid
23.30 Mõrvaennetajad
00.25 Kriminalistika ajalugu
01.20 Galileo*
02.35 Reporter*

06.15 Meie Charly*
07.05 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Purunenud elud*
10.00 Lihtsalt Maria*
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Naabriplika*
12.30 Kodutunne*
13.30 Heeringas Veenuse öäl
13.50 Meie Charly
14.50 Küladetektiivid
15.50 Tüdruk nimega Elif
17.00 Lihtsalt Maria
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Radar
21.00 Krimi
21.30 Siberi võmm
22.30 Chicago tuletõrje
23.25 Mf Röövitut
01.30 Subboteja
02.20 Mõrvaennetajad*

06.15 Meie Charly*
07.05 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Purunenud elud*
10.00 Lihtsalt Maria*
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Siberi võmm*
12.30 Radar*
13.30 Heeringas Veenuse öäl
13.50 Meie Charly
14.50 Küladetektiivid
15.50 Tüdruk nimega Elif
17.00 Lihtsalt Maria
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Suur lotokolmapäev
21.00 Saladused
21.30 Pilvede all
22.30 Saage tuttavaks
23.00 Rizzoli ja Isles
23.55 Vanga
01.00 Roaldi nädal*

06.15 Meie Charly*
07.05 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Purunenud elud*
10.00 Lihtsalt Maria*
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Pilvede all*
12.30 Suur lotokolmapäev*
13.30 Heeringas Veenuse öäl
13.50 Meie Charly
14.50 Küladetektiivid
15.50 Tüdruk nimega Elif
17.00 Lihtsalt Maria
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
20.00 Meie aasta Austraalias
20.30 Suur komöödiaõhtu
22.00 Jumal tänatud, et sa siin oled!
22.55 Mf Täiega äge tüdrukute õhtu
00.35 Mf Röövitut*
02.25 Rizzoli ja Isles*
03.10 Reporter*

06.15 Meie Charly*
07.05 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Purunenud elud*
10.00 Lihtsalt Maria*
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Meie aasta Austraalias*
12.00 Suur komöödiaõhtu*
13.30 Heeringas Veenuse öäl
13.50 Meie Charly
14.50 Küladetektiivid
15.50 Tüdruk nimega Elif
17.00 Lihtsalt Maria
18.00 Purunenud elud
19.00 Reporter
19.55 Kuldvillak
20.30 Roaldi nädal
21.30 Nädalalõpp Kanal 2ga
23.00 Kõök*
23.30 Mf Trooja
02.45 Reporter*
03.35 Saladused*

06.15 Tantsi, kui oskad*
07.45 Preili Moon
08.00 Top Shop
08.15 Ameerika talent*
10.10 Igal kodul oma lugu
10.40 Hooaeg
11.30 Rooli võim
12.00 Eesti otsib superheeringat*
14.00 Radar*
15.00 Kodutunne*
16.00 Siberi võmm*
17.00 Mf Metsiku roosi org: Armastuse jõgi
19.00 Reporter+
19.35 Galileo
21.05 Meie aasta Austraalias: Imeline uus maailm!
21.35 Sajandi valitsejanna
23.40 Mf Vanad torisejad
01.45 Mf Väsimatud vanad torisejad
03.25 Mf Trooja*

06.10 Reporter+*
06.40 Roaldi nädal*
07.30 Igal kodul oma lugu*
08.00 Galileo*
09.30 Alvin ja koopaoravad
10.00 Suur komöödiaõhtu*
11.30 Nädalalõpp Kanal 2ga*
13.00 Naabriplika*
14.00 Pilvede all*
15.00 Mf Rosamunde Pilcher – Talvine pööripäev
17.00 Mf Lihtne Rosa
19.00 Reporter+
19.30 Eesti otsib superheeringat
21.30 Ameerika talent
23.20 Mf 13
01.15 Mf Vanad torisejad*
03.00 Siberi võmm*
03.50 Kodutunne*
04.40 Baruto uus elu
05.20 Saage tuttavaks
05.45 Reporter+*

06.15 Animasarjad
07.35 Armastuse võim*
08.30 Minu kõök on parim*
09.50 Kirgecte torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.25 Su nägu kõlab tuttavalt*
14.25 Kellapid*
14.55 Armastuse võim
15.55 Vaprad ja ilusad
16.25 Kirgecte torm
17.25 Minu kõök on parim
18.45 Seitsmesed uudised
20.00 Kuuuurija
20.30 Papad mammad
21.30 Eesti selgelnälgijate tuleproov
23.00 Mf Herakles
01.00 Sherlock New Yorgis
01.55 Ameerika õudukas: mõrvamaja
02.45 Viimane tõeline mees
03.10 Kolmas naine
03.35 Papad mammad*

06.15 Animasarjad
07.35 Armastuse võim*
08.30 Minu kõök on parim*
09.50 Kirgecte torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.30 Top Shop
11.45 Kuuuurija*
12.20 Eesti selgelnälgijate tuleproov*
13.55 Südameasi
14.55 Armastuse võim
15.55 Vaprad ja ilusad
16.25 Kirgecte torm
17.25 Minu kõök on parim
18.45 Seitsmesed uudised
20.00 Kaua võib!
20.30 Suletud uste taga
21.30 Padjaklubi
22.30 Kellapid*
23.00 Mf Soda
01.10 Sherlock New Yorgis
02.05 Ameerika õudukas: mõrvamaja

06.15 Animasarjad
07.35 Armastuse võim*
08.30 Minu kõök on parim*
09.50 Kirgecte torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.45 Suletud uste taga*
12.50 Padjaklubi*
13.55 Südameasi
14.55 Armastuse võim
15.55 Vaprad ja ilusad
16.25 Kirgecte torm
17.25 Minu kõök on parim
18.45 Seitsmesed uudised
20.00 Kallis, sa oled kosunud
21.00 Võimalik vaid Venemaal
21.30 Juurdult viivad läbi sensitiivid
22.35 Kuuuurija*
23.05 Reis Venemaa lõppu
23.40 Top Gear
00.55 Moodne perekond
01.20 Hawaii 5-0

06.15 Animasarjad
07.35 Armastuse võim*
08.30 Minu kõök on parim*
09.50 Kirgecte torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.30 Top Shop
11.45 Kallis, sa oled kosunud*
12.50 Papad Mammad*
13.55 Südameasi
14.55 Armastuse võim
15.55 Vaprad ja ilusad
16.25 Kirgecte torm
17.25 Minu kõök on parim
18.45 Seitsmesed uudised
19.55 Me armastame Eestit
21.30 Doktor Silva
21.35 Dok Kristallide vägi ja võim
22.35 Kolmeraudne
23.40 Kondid
00.40 Quantico
01.40 Graceland

06.15 Animasarjad
07.35 Armastuse võim*
08.30 Minu kõök on parim*
09.50 Kirgecte torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.30 Top Shop
11.45 Kätemaksukontor*
12.50 Dok Kristallide vägi ja võim*
13.55 Südameasi
14.55 Armastuse võim
15.55 Vaprad ja ilusad
16.25 Kirgecte torm
17.25 Minu kõök on parim
18.45 Seitsmesed uudised
19.55 Me armastame Eestit
21.30 Doktor Silva
22.30 Võimalik vaid Venemaal
23.00 Mf Vanakooli vennad
01.00 Mf Paranormaalse aktiivsuse 3
02.35 Kaunitar ja koletis
03.25 Doktor Silva*

06.30 Kirgecte torm
07.25 Animasarjad
09.00 Simpsonid
10.00 Hardi kõök
10.30 Kalamehejutud Iirimaal
11.00 Nurgakivi
11.30 Naistesade
12.00 Kätemaksukontor*
13.05 Eesti selgelnälgijate tuleproov*
14.35 Dok Kristallide vägi ja võim*
15.40 Midsomeri mõrvad
18.00 Doktor Silva*
19.00 Seitsmesed uudised
19.30 Mf Muun, kuuvalvur
21.15 Padjaklubi*
22.20 Mf Aitäh helistamast
00.30 Mf Duetid
02.45 Midsomeri mõrvad*
04.45 Nurgakivi*
05.10 Seitsmesed uudised

05.40 Kirgecte torm
07.25 Animasarjad
09.00 Simpsonid
10.00 Mf Muun, kuuvalvur*
11.40 Maru Madagaskar
12.05 Kellapid*
12.35 Me armastame Eestit
14.10 Stop!
14.40 Võimalik vaid Venemaal*
15.10 Reis Venemaa lõppu – Tsukotka*
15.45 Midsomeri mõrvad
18.00 Papad mammad*
19.00 Seitsmesed uudised
19.30 Su nägu kõlab tuttavalt
22.15 Mf Juhuslik abiakaasa
00.10 Politseipere
01.10 King ja Maxwell
02.05 Miss Fisheri mõrvlood
03.10 Midsomeri mõrvad*
04.55 Seitsmesed uudised

07.00 Animasarjad
07.30 Tammetõru seiklused*
07.55 Animasarjad
09.00 Ringvaade*
09.35 Eesti lood: Casting
10.05 Holby City haigla*
11.05 Mustad teemandid*
12.40 ERR.ee uudised
15.30 Uus Tase*
15.50 Animasarjad
16.00 Lastetuba: Meisterdame Mariga
16.15 Mis? Miks? Kuidas?
16.20 Animasarjad
18.30 Lastetuba: Suur segadus
18.45 Animasarjad
18.55 Uus Tase
19.20 AK (viipek)
19.30 Mõistlik või mõttetu
20.00 Maahommik*
20.45 Poolvend
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Plekktrumm
22.20 Kinoklassika: Kas armastate Brahmsi?

07.00 Animasarjad
08.15 Lastetuba*
08.35 Animasarjad
09.00 Ringvaade*
10.05 Holby City haigla*
11.05 Plekktrumm*
11.50 Poolvend*
12.35 Eesti muusikavideod
15.30 Uus Tase*
15.50 Animasarjad
16.00 Lastetuba: Suur segadus*
16.15 Animasarjad
18.30 Lastetuba: Lululeluule nõõbitegu*
18.45 Animasarjad
18.55 Uus Tase
19.20 AK (viipek)
19.30 Heureka: Millist vett me joomes*
20.00 Homsed linnad: Nutilinnad
20.10 Miranda
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Eesti lipp ümber Kuuba
22.05 dokkaader: Isa tool
23.20 Mustad mängud

07.00 Animasarjad
08.15 Lastetuba*
08.35 Animasarjad
09.00 Ringvaade*
10.05 Holby City haigla*
11.05 Heureka: Millist vett me joomes*
11.35 Eesti muusikavideod
15.30 Uus Tase*
15.50 Hiir Hops
16.00 Lastetuba: Lululeluule nõõbitegu*
16.15 Animasarjad
16.30 Tammetõru seiklused
16.50 Animasarjad
18.30 Lastetuba: Ja tuleb talv
18.50 Animasarjad
18.55 Uus Tase
19.20 AK (viipek)
19.30 Tareq Tayloriga Põhja-maade kokakunst
20.00 AegRuum
20.55 RUUM: Väliuuri*
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Peaky Blinders
22.35 Miranda*
23.05 Eesti TOP 7
23.55 dokkaader: Isa tool*

07.00 Animasarjad
08.15 Lastetuba: Ja tuleb talv
08.35 Animasarjad
09.00 Ringvaade*
10.05 Holby City haigla*
11.00 Eesti lipp ümber Kuuba*
11.30 Eesti muusikavideod
15.30 Uus Tase*
15.50 Animasarjad
16.00 Lastetuba: Sarvedega külalised
18.45 Animasarjad
18.55 Uus Tase
19.20 AK (viipek)
19.30 Tareq Tayloriga Põhja-maade kokakunst
20.00 AegRuum
20.55 RUUM: Väliuuri*
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Peaky Blinders
22.35 Miranda*
23.05 Eesti TOP 7
23.55 dokkaader: Isa tool*

07.00 Animasarjad
08.15 Lastetuba*
08.35 Animasarjad
09.00 Ringvaade*
10.05 Holby City haigla*
11.00 Mõistlik või mõttetu*
11.30 Kontakt: Ursula Rata-sepp ja Alo Kõrve*
12.50 Homsed linnad: Nutilinnad*
13.45 Uhutud mõistuse: Vaikuse võim*
14.10 Unistuste puu*
14.35 Rahvusmeeskoor 60: Teemasarjad
18.55 Uus Tase
19.20 AK (viipek)
19.30 Uhutud mõistus
20.00 maalLM, Simon Reeve'iga Austraalias
20.00

Pärnu perearstikeskuse lugu

Kalev Vilgats

Paarkümmend aastat tagasi andis Pärnu Postimees teada, et alates 4. novembrist töötavad nii laste kui täiskasvanute jaoskonna ehk uue nimetusega üldarstid senise lastepolikliiniku ruumes Suur-Sepa 16. Täiskasvanute polikliinikus (praegune linnavalitsus) alustasid vastuvõttu eriarstid.

Üldarstiabis oli muutunud ettevõtluse vorm. Kõik 28 üldarsti olid eraarstid, kes koondusid aktsiaseltsi Perearstikeskus, mis esindas arstide huve, sõlmis linnaga ruumide rendilepingud ja haigekassaga kokkulepped. Asutuse nimeks sai tookord üldpolikliinik.

Perearstikeskuse juhataja dr Jaan Lemendikuga kerisime ajalõnga tagasi. Igaks juhaks toeks ja mäluvärskenduseks kaks tüsedat albumit, kus jäädvustatud kogu keskuse lugu pildis.

Olgu öeldud, et toonane tervishoiuminister Andres Ellamaa ei olnud kuigi suur perearstinduse pooldaja, kuid kuna poliitiline otsus oli tehtud, tuli hakata atra seadma. Lemendik meenutas: "Korraldada tuli kogu personali koolitus ja ütlen ausalt, et sellega võtsime meeletult raske kohustuse, sest koolitamisega ühel ajal tuli teha tööd. Koolitus kestis kolm aastat, alustasime juba 1995. aastal. Kui aastal 1996 jagasime haiglaga need majad ära, olid 1999. aastaks kõik jaoskonna- ja lastearstid koolituse läbinud, saanud perearsti diplomi."

Dr Lemendik mäletas, et koolitamisel abistas Tartu ülikool, sest professor käis Pärnus kohapeal loenguid pidamas. "Sõitsin Tartu vahet nagu liinibuss ja sain õppejõududega kontakti. Nad olid suuremeelsed, vastutulelikud ega saanud ei öelda," rääkis ta.

Perearstikeskus alustas 134 töötajaga. Praegu on inimesi 54. Avati 28 arstipraksist, millest kaks on elanike arvu vähenemise tõttu suletud.

Pärnu Kaluri arstipunkti baasil tekkis Ülejõe tervisekeskus ja hiljem apteegi abiga samasugune Mais. "Võeti suund, et perearst on pereliige," lisas Lemendik.

Algul oli Pärnu perearstikeskusel tohtu ruumipuudus. Nüüd on arstidel enam-vähem normaalsed töötingimused, maja on keskuse vajadustele kohandatud. Tänavu tehti korda alumine korrus ja WCd, ehitati uus soojussõlm.

"Oleme väga hästi koolitanud oma ödesid. Praegust töökorraldust ja -pinget silmas pidades on öde partner, mitte arsti alluv. Meil on väga pädevad kvalifitseeritud öded, kes oskavad väga hästi anda õendusabi. Mul oli juba kümme aastat tagasi probleem kaadri vananemisega ja mure, kust leida arste.

Kõik mõtlevad, et Pärnu on väga suur tõmbekeskus, aga riigi mõistes ei ole, seega pole tormijooksu. Tänu põhjalikule veenmis- ja selgitustööle on mu süda rahul, sest kõik praksised on täidetud. Võin rahulikult pensionile jääda," lubas arst.

1. septembril loobuski dr Lemen-

dik perearstitööst. Las noored ravad.

Mäletatavasti ehitati praegune Pärnu perearstikeskuse maja nõukogude ajal lastepolikliinikuks. Olemuselt oli see küll meditsiinasutus, aga ei sobinud perearstinduseks. "Vanem inimene oma hädadega treppi mööda neljandale korrusele ei roni. Majja tuli muretseda lift ja Pärnu linn aitas sellega," kiitis tohter naabrit.

Perearstikeskus on linnavõimust sõltumatu. "Linn andis meile valiku: kas maksta kõrget renti või osta hooned ära. Parem öudne lõpp kui lõputu öudus. Keslinna tervisekeskus läkski seda teed, et ostis linnalt maja järeilmaksuga.

nostikateenust Keslinna tervisekeskus. Kui tavalistes perearstikeskustes annab arst inimestele saatekirja uuringutele, suudab Pärnu perearstikeskus pakkuda esmatasandi diagnostikat (laboratoorseid, röntgenit, uroloogilist, ultraheliuuringuid) kohapeal ja suhteliselt lühikese ooteajaga.

Vahepeal on meiega ühinenud perearstikeskuse ülemõde Inga Kuldmäe, kelle kohta ütles dr Lemendik, et "Inga tuli siis tööle ja hoi-dis linti, kui polikliiniku juurdeehitus avati".

Ülemõde Kuldmäe tunnistas, et õendusala on viimase viie aastaga tohtult muutunud. Nüüd on palju iseseisvat tööd patsiendiga. Öde langetab otsuseid oma pädevuse piires, olles arstile toeks. "Tulevikus hakkab ühe arstiga tööle kaks öde," pists Lemendik vahele.

Perearstikeskusesse koondusid kooliõedki, keda koolitatakse nagu pereõdesid. Meie koolilapsed on sellest ainult võitnud.

Tulevikku vaadates tunnustas Lemendik suunda tervisekeskuste rajamise poole, kus on üld-, eri- ja perearstid koos. Viljandi on selles suhtes katseprojekt. Pärnu tulevik on tore, sest haigla juurde tekib tõenäoliselt perearstikeskus Ülejõe rahvale.

Tohter on veendunud, et perearstikeskus peab ülejäänud riigist kaks sammu ees käima.

Kunagi propageeriti Pärnus, et perearst peab olema korraga Oja ja Raeküla nurgal, inimeste kodude juures. Ülemõde tõi näiteks koondumise kasulikkuse, sest nii on lihtsam korraldada asendusi, koolitust.

■ Pärnu perearstikeskuse võttis fotograaf pildile täpselt päev enne talve saabumist. Urmas Luik

Pärnu perearstikeskus alustas 134 töötajaga. Praegu on inimesi 54. Toona avati 28 arstipraksist, millest kaks on elanike arvu vähenemise tõttu suletud.

Keslinna tervisekeskus on perearstikeskuse maja peremees ja perearstid on siin rentnikud," selgitas Lemendik. Siiski on naabriga säilinud sõbralik suhe, linnavalitsus toetab perearste moraalselt. Omadega tuleb hakkama saada.

Perearstikeskusele osutab diag-

"Vastab ikka tõele küll, et kui munadest on ometi tehtud, ei saa enam mune kokku panna. Esimesed kümme aastat oli Lemendik kõige halvem perearstikeskuse juhataja, sest palju perearste oli ühe mütsi all koos. Nüüd olen väga au sisse tõstetud," ironiseeris arst.

Kuldmäe arvates on Tallinnas Medicum keskuse suurem. Tartus on perearstisüsteem väga kilustatud. "Paraja suurusega perearstikeskust on parem majandada. Pärnu perearstikeskus on just selline," kinnitas dr Lemendik.

Ülemõde tõdes, et kuna ruumi on ikkagi vähe, tuleb olla leidlik ja nutikas. Näiteks kasutatakse telefoninõustamise kabinetti, et öed saaksid patsientidele nõu anda, sest arsti tööaeg on püha: ta ei saa ainult arvutit klõbistada või telefoni vastu võtta.

Kuldmäe kiitis koostööd ja head klappi keskuse arstide ja ödede vahel.

Lemendik ennus-

tas, et digisaatekirjad ja -registratuurid lisavad perearstikeskuse töötajatele tohtult töökoormust. Tulevikule mõeldes on haiglale vaja korralikku perearstikeskust, sest maapiirkondadesse on uusi perearste väga raske leida.

Pärnu perearstikeskuse 20. aastapäeva puhul korraldati kolleegidele pidulik lõunasöök. Dr Lemendik ütles, et koosolemisele olid oodatud keskusest pensionile jäänud töötajad, keda tänati kindlale rajale aitamise eest.

■ Dr Jaan Lemendik riputas perearsti kitli sügisel varna, aga perearstikeskus on tal jätkuvalt südamele ja südames.

Liis Rotar

HIND
1 euro

Pärnu Postimees

Rüütli 14, 80010 Pärnu, Tel 447 7090, postimees@parnupostimees.ee, www.parnu.postimees.ee

Toimetuse sekretär
tel 447 7090
Peatoimetaja
Merili Nikkolo, tel 447 7063
Tegevtoimetaja
Kadri Karner, tel 447 7070

Arvamus:
arvamus@parnupostimees.ee;
Siiri Erala, tel 447 7074
Kalev Vilgats, tel 447 7075
Foto:
tel 447 7079

Uudised:
uudised@parnupostimees.ee;
tel 447 7080, tel 447 7086,
tel 447 7073
Veebitoimetaja:
tel 447 7095, tel 447 7092

Kultuur:
kultuur@parnupostimees.ee;
tel 447 7085
Tarbijaja:
tarbija@parnupostimees.ee;
tel 447 7060

Sport:
sport@parnupostimees.ee;
tel 447 7076
Tellimine
tellimine@parnupostimees.ee;
tel 447 7087, 666 2525

Reklaam, kuulutused:
reklaam@parnupostimees.ee;
tel 447 7077
Lugejate kirjad
kirjanurk@parnupostimees.ee

Kojukanne
Pärnu linnas
Expresspost tel 617 7717
Pärnu maakonnas
Eesti Post tel 661 6616
Trükk AS Kroonpress

Väljaandja
AS Postimees Grupp
Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita.

ISSN 14062-917
9 771406 291002

Pärnu Börs

igal kolmapäeval

PÄRNU
This Week

igal suvel

60+

igal kuul

MAAELU

igal neljapäeval

OSUTI

tarbijalisa